

Bibliotéka poučná,

vydávaná

Dědictvím ss. Cyrilla a Methodia.

Číslo XI. na rok 1874.

Žena křesťanská.

Zrcadlo pro křesťanské pohlaví ženské.

Dle

P. V. Marchala

Frant. Poimon.

V Brně 1874.

V komisi u Ant. Nitsche v Brně, Bedřicha Grosse
v Olomouci a Karla Řivnáče v Praze.

Tiskem akciové moravské kněhtiskárny.

Žena jak má býti.

Zrcadlo pro křesťanské pohlaví ženské.

Dle

P. V. Marchala

Frant. Poimon.

Nákladem dědictví sv. Cyrilla a Methodia na rok 1874.

V Brně 1874.

V komisi u Ant. Nitsche v Brně, Bedřicha Grosse
v Olomouci a Karla Řivnáče v Praze.

Tiskem akciové moravské kněbtiskárny.

Oklamawatelná jest milost, a marná jest krása;
Žena, kteráž se bojí Hospodina, tať chválena bude.

Prísł. 31, 30.

Velectěným čtenářkám!

Nežřídka potkáwáme se s paničkami, jak svět je miluje; třeba jen nasse města zwroubiti, do našich divadelen wstoupiti, ba i do našich kostelů nahlédnouti. Nesmírně těžejí jest naléztí ženu, jak Bůh ji miluje, to jest ženu, jaká býti má. Takových paní jest právě tak porůdku, jako wšech mistrůvských děl; a osmělují-li se tuto knížečku Wám předložiti, s důwěrou, kterou snad někdo za osobitou neb prostosrdečnou naznačí, mám jediné ten záměr, abych Wám byl nápomocen, počet těchto paní rozmnožiti. Wezměte tedy a čtěte. Nenapínají-li tyto listy tak, jako nějaký román, nebudou také ani tak prázdnými, aniž tak nebezpečnými. Možná, že jimi spasitelná předsewzeti se we Wás wzbudí; zajisté ale Vy, welectěné čtenářky, důkaz dáte, že jsou ještě ženské, ježto dosti duchovní síly mají, aby jiných hlasů poslouchaly, než hlasů lichotníků a podvodníků.

I. Nemilování a nemběh.

Bouhé pohlednutí na svět a na život lidský postačuje, abychom se setkali s úkazem, kteráž, ač zarmucující, předce nám útěchu dává a nepopíratelnou chválu pro ženské pohlaví katoličské zjišťuje. Od jednoho konce křesťanského světa k druhému projíždí ženské pohlaví více nábožností, než pohlaví mužské; ono přilímá poselství spásy horlivěji, přistupuje pilněji k našim oltářům; ano, můžeme bez obvinění z nepravdy směle tvrditi, že by v mnohých tak zvaných katoličských krajinách služebníci Páně, kdyby ženských nebylo, nuceni byli, v opuštěných kostelích za osadu svou se modliti. —

Jaká jest tohoto úkazu příčina? Ta se dá snadno nalézt. Nábožnost má svůj původ v lásce k Bohu, láska rozněcuje se poznáním, a poznání musí se zmaňhati v srdci dle míry přijatých dobrodiní podle toho, co Spasitel o Magdaleně pronesl: Komu se méně odpouští, méně miluje. A jelikož žena více dobrodiní od Spasitele obdržela, nežli muž, jest slušná a spravedlivá, aby větší láskou k němu přilnula. Sám svět, jenž tolikéře křehkosti, nepravosti chtěl jsem říci, omluviti umí, ještě tak daleko nedospěl, aby ženě bohaprázdnost odpustil. Budť se učí, že žena, aby se stala bohaprázdnou aneb aspoň v náboženských věcech netečnou, svému srdci násilí činiti

a mnoho zapomenouti musí. Pročež také mnohé páníčky, které jsou příliš slabé a těkavé, aby Pánu Bohu v duchu a pravdě se klaněly, slouží mu předce, proto že to dle veřejného mínění našeho společenského vychování k dobrým mravům přináleží. —

Spasitel žádá právem více lásky od ženy již proto, že jí z větších bíd na světě vyprostil. —

My mstiční byli jsme nešťastní; my mstiční měli jsme příčinu s prorokem spolu vzdychati, když se Vykupitele domolával; když pro mšečky bylo nebe zavřeno a země stala se neměnnou od onoho dne, když zpronevěřili první naši rodičové se sklčeným srdcem rozkošnou zahradu opustili. Ať už muž nacházel i při kletbě, která jej tížila, ve své síle a neodvratnosti pomoc a podporu, aby svou pozemskou pouť vykonal. Ale žena! — kdož by mohl mšečku tu úzkost, mšečku tu potupu vypočísti, které se jí za pobíl dostalo?

Smutným následkem pádu a z něho pocházejícího zatemnění rozumu přišel muž ponenáhlu k tomu, že práva, původ a důstojnost své družky neuznával. Špatné náruživosti zmocnily se srdce jeho a bezuzdné sobectví nastoupilo na místo lásky. Zvětšeno bylo neštěstí přehroznou kletbou, která v předkřesťanském světě ženu tížila. Glorification mělo dle zachovaných podání tu nejasnou upomínku, že mšečkové neštěstí jeho vzalo svou původ z hříchu ženy; proto stála žena se svou slabostí a kletbou, která jí tížila, osamotnělá a opuštěná před tváří nemědomého, silného a náruživého muže. Jaký byl toho následek? Muž pustil všem žádostem uzdu a nadužíval své síly proti slabosti, která v ničem ochranu nenacházela; — o tom dává dějeptis svědectví. —

Spatřuji — ve východních zemích všude mnohoženství, jinými slovy, stádo nešťastných tvorů, kterých vzduchu a světla zbaveny jsou v hoři své dny tráví, se unavují v hádkách serailských¹⁾, nevypravitelnými žárlivostkami sebe trápí, o pohled zpupného manžela žebrají, jako by to byla almužna, a bez lásky žijí, aby swadly bez naděje. — Na západě vidím všude ženu pontženou, zaprodanou, potlačovanou, obšťkovanou. Nic jí to neprospívá, že prozřetelnost její snatek požehnala, že její pověst jest bezúhonná, její rod wznesšený; — její manžel jest mrzutý a ona musí z úst vypínavého otroka svůj rozsudek slyšeti: *Alld se! můj pán nechce o tobě již nic vědět.* A barbarské zákonodárství potvrzovalo tuto ukrutnost, veřejné mínění zůstávalo při tom pokojno, ba i mudrci tehdejší doby schvalovali mlčky tyto neřešné činy.

Za našich časů stojí to posud tak u všech těch národů, jejichž život ewangelium Spasitelovo ještě neobnowilo. Amerikánský dívoch ponechává své družce obdělávání pole a namáhavé práce. V Řytsi (Číně) bře rodina na se smutek, když se jím dcera narodí; otec jí pohodí, prodá nebo zabije.²⁾

V Hindostaně ukládá ukrutné zákonodárství tisícům nešťastnic povinnost, za živa po boku tělesných pozůstatků mužových • na hořící hranici se obětovati. V Africe prodává se žena za přenížlou cenu, a otáže-li se jí pocestný na cestu, dává ona

¹⁾ Seraī neb serail = palác, také hárem, t. j. obýblí pro ženy u Turků.

²⁾ Mudrci této země mezi svými propovědmi následující jižlivý wtíp zaznamenali: Nejvíce dcerami požehnána jest matka, která jenom syny má.

toliko následující odpověď, která její nevědomost a porobu dosvědčuje: (Sestru nemohu vám ukázat, vždyť jsem jenom ženšťa.¹⁾)

Neprůstfel bych ku konci, kdybych wasse dějiny pouze sestawiti chtěl w krátkém wylíčení wassích utrpení w těch zemích, kterých pochodeň míry jessťe neoswítla. Než kterať bych směl obraz tať srdce storkující dále rozwinowati a wáš útlý cit tím snad uraziti? O raději welebme pospolitě swého lastkawého Spasitele; opakujme s wroucnou wděčností wolání plesající dcery Slonské: Hosanna synu Dawidowu! požehnaný, jenž se bere we jménu Páně! —

Tázete-li se, křesťanské ženy, jakým způsobem Spasitel Wáš oswobodil, odpowídám: Každé slowo jeho úst, každý skutek jeho žlwota rozhruštil články řetěze, kterým jste byly spoutány. Když mužowí jeho powinností a wasse práwa na pamět uwedl, sňal z wáš pouta; když stawu manželskému jeho půwodní swatost nawrátíl, an jeho jednotu, jeho půwod a účel zwěstowal, uwedl wáš na swobodu. Nespokojte se tím, aby mužé w jeho powinnosti zase uwedl, oswétlil lidský rozum učením swým; očistil srdce mužowo wznešenou ctností swou a naproti jeho žádostem postawil hlubší a předce lastkawé přikázání, které, jako

¹⁾ Na jednom ostrowě w Australtii předstoupil jednoho dne pohlawár před misionáře řka: Otče, uběl mně křest. — Ale ty máš tři ženy a křesťanu jest tolko jedna bowolena. — Když to na tom záwisi . . . — Po několika dnech předstoupil opět před misionáře: Otče uběl mně křest. — Wyplnils-li pak wýminky? — Ano, otče, já mám již jenom jednu ženu. — A ty obě druhé? Co pak se s těmi stalo? — Bolelo mně to w srdci, je obstrětti; my jsme si z nich hostinu připrawili!

on někdy moři řekl, na všemocné soběctví zavolalo: Až dotud smíš jít; ale tam má se zuřivost tvých vln zlomiti. —

Z obavy, že by pro nás vysmobození přišlo málo byl učinil, chtěl starou kletbu, která nás tížila, smýti. Smrt přišla na svět skrze hřích ženy; ženě byla od Boha čest vyhrazena, lidskému pokolení život zase dáti pro čas i věčnost. Obrátte zrak svůj na laskavost a dobrotu Smrčovaného: Brzy má dávno žádaná hodina se přiblížiti, kterou Bůh k zachránění a spasení světa ustanovil; tu žena se vymoluje, aby toto dílo sprostředkovala. K níže nebeského dvoru posílá se k ponížené dceři Judově. A jaké pozdravení posílá nebe této vymolené? Zdráva buď Maria, milosti plná! A jaké poselství má vyslanec jí vyříditi? Až počneš v životě a porodíš Syna, a nazveš jeho Ježíš. Tenť bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude; a dá jemu Pán Bůh stolicí Davida otce jeho, a královati bude v domě Jakobově na věky, a království jeho nebude konce. —

Maria dává se do vyjednávání s Nejvyšším a slibuje, panenství své zachovati. A Nejvyšší přitímá, aniž by svou bytost ponížil, téměř ze rtů této ženy, dílo vykoupení světa, kteréhož po čtyry tisíce let nebe i země žádostivě očekávají! Až, děvka Páně; staniž mi se podle slova Tvého! Slovo Boží stává se tělem v životě ženy, která je krmi prsou svým, je konoucí na kolenou svých a po třicet let jemu rozkazuje! A jaká to žena! Panna, manželka, wdova a matka. Žena, která jediná ze všech tvorů bez hříchu počata byvši, bez poskvrny živa byla a bez bolesti umřela; žena, kterou on v nebi nepřirovnatelnou slávou korunoval, položiv v ruce její

moc neobmezenou. Žena konečně, která své slzy a utrpení s oním utrpením spojila, které na pahorku Golgotě nás spasilo. A chtěje v této ženě lidskému pokolení každou ženu k uctění představit, pravil k zemi: Tak má ctěna býti, kterou král nebes tak milice uctil!

Od oné doby viděti ješt, která v záři světla svatého evangelia žena práv svých nabývá a zněnáhla na stupně onoho trůnu poznomu vystupuje, na který jí ruka Stvořitelova na počátku byla posadila. Muž přestává od té doby, co se křesťanem stal, jí za svou otrokyni považovati, on jí ctí jakožto družku svých dnů a miluje jí jakožto těšitelku života svého. Spatřujeme jí událostem v evangeliu přítomaryssenou, od apoštolů ctěnou a chráněnou od církve, která jí obzvláštním způsobem tři velké úřady uctivosti, vychovávání a lásky k bližnímu svěruje. V pozdějších dobách, za oněch dnů, kde půda křesťanských zemí kostely se pokrývala, které nadšení našich předků se ctí té vystavělo, jižto svou paní nazývali, postoupilo ctění ženy téměř až k přílišnosti. Žena ve středověku ješt ideálem (vidinou, vzorem), jehož vládu básnictví, bítvy, dvory, sedání,¹⁾ rytířstvo opanoval. Za oné doby vidíme krále francouzského, Ludwika VII. (1140), an své zákony a jednávání od korunování své rozmilé Adely datuje (počítá). Král španělský, Jakob z Aragonie, (okolo r. 1213) ve své knize zákonů výslovně zapovídá, muže jmoti, an svou manželku na cestě sprowází. Staročeský „Nád práva zemského“ výslovně ustanovuje: „že ten pohnaný a již (k smrti)

¹⁾ Vtž na příklad: Kralodvorský rukopis: Ludisťe a Dubor.

obsouzený, kdžby byl u své ženy oddané nalezen, a ona jej objala anebo svým ruchem přikryla, že od ní nemá vzat, zabít býti, ani které žalosti trpěti." — „A také kdžby byl u hrobu sw. Wáclawa w Pražském kostele, anebo před králowou českou, také nemá vzat býti, ale pokoje požití." ¹⁾ A co mám teprw o swatém Ludwíku († 1270) říci? Na swém swatebním prsteně dal swatý obraz Ukřižovaného wvrstí, a okolo něho korunu z lilijí, odznak francouzského králowství, a perle, aby jimi na jméno králowé narážel. Pod tím stála následující tři slova, která wšedku lásku jeho žiwota zahrnovala: Bůh, Francouzsko a Margareta! ²⁾

A za nastich dní, jak šetrně a zdvořile cházejí i ti se ženou, kteří sice opomrhují dle náboženství žívu býti, ale newědomky na paprskách sw. evangelia se ještě zbírají. Co mám říci o oné ochraně, kterou wšedka nowoměká zákonodárství, která we stínu Wskuptelově zrozena a jeho wznesenou ctností zplozena jsou, ženě poskytují? A chtěl-li bych tajemství mnohé křesťanské rodiny odhaliti, o jak mnohých sladkých radostech bych mohl wyprawowati! Kde jest wladaření nalézt, které by se mohlo k wladaření řdnaté křesťanské matky uprostřed jejích početných díteľ přirovnati?

Špatně ochraňovaná příliš krátkou mladostí, stala se žena, díky Wskuptelowi, prvním pokladem swého manžela. Slavné přísahy prámo její posvětily a ochraňují její osud; ctnost owěncuje její krásu a

¹⁾ Wt; Palackého Dějiny národu českého, dílu 2., částka 2., str. 326.

²⁾ Marketa, Margareta či margarita znamená perlu.

směle smí nyní svému stáří ostríc hleděti, před kterým se tak mnohé paní děsí, a může sobě vážnosti vydobýti, kterou šlehou do hrobu bere.

Její synové vyrůstají jako nerozlucitelné rati-
lesti, ona jest jejich Kocháním, jejich svazkem společ-
ným, a jak se její život schyluje, tak dívky její v kráse
a síle se zvedají, jí věncí a ohradu jí staví. Po
království panny následuje zponenáhla velebnost
matky; a tento nepozorovaný přechod z jedné plnosti
moci k druhé, která vždy neviditelným obrazem
Spasitelovým podporována bývá, propůjčuje jí ne-
smrtelnost, které sice ublížiti lze, nikoliv ale jí zru-
šiti. V matce omlazuje se manželka, a když plov
životu svého na oltáři, kde se jí ony svěřují, jednoho
dne obětuje, obléká se o svých svatebních slavnostech
zase do svého svatebního roucha, které jako nevěsta
na sobě měla. Konečně již wdova aneb posud man-
želka mešká u padesátiletého ohniště s druhým po-
tomstvem, předchůdci smrti své.

Jest sice mnoho žen, to vím, které trpí a pláče,
proto že království Boží není dosti upewněno v srdci
těch, jejichž urážky jim jest snášeti; avšak i těm
zůstává dosti svobody, velebnosti a radosti, aby s
vděčným citem, jež nemá nic zmoriti, se slávo-
zpěvem královny angelů souhlasiti mohly: Welebi
dusse má Hospodina . . ., že učinil mně veliké věci
ten, jenž mocen jest.¹⁾

Žena jest Vykupitel velikou láskou povinna,
poněvadž jí lepší postavení pro její věčné spasení dal.

¹⁾ Zlý mudrlec waffe dělný v následující památnou větu
shrnuł: Žena jest u blouhů soumarem, na východě do-
macím nařadím, v křesťanské Evropě rozmaženým dítětem.

Stojít to více práce, dušít svou v záhubu uvést, než ji zachrániti, a můžeme říci, že člověk ne bez namáhání do ztracení přichází: každý zločin by mohl to potvrditi, kdyby chtěl upřímným být; ovšem namanují se muži na cestě spasení mnohé překážky, kterých žena nezná, a dosažení spasení, které jest všechněm možné, dává jí méně práce, pakli jen s pomocí Boží vnitřních sšlechtných tanutí přitroze- nosti své uposlechnouti umí. —

V křesťanském náboženství rozeznáváme tři čelné strany, které pomáhu jeho zkrátka naznačují: pokora, trpě- livost, láska. V této trojnásobné podobě musí nábožen- ství, musí pobožnost k srdci ženinu přitrozeně snadněji průchod nalézati než k srdci mužovu.

V čem záleží ona veliká překážka, která tolik mužů od katolické víry a obzvláště od pobožnosti vzdaluje? Záleží v oběti, které od jejích hrdosti ná- božnost požaduje. Muž představuje člověctví se strany rozumu a moci, kterou jeho síla jemu pošt- řuje. Náboženství pak žádá od onoho mužského roz- umu, který všecko vypočítati chce, od oné hrdé síly, která náramně sama sobě důvěřuje, trojnásobného obětování, jelikož jemu víru, modlitbu a zpověď ukládá. Od tohoto rozumu, kterému se vše co te- mného jest protiví, požaduje náboženství úplné a nedílné oddanosti tajemství plným učením víry, která svou nevyzpytatelnou hloubkou otřásají: tomuto muži plnému síly, jenž si uvykl toliko na sebe se spoléhati, ukládá za povinnost, v pokore kolena svá ohýbatí před svým Stvořitelem, jakožto nejvyšším pánem a velitelem, a svou vlastní slabost vyznámati, an silnějšího, než on jest, za přispění vyzývá. Jestě víc, ono jemu velí, aby své ruce, které žezlo držeti nebo

s mečem zacházeti umýšlly, nábožně spínal a hlavou skláněl, aby na zem padal před člověkem, jako on, snad i mladším nežli on, a ve mší pokoře ho prosil: Běhnej mne, můj otče; neboť jsem zhřešil! Ják pochopuji, že jeho hrdość se zpěčuje, že jeho srdce se zpouží proti takové oběti. Důssem podává nám svět také jen žřidka krásnější podívání nad to, jako kdýž zástup mužů u stolu Páně klečí, nebo kdýž řada mužů od slunce osmahlých dobrovolně v tichu se klání tajemství plnému chlebu, o kterém Spasitel pravil: Toto jest tělo mé! Takový div pomznáší duši, jeliťkož velikolepou vítězoslávu milosti nad pýchou lidské přirozeností projevuje.

Co se vás týká, křesťanské ženy, vaše srdce odporuje mnohem méně této stránce evangelia. Vy přijímáte všecky pravdy víry, byť i sebe víc tajemství plné byly, snadně a ochotně; neboť ony potěšují srdce vaše, a srdce v prsou vašich má málo strachu před rozumem. Odvšlejší jsouce nežli muž, a na to zvyklý, jenom prosbami od něho něco obdržeti, nepokládáte si to za těžké, před Pánem Bohem srdce své vyhlívatí ve vroucné modlitbě. Všdyť tak rádi své hoře vypravujeme, kdýž jen laškové ucho nalezáme, které naše steský slyšeti chce! A posvátná soudní stolice — místo toho, aby byla pro vás postrachem, bývá často jen vášnící studnicí, ku které chodíte posíly a útěchy vážit, srdce své očisťující. Váš se to tedy docela obzvláštním způsobem týká, kdýž božský Spasitel náš dí: Jho mé jest sladké a bříme mé lehké.

Pro všechny všeměš, jak pro muže tak pro ženu, jest země nemděčna, žitvobytí má strastiplné okamžiky. Avšak domnívám se, že mohu bez strachu

před námitkou tvrditi: Žena jest dle své přirozenosti více utrpením podrobena nežli muž, a úhrn jejích bolestí nedá se k ničemu přitownati. Mnoho trpí žena, poněvadž jest slabší a citlivější; mnoho trpí ona, poněvadž jí uvnitř méně pomůcek než mužovi k službám stojí, aby své bolesti snášela, jelikož její život vniternější jest a méně velikým myšlenkám a záměrům svého druhu se oddává a méně vyražení nalézá. Nejvíce trpí ona, že má měkčí, jemnější mysl, která při sebe nepatrností nátlačením v patrné sklícenosti se zachycívá. Kde možná nalézt ženskou, ať prozíratelnost její kolébku pod doškovou střechu postavila nebo leskem a bohatstvím obšypala, která by jeden rok života svého bez slzi ztratila? Jak mnoho jest těch, které omrzelé kratochvílemi je více unavujícími než pomýřujícími, do své tiché komnaty vstupují a těžkomyslně pohlížejíce na marný lesk, kterého jiné jím závidějí, v hořkosti svého bolného srdce samy k sobě říkají: Mají mne za šťastnou a já pláči.

O vy ubohé ženy, kterým za podíl připadl dar, tak mnohou slzu rouhati, já velmi dobře pochopuji, že milujete Spasitele i ty, kteří o něm, o jeho milosrdenství a jeho zaslíbeních mluví. Zda-li to není Spasitel, jenž s nemýtownatelnou snižeností třepe a zahaleně ve svém stánku dle, aby na vás čekal a vás myslýchal, když své hoře, kterého někdo netuší, jemu svěčujete? Zda-li to on není, jenž prázdnotu vašeho srdce za dnů opustřenosti vyplňuje? Zda-li to on není, jenž k zarmouceným promluvil slovo vhodné, aby jejich duším zmužilost a nadějí vrátilo: „Blažení truchlíci, nebo oni potěšení budou!“ Jaký vzor staví Spasitel před vaše zaslzené oči? Ženu

jako my, matku, která na Golgotě zápas se smrtí
 svého jednorozeného oplakává, bolestnou matku!
 Wdowu, která pětadwacet let života svého na této
 zemi tráví, ježto se byla pro ni pustou pouští stala
 od té doby, co svého přemilého Syna widěla na vrchu
 hory Olivetské na nebesa wstupowati. Než co dím?
 Swé jesle ukazuje wám Kristus na potěšení, jste-li
 chudý, swou zraněnou twář na úlewu, jste-li ne-
 mocný, swou třtinu, swou trnouou korunu, swůj
 kříž, swůj zápas se smrtí, své skonávání na zmužení
 a posílnění, jste-li slabý: a k wám obrácen, aby wám
 bolest swou okázal, těší wás, an k nebi ukazuje, ku
 kterému nejbezpečnější cesta wede přes Golgotu, jakož
 swaté ženy Jerusalemské těšil, které plačce za ním
 šly! Tázati se, proč my jej milujete, bylo by se
 tázati, proč růže wedrem denním wadnoucí miluje
 perly wečerní rosy, které její kalich swlažují a její
 korunu občerstwují!

Ještě krásnější stránku ukazuje nám žena a
 nábožnost w nejwroucnější wzájemnosti. Wy jste mou
 myšlénku uhodly, a nezneuctiwše toho slova, wyslo-
 wily: láska.

Jak jsem dříve prawil, představuje muž w
 docela zvláštním způsobu člowěctwí, totiž se strany
 síly a rozumu: ženě bylo wyhraženo, pod líbeznější,
 slawnější podobou je představowati, míním se strany
 srdce. Srdce přinášíwá arci welmi často welkou ža-
 lost; ale kde ho není, tam zřídka se stává, že by
 někdo zůstal bez žalosti. Chladný rozum sám o sobě
 ještě nikdy newykonal nic slawného pro Boha a lidi.
 Žena, která jen ducha (pouhý chladný a bezcitný
 rozum) má, není k ničemu; ale žena, která jen srdeč-
 nost má, může we wšem stačiti. To pochází prostě

odtud, že krasotilek nemůže míti srdečnosti, co zatím dobře zvedené srdce obvyklejné mnoho ducha má. Tento úkaz příslušel velikého řečníka k výroku, jemuž se mnozí posmívali: Kdyby zde na zemi něčemu lidskému oltáře vzdělány byly, raději bych se prachu srdce, než prachu (tělesným ostatkům) weleducha klaněl!

Obšeobecně může se o ženě říci, že jest celá srdcem. Když všemohoucí ve své dobrotě a lásce našemu praotci tuto bytost za společníci dáti chtěl, nedotkl se ho na čele, dílně myšlenek, nébrž na ží-mota plném boku, kde láska své sídlo má. Narozena ze srdce Božího a mužova, měla žena srdcem člowěčenstwa býti. Ustanowena jsouc za manželku a matku, za služebnici chudých a nuzných, posvěcena jsouc Bohem k welebnému poslanství, aby mladé lidské pokolení w nemýslomném namáhání a práci vychowávala, w rodině a we společnosti sladký úřad jemného prostřednictwí zastávala a balsam, rovněž tak libezný jako uzdravující, na všecky rány duse i těla mýlávala, obdržela žena, jak sw. Augustin dí; od Boha poklad lásky a něžnosti, který ustawičně se mýlává a nikdy newysychá. Mnoho milowati, vždy milowati, to jest jádro její bytosti, to žizeň její duse. Ješto w životě mužově, jak jedna slowútná žena podotkla, láska jen episodu (wkladek, poboční příhodu) tvoří, jest celý život ženin jenom láskou. —

Co pak jest Bůh? Swatý Jan to nám vysvětlil: Bůh jest láska. A co jest náboženství? Jak lze učení wiry do mála slow shrnouti? Jeden Bůh světa stwořitel a z lásky napravitel. A mravní pravidlo? Budež Pána Boha svého milowati ze vsí síly své a bližního svého jako sebe samého pro Boha. A ctění Boha? Zda-li není jeho středem, jeho ohni-

stěm, jeho životem nejsvětější svátost oltářní, nejlibeznější a nepodivnější zjevení lásky? A co jest nábožnost, co svatost? Jest umění milovati, co a jak máme, čili jest dle vyjádření sw. Augustina dobře spořádaná láska. A jaké upomínky předkládá nám sw. evangelium k rozjímání? Upomínky ze života Spasitelowa, jenž byl tak tichý, tak laskavý, tak soutrpný a tak dobrotivý; wyprawování o Samaritance, o Marii Magdaleně, o Lazaru; podobenství o dobrém pastýři a o marnotratném synu; přerozkossný pohled na božské pacholátko, které na pastýře a mudrce, na chudé i bohaté se usmívá s libezného trůnu, jež kolena neposkvrněné panuy tvoří. A co jest cílem nadějí, kterým on nás těší? Láska až k wytržení, láska prostá wsselike nebezpečnosti a každého ochabení, věčné, břehu nemající moře lásky. —

Ubohé ženské, wasse mladost jest krátká. Jako růže klesá a opadáwá w paprsku slunečném, který ji ráno w rozkvetu widěl, tak hyne a wadue krása, která jen příliš často wám žázu přinášíwá. Skleslé s trůnu, na který jste sotwa dosedly, ohlížte se brzo marně u lidí, s kterými často obcujete, po občerstvení, ježtoby žíjeň, kterou prahnete, uhasiti mohlo. Swět miluje jedwa přes kwěten. Samotná wešna jest s to, aby těkawou náflonnost na něm wyloubila. Pro ostatní roční časy má on toliko licoměrné poklonování, trpké usmívání aneb formoutlivé opowrhování. Pak se přiblížila doba, kde wasse srdce, lépe poučené o mužowí, jenž jenom jeden den miluje, potřebu cítí, w lásce se k jedinému srdci obracet, které wasseho jest hodno a nad jeho welikost předčt. S offklivostí wyhýbáte se hlučným radowaním, kde jste někdy wítězoslavy hledaly a nyní ničeho wic

neklidíte, než nechuf a omrzent. S wnitřním sstě-
stím blížíte se zase k oltáři a k domu Božímu, kam
jste dříve jenom s roztřítou myslí a nápadným oble-
kem přicházeli. Wyloučené ze světa widí vás swr-
chovaná krája se přibližowati. Blua laskawé do-
broty sklání se k wám, těší vás swými nadějemi,
nawracuje wám pokoj milostiwým odpustěním, oči-
šťuje srdce wasse swou wznesenou cností, a nena-
wracujíc wassi twáři lesť, kterýby vás ještě zmámil.
nawracuje wám s mladistwou čílostí žiwé wiry čisté
radošti wroucné lásky. —

Widěká powaha, která se tak snadno křehkosti
podrobuje, bolest, která naději předchází, láska, která
lásky wyhledává, toť ten trojnásobný soucit (sympa-
tie), který ženskou k ewangelii a ku Spasiteli webe.

Stohoto stanoviska pochopuji horlivosť oněch
swatých žen, které Ježíše za dnů jeho pozemského
putování následowaly; pochopuji ono množstwi swě-
tic, které si jej za jediného chotě wywolily a jej až
k wytržení milowaly; pochopuji ony slzy, kterými
jsm tak často poswátňý ubrus stolu Páně zmokřen
widěl, když mně bylo popřáno, welebnou swátostí
zástup nábožných žen nasycowati, které lačněly po
chlebě angelském. Co ale nikdy nepochopím, jest ne-
wběčnost oněch ženských, bez studu a ostýchawosti,
které swou rychle pomíjející wnadnost modlou ku
klánění pro sebe a jiné dělají; jesti to drzost oněch
pyšných a smyslůných sultánek, které památku bohůň
z Korintu a Bablylona obnowujíce, zapominají, že
také ony mají powinnosti; které jiných starosti ne-
znají, leč zločinné kadidlo wdýchati, kterým podlá
posetilství k vůli jejich bídnému prachu plýtwá. —
Co pochopiti nemohu, jest konečně zaslepenost tak

mnohých nešťastnic, které sobě proti Kristu ze svobody, kterou on jim navrátil, zbraň dělají, a vznesený plamen tolikerých skvoucích se duchů uhasí, tak mnohé štěstí rozkotávají, tak mnohým manželkám slzy vynucují, a umrou v nemocnici, když snad po dwacet let skvělým bladem, kterým je Kristus korunoval, v blátě vláčely.

Vy nábožné ženy, ježto tyto řádky čtete, vy budete umětí daru Božího si vážit; vy budete vždy toho milovati vědět, který tolikerou láskou vás předěšel. Shtěje někdy posledním vzděchnutím duší svou na křevném dřevě kříže vypustiti, na kterém jeho božství od jeho lásky přibité pnělo, rozhlížel se po tom množství lidí které okolo jeho muk stálo; pátral po některých vzneseně smýšlejících duších, po nějakých soutrpných pohledech, jejichžto spatření by jemu trochu útěchy za tolik nemých poskytl. A jeho božské oči napočítaly jednoho muže a tři ženy! Na onom slavném dnu, kde uzalost lásku obstupovala, byly ište slavně zastoupeny. Vy budete umětí s pečlivým pozorem tuto zděděnou starou slávu uhasít. Za našich dnů, jako v okamžení jeho smrtelné úzkosti, jest Ježíš posmíván, zneužíván, opuštěn. Vy budete vědět horlivou láskou jemu poněkud za toliké přikori a za tak mnohou mlažnost náhradu dáti. Obstupovaly-li ište početněji jeho kříž v lásce, budete také početněji obstupovati jeho trůn ve slávě a Golgota stane se pro vás bezpečným zámkem ráje.

II. Slechetnomyslnost a sobectwí.

Wyložil jsem wšsecky důwody do podrobná, které ženskou k čilé wděčnosti ke Spasitelowi pohnouti a nábožnosti neb pobožnosti snadný přístup do jeho srdce otevřítí musejí. Co se wšsak pobožnosti wyrozumívá? Pobožnost, dí swatý Tomáš, záleží w ustawičné náklonnosti, se rychle a ochotně službě Boží wěnowati; a jistě wěrně podám myšlenku tohoto swatého učitele církevního, řeknu-li: Ona záleží w pečlivé lásce k Bohu. Tak pojmuta a tak wykonáwána jest pobožnost nejslawnějším paprskovým wěncem, který zde na zemi duffi zdobiti může. Ona obsahuje wšsecky powinnosti učinltvého i bohomyslného života; ona zaujímá w sobě mrtwení wšselkých špatných náklonností; ona má za účel nejwyšší čest Boží a nejwětší spáju bližního.

Tomu-li tak, odkud pak to pochází, že za našich dnů toto slovo w takowou newážnost přišlo, že, kdo slovo pobožný wyslowí, w nebezpečnstwí se wydává, úsměšky wzbuditi. Bezpochyby má to w tom swou příčinu, že swět wšsemu, i nejwážnějším wěcem se směje, aby tím lépe swou celou pozornost na marné malichernosti obracetí mohl, které by jediné jeho smích buditi měly; dále wtom, že swět (totíž lidé dle swěta žijící, w hříších pohřžení), jenž ani Boha ani lidi nemítuje a zmužilstwí w sobě nemá, aby na swé přtrožené powaze nějakou namahawou obět pro tuto lásku wymohl, mnohem pohodlnější to nalézá, ty kterýchž ctnostný život je zahánbuje, křtíwě podezřívati, opowážlivě posuzowati

i obsuzowati, nežli si trochu práce dáti, aby jich následoval. Předce však musíme je přiznati, že mezi těmi, které se pobožnosti oddávají, třeba větší jich počet církev potěšuje, mnohé se nacházejí, které jí zarmucují tím, že synům světa smutné diwadlo plané pobožnosti poskytující je k úsměškům pobádají. —

Mezi způsoby takové nešťastné pobožnosti značím vám popředně onu pomrchní, lacinou, která pobožnostíkářstvím se nazývá.

Vypravuje se o jednom římském vojáku, že po vítězství při drancování perského polního ležení přefrásný měsíc, plný drahých perel našel. Mezuje cenu pokladu vysypal perly jenž se mu těžkými býti zdály na zem, a schoval měsíc, jenž se jemu krásným zdál. Jsou mnohé, které jako tento voják jednají; věrně uschovávají obklad diamantu, jenž pobožnosti sluje, diamant pak sám, to, v čem se podstata nábožnosti zakládá, v čem její krása záleží, v čem její život spočívá, to zavrhuje. Ony berou na sebe, co je vábí, nejjouc tak těžkým, aby je unawalo, a odmítají od sebe, co je obtěžuje, ať již to má cenu jakoukoli. Słowem ony nejsou pobožné, poněwadž nejsou sšlechtnomyšlné, a nejsou sšlechtnomyšlnými, poněwadž neumějí milowati.

Kdo miluje, má zalíbení w milované bytosti, wynasnažuje se, příjemným se jí státi a wystrhá se přepečlivě wšeho, coby nelibost bytosti té wzbuditi mohlo. A láska má jen toto jedno jméno, ať již jest na stwořenou bytost přenesšena, nebo Bohu wěnowána.

Dusse Boha milující má w něm zalíbení; ona jej všudy spatruje, w hwězdách nebeských, w lesku

kvítí, v událostech života, přede vším však ve svém srdci. Ona pozorně jej poslouchá a slyší jej ve slově jeho apoštolů, ve zpěvech církve, ve hřmotu brouku a mnohem ještě víc ve vnitřním hlase, jenž v osamělé tichosti jejího srdce se pozdvihuje. Ona mluví k němu každého času, ve své časté modlitbě, před jeho stánkem, mezi svou prací, ve své radosti, ve svém rozmrzení a přede vším ve svém utrpení. —

Dusí Boha milující cítí velikou toužebnost po zdokonalení. Ona ví sama k sobě netoliko: Já chci jebe spasiti; nýbrž: Protože jest to vůle Boží, chci s jeho přispěním dokonalou býti. Dokonalost, ta jest vlastním účelem života pro každý svobodný, rozumný tvor. A nám že všem pronesl Bůh slova, někdy k Abrahamovi pronesená: Chodíš předemnou, a budiž dokonalým! On neřekl jemu: Budiž bohatým, budiž mocným šťastným, rozmnožuj stáda svá, rozšiřuj svá pastvinná, zaopatřuj ji radosti; nýbrž: Budiž dokonalým, to jest, vynasnažuj se, svému nebeskému Otci svatosti života svého se připodobniti, jakož jsi jemu podoben vznešeností bytosti své. Taková jest vůle Boží; a naše zdokonalení jest jediné dílo, které na naši vůli závisí. Nemůže každý na tomto světě býti bohatým a sobě zaopatřiti prostředků aby zde šťastným byl; ale k tomu, aby se stal dokonalým, postačuje vůle naše. Blažení, kteříž lásejší a žíznější po spravedlnosti, dí Spasitel: nebo oni nasyceni budou. A Šalomoun mluvě o moudrosti dí: Spadně spatřina bývá od těch, kteří ji milují, a nalezena bývá od těch, kteří ji hledají.

To jest tedy účel, který pobožná žena nikdy ze svého zřetele netratí. Ona v tom tak dobře po-

kračuje, že se může o ní říci, co v ewangelii o pa-
choleti Ježíšovi napsáno stojí: A Ježíš prospíval
moudrostí u Boha i u lidí. — Ona se nedívá na
to dobré, které v ní jest, aby mohla chybš spozo-
rowati, které má ještě naprawiti. Jako sw. Pawel
neohlídá se nikdy za sebe, aby na wykonanou již cestu
pohlížela, nébrž dívá se neustále ku předu, aby wi-
děla cestu, kterou před sebou má. Ona si oswojuje
heslo jednoho krále Portugalského: Po wyšších
wěcech dychtím! Slowem ona přede vším hledí,
dusti swou ozdobiti; tělo její zaujímá teprw druhé
místo; a pomýšlí-li také, je zdobiti, aby swému
manželu se líbila, stává se i to z lásky k Ježíši.

Láska k Bohu jení se w dusti nejwětší swě-
domitostí. Antžby w úzkostliwost swědomí upadla,
má nábožná žena w ošklivosti nejen hřích smrtelný,
ale každý i wšední, a nedopouští se ho úmyslně,
pod záminkou, že jest to jenom lehké, wšední pochy-
bení. Ona jest tak bdělá sama nad sebou, že si má
sotwa něco jiného wytykati, leč nedokonalosti a sla-
bosti; a i ty ještě postačují, aby se sama we swých
očích snižowala. Ona miluje, — a jí postačuje wě-
děti, že nějaké slowo, jednání, posuzování, příliš
smyslné tanutí w srdci Bohu se nelíbí, aby tomu
wyhošt dala; neboť wi, že lehké pochybení, ačkoliv
lásku w nás neudussuje, jest předce zprotiwením a
neměčností. A jestliže někdy poklesla, žaluje na
sebe s prawdtiwou skrousseností, nespátrujíc w knězi
toho a toho člověka, nébrž služebníka Pána nasseho
Ježíše Krista, kterému on své odpustění swěřil. ¹⁾

¹⁾ Francouzská kněžna Rudolfa připravowala se k jenerální
zpowědi před swým prwním swatým přijímáním. Když
si byla wšechy své hřichy napsala, četla je své wychowaw-

Dorkimá dusse jedná mnohem více duchem wíry
 při současném pobádání milosti, nežli dle náklon=
 nosti powahy přirozené. Ona opomrhuje licoměrnou
 lsti lidského wypočítávání, a jedná we wšsi sprost=
 notě. Prawda jest její bytostí, wíra wůdcem a Bůh
 jejím jediným účelem. W lásce zapominajíc na sebe
 a zapírajíc sebe umí swůj wlastní prospěch cti Boží
 a blahu bližního obětowati. Chwálu, které se wy=
 hnouti nemůže, přitímá, aby tím byl Bůh uctěn a
 nebojíc se nad míru zahánbení raduje se, pro Ježíše
 Krista trpěti. Srdce swé k pozemským statkům ne=
 příkládajíc užívá jich mírně a skromně, a snadno
 se nad jich ztrátou utěšuje; neboť swůj poklad a
 smou naději w nebi složila, kde se nic netáhá. Ona
 není sobecká a ráda se s jinými sdílí; neboť vždy
 nalezá wětšší blaženost w dávání nežli we brání.
 Po wáznosti a lásce jiných netouží tou měrou, aby
 je swými otroky činila, nébrž bdi pečlivě nad jesti
 zděděnou swobodou a pečuje jediné o to, aby Bůh
 byl s ní spokojen. Ona newypočítává, jakýby zisk
 z její činnosti a obětownosti wzrůstí mohl; nébrž ra=
 dějí dle způsobu sw. Tomáše Akwinského ke Spasi=
 teli swému dí, když se jemu byla obětowala: Ty,
 můj Bože, ty budiž mou jedinou odplatou! Pokorná
 a skromná jsouc nehádá se prchlivě, a za neomyl=
 nou sebe nepowážujíc, poslouchá ráda rady a bez
 durdění snáší pohanění. Medávajíc se smyslností opa=
 nowati, panuje raději sama nad ní.

telce. Najednou se zarděla a jeden přeskočila. Wychowaw=
 telka chce tento těžký hřích zwěděti. — Jestli to těžký hřích
 pýchý; ja jsem si přála, jako turkyně narozenu býti, abych
 napotom swým obrácením wellký powyk udělala.

Tak nejedná nikdy duše vlažná. Místo toho, aby v Ježíši zalíbení nacházela, cítí dlouhou chvíli; místo aby k sobě pravila: Já chci dokonalou být, dí: Wynasnažím se, abych do pekla nepřišla, a tím jest to odbyto. Místo aby uvažila, čeho se jí ještě nedostává, uvažuje své dobré vlastnosti a své řídké dobré skutky. Místo aby příkladem svatých a těch, kteří na cestě dokonalosti daleko před ní jsou, sebe povzbuzovala, upírá zrak svůj na ty, co jsou ještě nešťastnější než ona, aby se upokojila říkouc: Chvála Bohu, tak daleko to předce se mnou ještě nepřišlo. Ona představá na pouhém se varování těžkých hříchů, z bázně, žeby se musela z nich zpovídati, wšedních pak si newštmá, předstírajíc, že na ně věčné zatracení nenásleduje. Ona ve své oplakávání hodné pofoře se spokojuje nejnižším místem v nebi, na to nepomýšlejíc, že na takové cestě tam nížádného místa nepodosáhne. Takováto duše pořádá svou trochu žitvota tak, že z hříchu každou pochoutku okouší a hořkost docela od sebe odmítá. Jestli to opatrnost sobecká, která se klade na místo ssledetné lásky; jestli to wítězství přirozenosti nad milostí; jestli to způsob náboženství, který ducha tohoto světa na polo v sobě uzavírá.

Podívejte se na onu ženu! Ona čítá svých dwacet let; teprw nedáwno s mužem, jenž se jí koří, sezdána jsouc myslí jen na to, aby se kvítím wěncila a prázdné poklony, kterými ji obsypávají, sbírala. Co učiní? Přestane snad na tom, aby od světa med jeho rozkoší požadovala a wšeliké promozování pobožnosti jakožto zastaralé zamrhla? Dostí jest takových, které to čtí; ale ona jest opatrnější. S mísky kvítím owěncené, kterou jejím rtům nu-

něsšeť podává, je opojiti bez pomyslení na budoucnost, — to ví, žeby to nebylo nejlepším prostředkem, aby byla šťastna. Předce vším zachová si trochu víry; neboť ví, co se sluší. Nenábožnost nebo netečnost na sobě ukazovati by jí i před světem do špatné pověsti uvedlo a jí hryzení svědomí připravilo. A kdyby žití bylo pro ni hodovánkami, předce nemůže myšlenka na veliké pravdy tak zcela z její duše se vytratiti, aby jí čas od času ona tajemná ruka se nezjevowala, která Baltasarovy hodiny nepoškodila. A pak, kdo ví? Snad po několika málo dnech nebe se zakaboní, a bouřka může se strhnouti, člowěk newí, co může přijíti. Pročež sobě umíní, že zůstane nábožnou, jako byla dříve, jen že trochu chytřejší si při tom počínati bude.

Považujíc swaté náboženství jen tak jako nějaký oděv, jenž k dobrému způsobu přináleží, míchá med swatého náboženství s medem světa, a odstrkuje od sebe všelikou přísnou obět.

Proto bude ona na misi swatou choditi, obzvláště w neděli, s krásnou modlitebni knížkou; ale co práce a namáhání to stojí, než wejde a do své stolice se dostane, jakého tu w pravo w lewo pozdramování, jako by před twář zde přítomného Boha ani nepředstupowalo. Ona jde na kázání, aby kazatele pozorowala a jej nad míru chwálila, když se jí líbí, a bez milosti haněla, když se jí nelíbí. Zde i na požehnání, a hned druhý den na to aneb ještě ten samý wečer k muzice aneb w městě do divadla, aby nebezpečné, ba mnohdykrát i trestatelné rozčilení sobě způsobila. Šte některou kapitolu z Tomáše Kempenského pro kajícnost a pro vyrazení nějaký nový román. Předstoupí-li před její rozdrá=

děnou dušší nějaké pokusšení, a chce-li zlou myšlenkou se wlouditi, tu dí owšem: Odstup ode mne! ale dí to takowým hlasem, který patrně na srozuměnou dáwa: Když se zase nawrátíš, nebude mně to nemilé. Dojata wyprawowáním o umučení Páně roní slze; sotwa ale že domů přijde, jest hned rozdřážděna nejnepatrnější ujmou, kterou má trpěti, rozhněwána nejnepatrnější urážkou. Při wšelikých dobrých skutcích se zúčastňuje, ale vlastně proto, aby se okázala a aby se o ní mluwilo; awšak dobrý skutek by raději widěla opominutý, když se nemá dle jejího přání proměsti. Za zpovědníka wyhledá si kněze, jenž jest sladounce přívětivý a úslušný; neboť také wážnosti se jí od swěta dostává, podobné požaduje také od swého duchowního wůdce. Onať wstupuje do zpovědnice s pyšnou domněnkou, která ke služebníku Páně mluwiti se zdá: Můj otče, já wím, že wás obtěžují, ale já wám welikou čest prokazuji ¹⁾; a

¹⁾ Joachim, kněz we Floreš-u w Kalabrii, jenž l. P. 1202 umřel, byl jako za swatého a za proroka powažován a ze wšech stran o radu tážawán. Důležitá záležitost wedla jej do Sicille, do opatství cisterckého blíž města Palerma, kde tehda císařowna Konstancia, manželka Jindřicha VI. přijímá Ukrutného, sídlila. Jako druhá králowna ze Saby žádala si nowého Salomouna slyšeti a honem ho k sobě pozwala. Byloť to na Welký pátek. Nerád swwil k žádosti té a jen na nejsnažnější prosby přislšel. Přiblížiw se k císařowně, takto jí ošlowil: „Co pak jest tak pilného, císařowá, aby slawnost dnešního dne se zastawila a mnich, jenž dnes w rozjímání umučení Ježíše Krista rozplýwati má, z kláštera swého wywolán byl?“ Císařowně líbila se jeho neohrožená upřímnost a důstojné chování a od té chvíle přála si, jej za swého duchowního wůdce mít a jemu zpověď z celého žiwota swého

zpowídá-li se často, činí to, že pod tím zámyslem může mnoho o sobě a trochu o jiných mluvit

Tot život oněch nešťastných duší, které vždy mezi Spasitelem a ďáblem, evangeliem a světem, nebem a peklem, Jerusalémem a Babylonem pohřbávají, a mannu pouště s cibulí Egypta míchají. Choulostivé to duše, které ani opovážlivost nepravosti aniž zmužlost cnosti nemají, v marném namáhání se hubí a v zoufanlivé vyprahlosti pranic neklidí.

Křesťanské ženy vy budete šlechetnomyslnější. Vy neděláte takového dělení, které od Boha jest zavrženo. — Ježíš jest žárlivý Bůh. On žádá jen srdce, ale on je chce mít celé. Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti, kteří sobě odporující vůli mají; neboť líbí-li se jednomu, nelíbí se druhému. — Pro vsselickou zbabělost, která mu toliko polowici panování nabízetí se osměluje, má toliko jednu odpověď,

sloužiti. Uvedla jej do své kaple. Tam byl pro kněžnu trůn o několika stupních zřtzen a po straně mnohým nižší křeslo pro zpowědníka. Hrdost obhčej ten zavedla a slabost jej trpěla. Touto okolností zarmoucen jsa pravil Joachim k ní: „Powážila jste také, císařová! že se zde jako hříšnice objevujete? Sestupte s trůnu dolů a složte zpowěď svou v pokore, jinak odejdu odtud. A Konstancia, jenž byla vlastně velmi nábožná a jenom obhčej, jakž byla nassla, bez mnohého přemýšlení následowala, klekla na zem a v pravém duchu pokorn a kajtenosti se zpowídala. — Kněz při slyšení zpowědi sedě na místě Božím zastává místo Kristovo, zpowídající se pak zaujímá místo kající ženy, o které sw. Lukáš dří, že nohy Krista Pana slzami smáčela a wlasu hlavy své wntírala, a líbala nohy jeho a maští mazala, a konečně z úst jeho potěšitelná slowa uslyšela: „Odpouštějí se tobě hříchové!“ —

terou Alexander Dariowi - dal: Jako svět jenom jedno má slunce, podobně nemůže on dvou páni snést. —

Vlažnost nezáleží v tom, že člověk značně oblby v pobožnosti nemá, aniž, že mnohých wssedních poklešků se dopouští; ona záleží obzvláště v náklonnosti ke wssednímu hříchu, čili raděti v tom, že člověk swobodně a s rozmyslem v těch kterých nawyklostech setrává, které Bůh zawrhuje a swědomí haní, ačkoli ony právě tak smutných účinků nezpůsobují, aby ztrátu lásky neb přízně Wykupitelovy přitvozovaly.

Bůh nad wlažností, touto hroznou nemocí duše strastlivé slovo pronesl! S byste, bí k nám písmo swaté, studené bylo aneb horké; ale že jste wlažné, aj! proto nemohu vás snést a počnu vás wywrhovati z úst swých. — Toť jest slovo, moje rozmlé, kteréhoby váš jemný cit mně nedopustil, ale Pán má právo, trpčím býti než lidé. —

Nechci duše znepokojovali, které jsou dobré vůle, a nestončenému milosrdenství meze klásti. Milostí Boží, to vím, není nic nemožného, nalézali jen odhodlanou vůli. Ale to také vím, že pravá láska jest štědrá a sobectví nezná; ona jest swobodná a nikoli otroctá; ona jest obezřetná a pečlivá, a nikoli opomáhlivá a osobitvá, ješto powahou té nábožnosti, kterou jsem před vámi obžaloval, nejen jest nemoděčnost ale i osobitost.

Duše, která v obyčejném běhu života vždy wypočítává, jak daleko smí jíti, aby Boha těžce neurazila, wybívá se obyčejně v nebezpečnoství, meze přetvořiti. Z kdož může při takových jistých snáhách, při takové přehnané choulostivosti, při lehko-

wážné powolnosti k nedowoleným požadavkům, — kdož může nám jistotu dáti, že samoláška w nás lásku k Bohu neudusí? Kdož-by byl s to, aby nás ujistil, že takové chování stává-li se ono samowolně a zúmyslně, nečiní nasse zpowědi neplatné a nasse sw. přijímání někdy swatofrádežná? Kdožby mohl se domníwati, že může na wlas meze ustanowiti, kde smrt začíná a život přestává? —

A kdybych směl také připustiti, že wšlecky tyto chyby samy o sobě nejsou s to, aby život milosti w nás zničily, zdaž není na tom dosti, že jej zembliwají a zmenšují? A to se wždycky stává, Bůh nám swých darů propůjčuje, pokud jich s wroucnou horlivosťou používáme, a odjímá je konečně wždy duši, která je jen přijímá, aby jich nadužíwala.

Slowútá pani de Séwigné měla za swůj znak wlaškonku a při ní za heslo táto slowa: *Etude-nost zahání mne!* To jest: Já miluji a chci zase milována býti; vyhýbám se tomu místu, kde srdce mé místo lásky zdwořilostí nachází. Toto heslo paní de Séwigné jest, jak říci smíme, také heslem nasseho laskawého Epasitele. *Etude-nost zahání mne!* Potkává-li se s duši, která pro něj wystydla, s duši, která jej jenom ústy ctí, která se dává stále poutati wšším tím, co se jemu nelíbí, a pro něj ničeho nemá leč formule každodenní zdwořilosti: žaluje na ní hrzením smědomí, a dává jí ještě po nějaký čas swá wnuknutí, pak ale, nachází-li ji pořád ještě studenou, vzdálí se od ní konečně docela. Napotom upadá tato duše, zbarwena jsouc přítomností Boží ze šklíčenosti do šklíčenosti, z křehlosti do křehlosti, až konečně slabou hradbu překročí, která jí od propasti ještě oddělowala, dle slow písmá swatého:

„Kdo pohrdá malými věcmi, pomalu zhyne.“
(Str. 19, 1.)

Já nepřeháním, rozmilé! Nepravost zná své pokroky jako cnota; a kdo nás našel studené, brzo nalezne nás i netečné. Má-li loď rozpuklinu, a lodníci si toho nemyslí, brzo se ona potopí a ponějvíce (tomu učí zkušenost), začíná veliký pád malou nevěrností. Dawid byl nerozváživým a nedbalým, dříve než se cizoložství dopustil; Šalomoun oddával se rozkošnictví, dříve než jej bylo viděti, an na výšinách modlám cizích žen obětoval; Jidáš miloval peníze, dříve než svého božského mistra prodal; a Vazar onemocněl dříve než bral porušení. Jak mnoho nepravostí, volá Bossuet, (jeden z nejvýtečnějších biskupů francouzských † 1704) započalo s útlostí květiny.

Nábožné ženy, nedivte se mé řeči; kdybych mluvil k světačkám, k těm, kteréž pijí nepravost jako vodu, jak se Job vyjadřuje, mluvil bych k nim jako svatý Pavel ke Korintanům a řekl bych: Nehodujte v kvasu starém, v kvasu nešlechtnosti, ale buďte čisté, buďte spravedlivé a mízte, aby se mezi vámi neopakovala strašlivá pohoršení, která nás bolestně dojala. — Než zdá se mně, že ty, které dosti dobré vůle mají, aby tyto listy četly a o čteném přemýšlely, velmi dobře obec Filipskou předstávají, která za nejhorší platila, a kterou apoštol přede všemi jinými chválil. Basse dobře spořádaná srdce očekávají, jak to mám jiné rady, nežli jsou ty, které se spouště hříšníkům dávají. Pročež osměluji se slova apoštola k věřícím v Mace-donii vám opakovati: Můj nejmilejší, s bázní a s třesením spasení své konejte (Filip. 2, 12.); —

to jest, s bázní, která jest sšlechtná a jemně cítící jakož láska ve všech věcech, kteréby se božskému choti nelíbiti mohly. —

Šlechtná duše boží se Bohu se znelíbíti, jakož dobře zvedené dítě se boží, matce své se znelíbíti. Bylo-li kdy nezbedným, co je pohne, aby se slzami za odpuštění prosilo? Snad kázání matčino? O nikoli, ono potřebuje toliko do očí pohlédnouti, na tváři matčine jen slovo čísti: Mé dítě, tyš mne zarmoutilo! J pláče usedavě nikoliv ze strachu před matkou, někdy proto že má svůj poklések v osšlosti ze srdečné lásky k ní.

Mladé děvčátko pravilo mně jednou docela upřímně: Můj otče, mezi přikázáními Božími jest jedno, kterého jsem nemohla pochopiti. — Které pak, milé dítě? — Jedinému Bohu budeš se klaněti a jej dokonale milovati; co pak mně má matka kdy poručila, abych ji milovala? co pak se to samo sebou nerozumí? Mně se zdá, kdyby mně Pán Bůh zapověděl, jej milovati, byloby mně toho velmi líto, a já bych jej tajně předce milovala! — Dítě Bohu, my nejsme nuceni, výborného ústoku tohoto dítěte užiti. Pán Bůh poručí nám, nejen tajně jej milovati, ale on žádá po nás, abychom jemu svými skutky, svými oběťmi, svým usilováním o bohušbezne vnozdobení duše mnohém víc než pouhými slovy pravili: Bože můj mně není nic těžko; nebo já miluji tebe!

III. Nábožnost a líbeznost.

W osmnáctém roce věku svého, jak se wypravuje, odhoblala se velmi bohatá a krásná hraběnka de Vesblguières šwět, který jen se usmíwal na ni a jí rozkošse podáwal; opustiti, aby se Pánu wěnowala složením slibů klášterních. W okamžení loučení podala paní de Séwigné přítelkyni své na památku krásnou pomorančowou ratolest, s důwtipnou přípowědí: „Dwoce nerussí kwětu.“ Pro líbeznu nábožnost, která blažné cnosti sličnost půwabnou a powzbuzující přídružiti umí, bylo to důmyslným wýznakem.

Nábožnost má býti líbezna; neboť ona jest cnost w ozdobe, a nic není tak líbezného jako cnost. Ona má býti líbezna, prostomilá, neboť ona jest přepečliwou láskou a protož musí se wyuasnazowati, aby w powaze a chowání wšedko zjináčla a naprawila, coby blížního uraziti a cti Boží škoditi mohlo. Jestli to nábožnost, kterou swatý Frantíšek Saleský na zřeteli měl řka: Přál bych si aby wšickni nábožní jako králowna ze Saby jednali; oni mají celý Jeruzalém wýpachem balsamowým naplniti, rozšiřující lhbou vůni Spasitelowu.

Kdo se nábožnosti oddává, má obzwláště we swém chowání wšech malých cností pilen býti, které jej w celém okolí příjemným činí. Proto se musí přede wším wždy plu laskawosti ukazowati. Cnost laskawosti sluší ku podiwu wšem, kdo swým postawením tu řídkou přednost mají, že mohou jiným poroučeti. Laskawost přichází oštychawé stýdliwosti wstříc. Ona

dává pohledu našemu onu lahodnou soutrpnost a vtiskuje twáři onu prostotu a dobrotu, jejíž kouzlo a požehnaný wliv slabí, newědomí a neschastní dobře znají. Ona učí oné útlé pozornosti, onomu obezřetnému zacházení s jinými, oněm důmyslným slo-
wům, která duffi zotawují, ostýchawosti srdce dodá-
wají a důwěru získawají. Zkrátka ona tam, kde se
w plném swém lesku objevuje, wynucuje wolání:
Jaká to dobrota! —

Přejel nacházíme nezřídka i mezi těmi, které
jsou zewně nábožnosti xilni, duffe, ježto docela jsou
bez této líbezne cnosti. Jen příliš často widěti jest
takové, které jsou jízlivé we swé přewaze, mrzuté
we swém chowání, nemírné we swém požadowání,
bez přestání swou důstojností a swými práwy se obí-
rají a bez díků wšfeliké jim prokázané služby přití-
mají. Obzwlašťte mluwím zde o jistých hospodyních
w obcowání s jejtých čeledíny. My jsme bohužel té
powahy, že mnoho žádáme od jiných a že zřídka na
to myslíme co jiní od nás žádati práwo mají.
Owsjem, kdyby wšsecky ty wlastnosti, jakých děwečky
na swých hospodyních žádají, pro ten staw potřebny
byly, máloby se děweček našlo, které by se za ho-
spodyně hodily. Awwšak také nesmíme zamlčeti, žeby
málo hospodynň bylo, kteréby se za děwečky hodily,
kdyby pro tento staw wšsecky ty wlastností potřebny
byly. kterých hospodyně požadují. ¹⁾

¹⁾ Mladý ffechtic, s kterým jakýs hrabě jednou neslušně
nafládal, prawil k tomuto: Pane hrabě, mám-li já čest
wáš obsluhowati, nezapomínejte, že wy máte čest, ode
mne obsluhowan býti! — Francouzská kněžna Rudwika
zapomněla se jednoho dne w rozhorlení tou měrou, že
ke swé komorné řekla: Co pak já nejsem dcera wasseho

Ža našich dnů, jak dobře vím, jest mnohém těžší než jindy, dobrou čeládku mítí. Všedto i čeládka, jest duchem neodvíslosti uchváćeno. Jsouť na světě i mnohé paní, které se panování vzdaly, aby se otročnými staly; některé ze slabosti, jiné k tomu přišly, protože jistých služeb žádaly, které vždy velmi drahého mlčení vyžadují. Může ale člověk dobrým býti s důstojností, a jenom zřídka kdy má ctnost nepřiznívé následky.

„Bířkaly a hary, dí svaté písmo, číní líbý zmuť, a nad to obé jest jazyk lahodný. — Slovo sladké rozmnožuje přátely a ufrocuje nepřátely.“ (Sirach 40, 21. a 6, 5.)

Šhle mladé děvče, které z menšova přichází aby do naší služby wstoupilo. Wy jste welice poťěšeny z její wěrnosti, ochotnosti, skromnosti a přímětiwosti. Merci křesťanská hospodyně: Ona mně dobře slouží, proto že jí dobře platím. Arctě obětuje ti děvče to za svou mzdu práci svou; awšak zároveň se svým ramenoma přinesla k tobě citelnou dušiti a lásky potřebné srdce. Toto srdce rozšširuješ každý den, snad newědomky, lastawým usmíváním, které jí prawiti se zdá: Tyš poněkud již mou dcerou, nejsi cizí; nestalaš-li se posud úplně mou dcerou můžeš jí předce brzo býti, budeš-li jen radu a naučení přijímatí; toto usmívání, toto slovo přijímá ubohé děvče do svého srdce a zachowává je w něm, aby wečer po modlitbě při usnutí k sobě řekla: Bože můj! děkuji tobě, žeš mně tak dobrou

kráľe? — Tato odvětila: A já, kněžno, já jsem dcera wasšeho Boha! — Je prawda, odpowěděla obdivowání hodná kněžna, prosím za odpustění!

paní dáti ráčil; na polowic jsi w ní mou matku mně nahradil! —

Abys líbeznou byla, musí nábožná paní trpělivost na jemo dáwati a každé mntřní pobouření tak mírniti, aby to její weselou twář nezamračowalo. Ano, jestli toho třeba, musí uměti, nelibost skrýti, námahu podniknouti, odepření strpěti, nepřijemnost, odpor, swízel snéstí.

Alle jak málo jest takových nábožných, kteréby byly vždy takowou zmužilostí proniknuty! Jak mnoho jest takých, které nic snéstí neumějí. Nepříležitá náwstěwa, opakovaná otázka, nerozvážené slowo, wasa (lepotworná, umělecká nádoba, která zdola nahoru do baňky se rozšširuje, pak w hrdlo úží, jež končí se ústím) neopatrným dítětem neb nemotornou služkou roztlučená postačují, aby je přenáramně rozmrzely. Dny se burdí celé dny, když to nejmenší jim bylo odepřeno, a mají to za swéhlawost neb zlomyšlnost, co není nic jiného, leč owoce pokojného přemýšlení a hospodářské obezřetnosti. Kdybych chtěl wssecko říci, kdo wí, zdali bych příliš mnoho neřekl? Ehci jenom manželky upozorniti, že nejvíce paníček, aby swá přehnaná přání uspokojily, dwa obratné spoluwinníky po boku mají: migrénu (bolest polouhlawy) a lékaře. ¹⁾

Jiné ssou, které ani nemohou onemocněti. —

¹⁾ Oprawdiwě křesťanská manželka zachowáwa we swém jednaní zásadu: Přisímej swé myšlenky jako hosty, a zacházej ze swými přáními jako s dětmi. Ona se nebude k těm připočítati, o kterých básník dí: Děti swé mají nasťojené k pláči! Ona wtní italské příslovi že lži: Ženy podobají se krokodylu: aby může chytily, pláčí, a je-li chycen, pohlcují jej.

Bez pochyby jejich utrpení zasluhuje naší útrpnosti; ano, dle ještě více: jejich malé vrtoly zasluhuje našeho zhmotnění. Slavná paní vyslovila se: „Náš utrpení začínají obvykle u našich chyb.“ Lépe nemohla nepopíratelná pravda vyslovena býti! Není nic těžkého, líbezným býti, je-li člověk šťasten a dobře-li se mu vede. Ale jenom tehda má líbeznost nějakou zásluhu, když jest ustavičně bolestmi trápen. Mezi ženami nacházíme, bohužel mnohé, které nejnepatrnější churavost docela mění a nesnesitelnými činí pro všechny, kdož buď svou nuzností k tomu přinucení jsouce a nebo z lásky je obsluhují. Aby jim vyhověli, a to nehybně často ani možná, musejí se s nimi sužovati jako se Indové, — budiž mně odpuštěno toto podobnění — sužují s posvátnými zvířaty, kterým se lid v jejich pagodách (božnicích či pohanských chrámech) klaní. Mohlo by se říci, že ve svých přepjatých požadavcích teprve tehda ulehčení nacházejí, když až k onemocnění zmořily ty, jenž z pouhé obětovnosti o jejich pozdravení se přičinují. Obzvláště se to stává u těch, které jistého věku dosáhly, nemajíce dosti důvěry neb cnosti, aby nebyly nad tím mrzuty.

Nic není obtížnějšího, než starou onemocnělou paní obsluhovati, která si ve světě libovala. Málo jest jich, o nichžby se říci mohlo: Ona v nemoci tichomyslnou zůstala.

Nacházíme jiné, které se každou chvíli mění jako povětrnost. Jsou brzy žhavé, brzy mlhavé, brzy jasné, brzy zamračené představují proměnlivost všech ročních časů veslého podnebí. Dnes mluvívá s nimi přirovnal bys je k jarní italské krajině s nebeským blankytem a zítra vidíš před sebou ledna=

tou Sibiř s mrazivou zimou. Člověk ani newí,
 jak se k nim chovati aniž prostředků nalézá, aby se
 jim zalíbil. Optejte se jen paničky, proč se směje,
 durdí, zpívá, pláče, proč se jí tyto ssaty, do kterých
 byla wčera celá zamilowána, tato přítelkyně, která
 nedávno nerozlučitelnou sloula, dnes se jí nelíbí;
 — jesti to tak její wrtkavý rozmar! Ženské jsou pře-
 náramně víc této náhle změně podrobeny než muž-
 ťstí, a sice bez pochwy proto, že jsou citlivější, snad
 také, že méně na myslí přemítají, a že se jim méně
 prawda říká z bázně, aby člověk nezdmořilým nebyl
 aneb se jim býti nezdál. Rozmrzelými a rozmar-
 nými jsou také bohaté, které se Boha spustily a pak
 Jeho dobroty nadužívaly. Jim jest wšedko břeme-
 nem, jak francouzský slownutý kazatel Jan Massillon,
 biskup Clermontský dí, a ony jsou samy sobě také
 břemenem. Každou chvíli chtějí něco jiného, a samy
 konečně newědí, co vlastně chtějí. Koříme-li se jim,
 stávají se mrzutými; nekoříme-li se jim, upadají w
 hněw. — Chcete-li wšak téměř wždycky líbezny
 a dobrého rozpoložení mysle býti, žíte wždy w pokoji
 s sebou samými, a abyste to wždycky mohly, žíte
 wždy w pokoji s Bohem.

K nabytí líbeznosti třeba, aby nábožná žena
 omluttí uměla úmysly, pro které se něco stalo; tak
 bude k odpouštění nakloněnější, a usnadní si toto
 sama. Jedna z nejwíc nerozumných náklonností přit-
 rozenosti naší záleží w tom, že při některých událo-
 stech náš nemile se dotýkajících ssůdných úmysl wy-
 hledáváme, a pro vlastní pohodlnost na jiných ná-
 prawy žádáme, kterou sami sobě uložiti nedowedeme.
 Kterak ale možná, aby člověk chwy, kterých swému
 swědomí, své duši a Bohu samému k vůli neod-

kládá, proto odstranil, že jsou mu obtížny! Patřte jen, jak on bez přestání své svobody ku své vlastní škodě mnohem více nežli k vášní nadužívá!

Donejou vám, že ten a ten měl záměr, který vám na škodu jest; vy jste oběti té a té události, kterou za potupu svou považujete; nezdařilo se vám to aneb ono sdružení (známost), do kterého jste se bezpečného výsledku nadály; vy pravíte: Já mám nepřátely. Ale vy si tím líchotíte. Nemajíť vsilčniti lidé nepřátel. Tito jsou snad řidší než přátelé. Arcik jemu se nám vsedlo, co není samou blahomůlí, jakožto nepřátelství. Lehkomážnost v chování uráží často víc, než zlomyslné jednání; zasazujet snad tím častěji rány, poněvadž ani není, jak ubližuje. Který nepřítel nám kdy tolik zármutku způsobil, jako my sobě sami? A přece nemůže se říci, že bychom sami sebe nemilovali!

Poslyšte, jak ssledetnomyslná duše sobě radí, aby méně toho měla, pročby na lidi sobě rovné si stěžovala. Vidí-li, že se jí rozličné věci přese vsednu sshowiwavostí naschvál ba i z patrné záští dějí, vynasnažuje se vsfemožně na to zapomenouti. Jest paměť podobá se řesetu (řítci), jehož ryžování zlata v Mexiku užívají; ona nechá píseř, trapné zpomínky, propadnouti, aby jenom zlatá zrnka podržela; jinými slovy, ona chová vždy živě na paměti přímětimé zacházení, kterého se jí dostalo, nebo dobrodini, kterými byla obshpávána. —

Mábožná žena, aby líbeznu byla, dá příležitostně přednost wfusu a úsudku jiných, aby hádce se vyhnula a pokoj zachovala, pomyslit sobě, také jiný může mítti jednu pravdu, a ne vždycky já. Žena statečná (to jest spanilá, usslechtílá, cnostná) dí

písmo swaté, obweseluje muže swého a wšedka léta, žiwota jeho naplňuje pokojem. ¹⁾ Naproti tomu dokládá písmo sw. „Vepe jest seděti w koutě na podstřeší (to jest w nejzadnějším koutě domu) než s ženou swárliwou w paláci. Ona jest jako střecha, sfrze kterouž ustawičně kape. ²⁾ — Blaženi manželé, o kterých se říci může, co písmo swaté o Mžbětě a Zachariášowí dí: Byli oba spravedliví před Bohem, chodíce we wšech přikázáních a spravedlnostech Páně, bez úhony; ³⁾ byli živi w pokoji.⁴⁾

Mábožná žena, aby w domácnosti w pokoji žila, bude se na wzdor swému namáhání a trápení twáriti, jakoby šťastnou byla, a powolowati bude we věcech, které nemají nic špatného do sebe, ba i upustí, je-li toho třeba, od mnohé zbožné věci, není-li přísně přikázaná, aby swáru se wyhnula. Powolnosti musí ženy tím více pilny býti, čím méně

¹⁾ Sirach 26, 2.

²⁾ Přísloví 21, 9. a 19, 13. též 27, 15. —

³⁾ Luk. 1, 6. —

⁴⁾ Když císař Josef II. we Stuttgartě meškal, dával wěwoda Württemberský skvělé slawnosti, které mnoho cizinců přilákaly. Také mladá francouzka w průvodu swého manžela tam přišla. Dworský maršálek ustanowoval jednomu každému místo dle jeho stawu. Aby neudělal chybu, otázel se mladé francouzky, jakou má wlastnost. Udlíwená nad touto otázkou, dala mu se smíchem za odpowěd: „Acariâtre“ (wadliwá, swarltwá): — Acariâtre! opakuje němec, jenž málo francouzsky rozuměl; tuto důstojnost neznám. Nic wšak nedělá; bude to zajisté něco znamenitého; wezměte místo, má paní, mezi baronkami. Mnohé ženy mohly-by w takovýchto okolnostech mezi baronky se připočísti, poněwadž onu wlastnost mají. Mnozí muži ale by welmi wáhali, se tam posaditi.

silu mají, aby swá přání uspokojily, aneb swůj hněv promedly. Stvořeny jsou, aby tak nedokonalé bytosti poslouchaly, jakou jest muž, musejí ženy, jelikož jenom své wnady a své slabosti mají, aby nad svým pánem, snad i tyranem zvítězily, záhy se učiti, bez hořekování i křivdu snášeti. Žena musí nejen z lásky k Bohu neb k bližnímu pomolnou se ukazovati, ale také k vůli sobě samé. Nemože a tvrdost její jen její hoře, jelikož špatné s ní nakládání je strany manžela vždy u větším stupni za následek mají. Muž to cítí, že takovou zbraní nesmí dáti se přemoci, a hněv sprowážený slabostí, že slouží jen ku posměchu. Nebe nedalo ženě lichotivou výmluvnost k tomu, aby byla swarlivou; nestvořilo ji proto slabou, aby welitelsky vystupovala; nedala jí lahodný hlas, aby urážky pronášela; aniž spanilé tahy v obličej aby bouřlivá zlost je zohyzďovala. Často snad má právo, si stěžovati, ba i rozhodně odporovati, ale nikdy nemá práva hubovati a se waditi. Na ni wztahují se obzvlášť slova písmá swatého: „Dopověď měkká skrocuje hněv, řeč tvrdá wzbuzuje prchlivost.“ (Příslowi 15, 1.)

Wyprawuje se o francouzském králi Rudwíku XIV. že při zprávě o smrti své královské manželky, kterou tak ukrutně byl opustil, se slzami w očích pravil: To je první zármutek, který mně ona způsobila! Šťastná manželka, která tak pozornou, tak radostně odemzdanou při všem zármutku a hoří se proukáže, aby z úst swého manžela tak krásnou pohřební řeč zasloužila. Jest to velmi zřídka, aby manžel wida takovou přívětiwost a šlechetnost duše ze své politování hodné netečnosti jednou se nepro-

budil a ku poznání sebe nepřissel. — Snostná žena také někdy své obvyčeje a své důstojenství poodloží, aby bližnímu nějakou službu prokázala. Všeoobecně jest w tomto ohledu známo lastawé snižení, o kterém se w žitotě swatého biskupa Genewského dočítáme. Služebník totiž sw. Frantisska Saleského bylbh se rád oženil a to sice dobře. Ale jak to měl wywést? J byl w nejwětších rozpacích. Bůjdu-li tam sám, myslil si, abych swůj úmysl přednesl, zaleknu a pomatu se, a budou mne míti za hlupáka a mé krásné naděje budou tytam! Jak pak kdybch dobře promyslený a dobře složený list napsal? J dá se tedy do psání. Nenadále wstoupí swatý biskup do jeho swětnice, a on chce honem papír a péro schowati. — Frantissku, di swětec, tys byl zajisté w myšlenkách celý pohroužen? Já již hodnou chvíli na tebe volám a ty mně neodpovídáš. Aha! tys byl do psání zabrán? Co pak píšeš tak zajímavého, že mé wstoupení tebe docela pomátlo. Ubohý služebník nechce s barvou wen, a swatý biskup přistoupí blíže a pohledne na začátek osudného listu. Teď tomu rozumím, milý Frantissku, ty se chceš oženiti? No starý jsi k tomu dost, a nemáš špatnou chuť. Ale w takové případnosti musí se tím jinák zatociti. Dej mi péro. A swětec si sedne, napíše list a podává jej služebníku řka: Do mně hezky čistě optš, a já ti ručím za výsledek! Také se tak stalo. Shledali, že služebník se špatně newyjádril, a brzy bylo jeho přání vyplněno. Tak dalece ráčila se přívětimost biskupowa, jakým Frantissek Saleský byl, ponížiti, a níkde nečteme, žeby toto jeho obdimowání hodné snižení bylo na překážku bylo jeho prohlášení za swatého. —

Malé cnosti! ty blží málo w oči a plati málo u lidí, ale Bůh zná jejich cenu, a bude věděti je odplatiti. Můžeme i říci, že w jeho očích malé cnosti často právě velkými jsou, poněmadž jsou nejzáslužnější a to proto, že jsou nejobtížnější. A jejich promozování naschytuje se nám příležitost w životobytí každý den, ba často každou hodinu, a sice vždy bez toho, aby samolásta nějaký užitek z toho měla; neboť jiní mají z nich prospěch, anižby je obdivovali. Promozují se ony w tajné tichosti, w kruhu rodiny, obce, často u prostřed a bez vědomostí těch netečníků, kteří nevědomky k jich promozování náš nutí. Svět si všimá a obdivuje jen, co hluk dělá, co do očí blíže, a podkučuje jenom velké cnosti a někdy také velké nepravosti. Bůh ale nesoudí jako lidé, a až jednou bude svůj veliký soud držeti, pak uvede na světlo odřeknutí a hrdinské skutky, které jenom jej za svědka měly.

Chudá žena jest trápena ustavičnou churavostí, sklíčena smrtelným hořem. Její horlivost uhasla, aspoň plní všecky své povinnosti bez radosti, bez útěchy, nic necítíc, leč newýslovnou nelibost, která jí sotwa tolik síly ponechává, aby si byla svého bídného stavu vědoma. Její srdce ustydlo, její obrazotvornost se zvýšila; ona newí, jak s Bohem a sama se sebou stojí. Ona vzdychá nad svou nedostatečností, a jest tak velice sešlábla, že poslední sílu sebrati musí, aby Pánu svůj stav obětowala. A největšímu neštěstí dowídá se, že její úmysly se podezřívají, že zlomyslně o jejích chybách se mluví, kterých předce ona nejvíce želí; nad to nademšle dávají jí w jednání na srozuměnou, že jest obtížná a že jen náramné trpělivosti to přičítati má, je-li je-

šťě trpena . . . Bože na nebi, jenž srdce zpřítuješ, jak mnoho bude na váze, na které zásluhy odvažuješ, vážiti odpověď, kterou přiměřivě na zbytečnou otázku dala, a služba, kterou lafšavě požadku často lehkomyslnému prokázala!

Malé cnosti jsou často velikými, poněvadž nevyhnutelně potřebny jsou ku společenskému obcování a k swornosti, v které jeho blaho záleží.

Odkud to, že ženským tak těžko bývá, pospolu živu býti? Co je rozdmovuje a mezi nimi třenice způsobuje? Jsou-li to snad velké náruživosti? Nebo pak jsou to právě ty malé.

Ludvík XIV. často zde již zmíněný král francouzský, pravil o dvou příliš známých paníčkách: Stojí mne to víc práce tyto obě paní v dobrém srozumění, než Evropu v poškození udržeti. Jak mnozí muži mohli by s Ludvíkem XIV., kdyby méně trpělivosti anebo méně šetrnosti měli s pomýšlením říci: Za svého žití viděl jsem divy, ale nižádný není řidší, nižádný obdivu hodnější, jako když testu a snacha¹⁾ dlouhý čas v dokonalé swornosti pospolu jsou živy.

Dny mohou obě nábožnými býti; vídáš je i často ke sw. zpovědi a k sw. přijímání chodit. Nikdy se neopomáží, že swatofrádeže trestati, neboť obě jsou upřímný a dobrou vůlí nadchnuty. Nemusíš pozorovati jest, jak při tisícových malíčkostech se trou, do sebe jazykem zavadují a je jako jehlami píchají a muč. Odkud to? Dny nemají dost dobré

¹⁾ Tchán a tchyně, otec a matka manželky; testu a testu, otec a matka manžela; zet, manžel dcery, snacha, manželka synova.

wůle, aby sobě ústupky wespolečně usnadňowaly. Čeho pak k tomu třeba, aby blaze žitý byli, místo sužování sřastným učinily toho, který wředecký rány jejich domácího boje snášeti musí? Matce jen třeba, aby sama w sobě uwážila toto: Jest prawda, že její manžel jest můj syn, že ona jest mou dcerou; že oni jsou mně powinni uctiwořt a powolnořt prokazowati; ale oni jsou také manželé. Manžel musí po Bohu přede wřím swou manželku milowati. Ona jest wládkyní w domě, protože jest jeho ženou. Kdybych byla chtěla řízení podržeti, nebyla bych směla swého syna jí dáti. — A snacha mělaby se swé strany pochopiti, že to wždy matce nesnadno býwá, w lásce swého syna druhé místo zaujímati, ježto dlouhý čas jeho srdcem nerozděleně wládla. Ona by měla tento přechod jemně zprostředkowati a nikdy nezapomínati, že její teřta zasluhuje wážnořt její, protože jest leřtítá, a lářku její, protože jest její matkou. Onaby měla jí ztrátu wlády přiwětivým chowáním nahrazowati. A čehobych bylo oběma k tomu potřebí? Matlých cnořtí, aby swé malé náruživostí, kde toho třeba, mírnily nebo potlačowaly.

Malé cnořti činí často diwý w případnořtech, kdeby welké cnořti bez účinku zůstaly.

Mnogo let byl purkmíř se swým farářem w newolt. Wřelikeř snažení, je smířiti byly marné. Arcibiskup tamější diocese přišel jednou do obce, která se po tak dlouhý čas na toto nepřátelřtí díwala. On sestoupil u purkmířa, jež tato welká čest přenářamně potěřřila. — Pane purkmířte, di arcibiskup, nebylbyste tak lařkaw, mně nějakou službu prokázati? Nejdůřtojnější pane, já stojím k službám. Na to polibil arcibiskup purkmířa na obě twáře

řka: Učinite mně to potěšení a odemždejte toto políbení panu farář! . Burkmistr vykonal nařízení to a hned byl pokoj uzavřen. Laskavost a líbeznost arcibiskupova učinila díw, jež by wýhrůžky moci neb pomůcky (wtipy a wýmlownost) weleducha nikdy nebyly dokázaly.

Malé cnosti jsou welmi plodivé, neboť obzvlášť nábožnosti milovníky získávají, jelikož duffim, kteréž líbowání nábožnosti prostoupeny jsou, zjednávají lásku. „Já chci náboženství swatého Frantiska Saleského přijmouti,“ zvolala protestantská panička;“ neboť jenom pravé náboženství jest s to, aby člověka tak milostným (milování hodným) učinilo. Podobně smýšlejí mnohé duffe, které líbezností cnosti přemoženy bývají, a předce nikdy wšech díwů nezpozorujeme, které toto obdivování hodné apoštolství vykonává. Wšak rovněž tak snadno jest, na opačné myšlénky přijíti, padne-li oko naše na nejštěstí na Jewnější stránku nábožnosti která někdy nejhoršími wadami pokalena jest, tak že se jimi útlocitné duffe snadno urážejí.

Jest na swětě druh osob, jejichž pouhé jméno, owšem bez práwa, za úšklebek platí. Miním tak zvané staré panny. Mezi nimi jsou mnohé, které swou nábožností lid wzdělávají a pravé služebníky Páně swou obětowností potěšují, mnohé které Spasiteli za netečníků naň zapominání swou wroucností náhradu dávají a služebníkům swatyně swou horlívostí nemypočitatelné služby prokazují. Neprawdanými zůstawše někdy proto že w klamný slib důwěřowaly nebo lehkomyslnému srdci wěrnými zůstaly, které na ně sotwa kdy si již zpominá, aneb z oddanosti k swým rodičům, anebo z lásky ku pa-

nensfému stavu, napravují ponejvíce podivuhodnými cnostmi ty chyby, které téměř jenom z jejich postavení pocházejí. Jejich svobodný stav jest buď následek oběti anebo nešťěstí. Buzené svým po mltování prahnoucím srdcem stávají se rády matkou těm, jenž žádné již nemají, ony jsou oddány chudým, sirotkům, dětem sestřiným, a pro takového dítky v peřince jest stará panna dobrou tetkou a spolu chůvou; později opatruje a obléká děti a vodí je na čerstvých vřzdech. Pro ně má její paměť vždy při každé příhodné příležitosti nějakou pohádku, nebo povídku pohotově, která je těšší, pro ně má její skřítně vždy nějaké pamlsky, které je přilákávají a její dobře známá dobrota přináší jí tu čest, že o svých jmeninách jistotně mnohých blahopřání dostává, která tím více ze srdce přicházejí, poněmáď nejsou z cela bez zisku. Je-li kdy mrzutá, byla k tomu popuzena. V domě málo si hledí platností zjednatí a její služby jsou tím více díků hodny, jelikož při svém velkém množství přece ani pozornosti, aniž oddělnosti nemohledávají. ¹⁾

Takové panny získávají nábožnosti mlowníky a zaslужují nassi celou úctu. Proč ale jiné se jim nepodobají a sobě téměř za úkol dělají, aby offektivost před nábožností budily aneb aspoň přičinnu světakům zavdávaly, pobožnost pomlouvatí?

Co živý obraz úzkostlivého sobectví, bude stará panna, o které nyní mluvím, s velikou horlivostí

¹⁾ S kritikou nepravdivosti omlouvá často svět, který tak příjme nasse křesťanské panny posuzuje, neženatost mužských. A přece, co jest starý mladenec? Ach jen příliš často mohloby se říci: Sobec, jenž pod pantoflem břečků stojí!

slowo Boží poslouchati, k zpovědnicím se tlačiti, fškapulír nositi, odpustky získáwati, wšsedň kaple wytloukati, ale ani krejcaru newydá leč na uspořádání své libůstky neb záští. Studeno jest w jejím domě, i w měsíci srpnu. Má ona srdce? O tom někdo newí, leč její psťček a kůčky. Hassťetřiwá nad míru wadí se pořád se swou služkou, a byt to bylo jen pro ukrácení chwile. Wytlouká wšsedň své soušedky, aby se nomlu doměděla, a wyprawuje je zase a byt to bylo jenom, aby příležitost měla se rozložití. Ona si získává wždy stejná, pořád se wadí. Nesnášliewějšší k osobám než k zásadám odměruje stupeň své nábožnosti dle toho, jak snadno pohoršení bere a jak horliewě do hubování a hanění se dává. Nespočtená a choulostiwá jsouc, konečně i pokojné ticho w kostele ruskí swým jízlivým reptáním a sseptáním. O zapírání a sebe mrtwení málo dbá, tím více ale umrtwuje jiné a tať jim nápomocná jest, aby sobě krásnou korunu w nebi uwili, neuvažujíc, že Spasitel náš, an každému naporučil, aby sám sebe umrtwowal, nikomu ten příliš lehký úřad neswěřil, aby jiné umrtwowal. Neschopna jsouc milowati a lásku někomu wstřipiti, zdá se docela zaměstnanou dáváním bedliewého pozoru na ty, kdo se z tohoto štěstí těší, ba je i pronásleduje a příležitostně i očerňuje a jim tichoučko wyhlídku na wěčný plamen dělá, takměř aby sama sobě náhradu učinila; aneb jde ještě dále a týrá služebníky Báne swou obtížnou dotěrností a umází je do zlé powěšti swou nesmířliewou žárliwostí. Člowěk by řekl, wída ji jednati a slyše ji mluwiti, že ona na nebohé lidi proto tať hubuje, že si jí neuměli wážiti. Ba ona sobě tať počíná, že se člowěk ulekne, wída ji čas od

časů ke stolu Páně přistupovati, aby do zlednatělé studně, jakby se její srdce nazvati mohlo, klanění hodné tělo Pána a Spasitele nasseho pochovála.

Klanění hodný Vykupiteli! takovýto příklad jsi nám nedal. Jaká laskavost by se mohla vyrovnati té tvoji? Kdo se více vynasnažoval, služby prokazovati? On zmařil sám sebe; toto slovo samotné zavírá v sobě jeho celé žití od jesli až ku kříži. Jak podivuhodně zůstalo si jeho rozpoložení myslí vždy stejné. Nikdo neměl tolik příčin k hněvu, nikdo nebyl pronásledováním a útokům tolikerých velkých a malých náruživostí vydán; nikdo nebyl ještě tak přivětivý v protivenstvích, tak shovívavý při křehkostech, tak trpělivý při dotěrnosti.

Nikdy ho nebylo viděti citům podřízené rozkoš se oddávati, ale také nikdy na jeho božskou tvář truchlivosť newrlo se spouštěti, aby její veselost zasloukla. Vždy vládla velebnost v jeho mírnosti; a třeba jen do zrcadla sv. evangelia nahlédnouti, abychom se v prachu tomuto přerokovnému obrazu kořili.

A co mám o jeho přístupnosti, o jeho sniženosti říci? Utězný ve svém rozmlouvání, přivětivý ke všem lidem, umí se všem propůjčovati k nejvěšší cti svého Otce a k nejvěšší radosti těch, kdo se k němu s prosbou obracejí. Brou jej na svatbu; on tam jde se svou svatou matkou a při večeři projevuje tak velice svou přivětivost, že svůj první zážrak činí, aby onen nápoj rozmnožil, o kterém písmo svaté dí: Vínem obveseluje srdce člověka. Bylo jej viděti, an lahodil dítkám a jim zehnal, an dobrotivě chudé ženy vítal, pohostinství celníka Zachara přijal, anobrž pozvání Simona farizeje ne-

odmitnul. On rozmlouval se Samaritánkou a přiznal Magdalenu jakož i mašť její s takovým zhorováním, že i reptání vzbudilo. Slovem, vždy a všudy ukazuje se Kristus, ačkoliv Bůh Jsa, předce člověkem dokonale družebným.

Nemím, roznílé, zdali jste kdy o této obdivování hodné stránce života a povahy božského Vykupitele našeho přemýšlely; já však poznávám v tom patrný důkaz jeho božství.

Spasitel náš vystoupil jako Bůh před očima člověčenstva, a chtěl, aby jej co Boha slyšeli a jemu se klaněli. Kdyby byl jenom člověkem býval, to jest posetílcem neb podvodníkem, co by byl činil? Byl by se vynášel, byl by v slovu, v skutku a bytosti něco velkolepého, přehnaného na odiv stavěl, aby je řeklo: To nemůže pouhý člověk býti. — Ale nic takového u něho neshledáváme! On má tak hluboké povědomí svého vlastního božství, že abych se tak vyjádřil, o tuto stránku své bytosti péče nemá. Božská přirozenost jeho ukazuje se v celé původnosti domolených procitů a pohybů. V něm nemizí nikdy lidská povaha a přirozenost tato těší se ze všech svých práv, avšak, současně objemují se cnosti bez křehkosti, bez úhony a proto tím víc božské, že pocit lidské přirozenosti nevylučují. Tím právě jsou ony tím pravdivějšími a tato jejich pravdivost jest to, v které jejich božskost záleží. Ježíš Kristus jest cnošten jako člověk, jenž by zároveň Bohem byl, jest cnošten jako Bůhčlověk. V něm zůstávají člověčenství a božství v celosti a nedílnosti. On jest pravý Bůh a pravý člověk, ač obě tyto přirozenosti, božská a lidská, v jednotě osoby božské nerozlučně spojeny jsou. Jako Bůh mohl říci: Kdo z vás může

mne z hříchů trestati? Ale jako člověk mohl říci: Kdo z vás může mne z necitelnosti trestati? To právě uchwacuje nás zápalem a kouzlem jako zástupů, které se za nás valily. Z toho čerpáme obzvlášť zmužilost k jeho následování aniž nás při tom nejdoznanější vzor jeho pozbavuje srdnatosti.

Vynasnažujeme se tedy, rozmilé, sšlepěje tohoto božského vzoru následovati. Nemáme-li příležitosti, ve velkých cnostech, jichž příklad on nám dal, ho následovati, snažme se aspoň libeznými se státi, v malých cnostech jej horlivě následující. Chraňme se, abychom v převrácenost oné nenávidění hodné pobožnosti neupadli, která svatému Františku Salešskému zambala příčinu k výroku: „Jsou osoby, které samou horlivostí, aby se dobrými anděly staly, na to zapominají, aby byli dobrými lidmi! — Vy budete uměti od této hany se uchrániti, neupouštějce od pravé pobožnosti; vy budete owoce pobožnosti přináseti, ukazující ji libeznou a milování hodnou a tedy takto libé pocíti libování šířící se z vášní pobožné duše; pak se bude moci i o vás říci, co o pomorančové ratolesti platí: „Owoce neruší květu!“

IV. Žiž a ztráta.

Jednoho dne měl jsem příležitost, velmi zámožnou paní nawštíwiti, která ani powinností než jaké řeholné společnosti aniž spletky stavu manželského wázána nejsou, čas svůj tím tráвила, že různec obřikávala, sama sobě velmi howěla a na jiné

trochu hubowala. Zkrátka ona swůj skromný, tichý žiwot tak zařbila, že si mnoho práce nedávala, aby do nebe přišla. Když jsem se jejím zásadám dívil, dala mně k mému ještě wětššímu podivení odpověď tuto: „Belebný pane, račte wěděti, že já nepřináležím k obrazoborcům.¹⁾ A co chcete, tážal jsem se, tím říci, že nepřináležíte k obrazoborcům? Já chci říci, ježto wýtečnou čest mám obrazem Božím býti, musím přede wším tento obraz ošetřowati, a to já činím!“

Wy se smějete, milé čtenářky, a já jsem nad tím potěšen; neboť wáš smích dokazuje, že srdce wasse takowé ospravedlnowání lenosti a smyslnosti zawrhuje, byť jakkoli schytralé bylo. Člowěk není dle těla nýbrž dle swé nesmrtelné duše: k obrazu a podobenství Božímu stwořen a o tu má také hlavní péči míti. Awšak w tomto nedokonalém nakreslení jsem pouze onu jalowou a neužitečnou nábožnost wypodobnil, která se domníwá že dost pro Boha wykonala, když sotwa to nejpotřebnější učinila, aby se wýcítef a náhnětků swědomí uchránila, které bezuzdný, prostopášíný žiwot přiwozuje antižby záslužných skutků činila.

Nacházíme skutečně osoby které jsou pilny pobožnosti, wíce k wůli pořmu, jehož jim swět nepřikazuje, než aby w ní prostředek k dokonalosti našly. Newědouce jak jinde činnými býti, přenášejí swou činnost do swatyně a měří swou nábožnost dle množství rozličných pobožností a pobožností a dle mrzutości, jakou swým duchowním wůdcům způsobilí.

¹⁾ Obrazoborci (iconoclastae) byli w řecké církwi blubaři, kteří w letech od 726—780 a 813—842 obrazy swatých wytekle bořili a třískali.

Jiné, kterýchž postavení obvyčejně jest znamenitější, a kteréž umění světských pohoršení se vystřihati, neupadají w přewrácenost práwě doličenou: ale maří swůj čas bez užitku pro Boha a pro sebe samy. Druh sobě ukládají takowé množství ničemných powinností, že se říci může, že swou skutečnou nečinnost pod množstvím zdánlivých zaměstnání ukrývají. Tu jest dítě, které rozmazati se vynasnažují; tam jest jim přítelkyně uwítati, neb nawštíwiti, aby sobě wzájemně věci projemily které buď již známy jsou aneb které zwěděti není nebezpečno; konečně jest jim tam a onam jíti a nakupowati. Wšedko to se zwětšuje, rozšiřuje a stýká; a během takowého dne, mrhawě nepotřebným spaním zkráceného a wšelljak rozmrhaného, sotwa času zbývá ke čtení nějakého románu, k wyšiwání nowého wzorku, ku přebřinkání nějaké wariace na pianě a k nahlednutí do feuilletonu (čti: fôljetong=u.¹⁾)

Nemluwím zde o takowých lidech, kteří newědí, co se swým časem počítí, a ješ toliko na zachowání sebe vynakládají. Kdyby měli nestěsti, nesmrtelnými narozenu býti, byli by nejsbdnějšími wšedch bytostí. Žiwot, jehož zráty by se neměli nikdy obáwati, neměl by nížádné ceny pro ně.

Takowý žiwot jest zajisté příliš jalowým a neužitečným, než aby nábožným slouti mohl, jeho běh neukazuje ani stopy lásky. Váška není jenom obežretná, bojácná a citliwá, ona jest také činná, bdělá a plodná. Plna jsouc horlivosťi wždy a

¹⁾ Čas má cenu Boha, bí sw. Bernard; neboť časem můžeme Boha získati. Jak mnohé ženské na to nepomýšlejí a čas raději maří, než aby ho dobře použily! —

wsfudy, kde o to běží, milované bytosti se líbiti, nezná míry; namáhání nepokládá za nic a přičítuje se více domésti, než seč jest. Pohleďte na Spasitele! zdali jeho život jest neužitečný, zdali sobě horvél a sebe šetril? Klanění hodný Spasitel! on nás miloval. Proto kládí svou dítěci hlavu na slámu w chlémě, své útlé nohy w písku pouště unamoval a zemlený u studnice Jakubovy sobě odpočíval. On nás miloval. Proto wíděti jeho učení jej krwí se potiti na hoře Olivetské; proto mohlo se wíděti, jak nemděčnému zástupu svou rouhamě zhanobenou twář podával a těžce oddýchaje pod břemenem kříže na wýšiny Golgatské wystupoval aby tam umřel. —

Abý nábožnou byla, musí tedy duffe jednati a své jednání tak uspořádati, aby owoce neslo.

A co jest k tomu potřebt? Snad mimořádně se janepřázdňowati, diwy činiti? Nikoliw; neboť kdyby tomu tak bylo, museli bychom souditi, že dokonalost jest pro nesmírně wětší počet lidí wěci nemožnou, poněwadž jini jest w docela obhyčejném žiwobytí spa= sení své konati. Církew ctí swětce a swětkce ze wšech stamů. Swatá Genowefa byla pastýřkou, swatý Isidor orácem, swatý Josef řemeslníkem, a Maria, nej= čistší mezi wšemi stwořenými bytostmi, právě tou měrou jakou nejswětější a nejwětší mezi wšemi byla, nekonalá téměř nic, leč služby děwečky neb chudobné hospodyně. —

Pán Bůh od nás předewšim žádá, abyhom wšechny své powinnosti kněmu wěrně plniti uměli. Takť nábožná žena wždy potřebného času nalezne, aby ráno a wečer společně se swými dětmi Pána Boha na modlitbách wzhýwala; ona si to umí tak zařiditi, aby se mu často na našich oltářích klaněla

obcujíc mŕŕí ſwaté. Dna jej čaſto w koſtele nawſſtě= wuje a we wroucné modlitbě poſílý pro ſvé pomó= lání hledá i nalézá. Dna wſſečy wíce méně trapné obtíže ſnáſſí, které powtunoſti jejího ſtawu na ni ſwalují. Jakožto matka rodiny jeſt tať žíwa, že bez marnoſti poznává ſebe w obraze, jaký piſmo ſwaté¹⁾ nám náſledujícími ſlowy o cnoſtné ženě wyptſuje:

„Dna jeſt wzácněſſí než poſlady, které z dale= kých končin ſwěta přitwáženy býwají. Srdce muže jejího může w ní důwěřowati, a přijmú má doſtí. Po wſſečy dny žíwota ſwého činí mu dobré a milé a nic zlého a zarmucujícího. Hledá wlny a lenu, a dělá dle umění rukou ſwých. Učíněna jeſt jako lodi kupecká, zdaleka neſoucí chléb ſwůj. Záhy wſtává a rozděluje domácím i jídlo i dílo. Shlédla pole, a koupila je; z užitku rukou ſwých ſſtípila winici. Přepásala ſilou bedra ſwá a poſílntla ramena ſwého (t. ſnažně a ochotně ſe má k dílu). Okuſila a wi= dělala, že dobré jeſt zaměſttnání její; protož neuhaſne w noci ſwíce její. Ruku ſwou wztahuje k ſilným wěcem (mužſké práce i ženſké podniká), a prſtowe její uchopíli wřetenó. Ruku ſwou otwírá nužnému a blane ſvé wztahuje k chudému. Nebojí ſe za dům ſwůj před zimou ſněžnou; nebo wſſlčntí domácí její zobláčení jſou rouchem dwojnáſobným. Přitrywadlo ubělala ſobě: kment a ſſarlat jeſt oděw její. Slo= wútný jeſt muž její we wěřejných ſhromážděních, kdýž ſedá s radními země. Blátno drahé ubělala, a prodala je, a páš dá kupci čchananeſſkému (který nad domácí potřebu zhotowuje). Síla a kráſa jeſt oděw její, a nebojí ſe, žeby ſe jí budoucně čeho ne=

¹⁾ Kntħa příſlowí 31, 10,—29.

dostávalo. Ústa swá otvírá k moudrosti, a dobro-
tíwá naučení jsou na jazyku jejím. Hledí na cho-
wání čeledi swé, a chleba zahálčiwě nejí. Synové
její dospívají a za blaženou ji vyhláší, i muž
její pomstává, aby ji chválil. Mnohé dcery, prý,
shromáždili bohatstwi, tys přewýšila wšechny.“¹⁾)

Takowým způsobem umí cnostná žena we swé
domácnosti útěchu nalézati. Místo toho, aby mimo
dům unawujících wyražení a zneuctiwajících wítězství
hledala, klade swou sláwu w dobrou spráwu swé
malé domácí říše. Wšecko její snažení a dychtění
pohybuje se we službě srdce, aby pod touto wládou
(wládou srdce) swornost a pořádek panowaly a wšst-
ání spokojení byli. Má-li chvíli prázdnou, hledí
swého ducha ozdobiti pečliwě wybraným čtením wáž-
ných, poučných kněh, a nikoli čtením wyprawowání

¹⁾ Mířdy jsem nezpomínal bez pohnutí na blahodějnou čln-
nost, jakou dobrá matka we swé chudé domácnosti rozwi-
nuje, aby muž, kdýž z práce domů přijde, přilís swou
chudobu necítil, a děti čistě byly chowány a nemusely
hladu a hladu trpěti. Mnohdykrát stojí w koutě světničky
wedle noworozenátka postel chorobného dědečka jenž po
pracném životě za obtíž swým pokrewným připadl. Aby
wssem wyhowěla, wstává chudá žena před switáním a
klade se na lože poslední. Bude-li jí po wykonané denní
práci chwílká času, chápe se její a zhotowuje šaty pro
celou rodinu aneb je opravuje. Ona zastupuje prozře-
telnost u swých domácích we wšech věcech, jest starost-
liwa při jejich onemocnění, opatruje jejich potřeby,
prosi kramáře a hofynáře o úvěr, chláholi wěřitele,
wynasnažuje se hnětlivou nouzi skrýti a wždy ještě při
swých starostech a obtížích nachází srdečné slovo, sladké
lahození, aby swému muži zmužilosti dobala, swého otce
upokojila a swé děti potěšila. Ubohá ženo, Bůh tebe
wldí a Maria miluje tebe!

kolikrát velmi nejasně vymyšleného a nemravně složeného, které jen obrazotvornost na skřípec natahuje. Ona se obírá čtením, ne aby se krasořečnick stala aneb na učenou si hrála — Bůh ji zachraň před takovou chorobou!¹⁾ — nébrž aby mohla při nashytlé případnosti společnost se ctí řídit, se svým mužem rozumně rozmlouvat a příležitostně dobrou odpověď náboženství hájiti, které mnohem víc než mládost a krása ji královnou učinilo. A vyjde-li někdy z domu, navštěvuje nemocné, podporuje chudé, těšší zarmoucené a získává si požehnání, jelikož na cestě života svého rozšívá, co Bůh nejvíce odplatiti chce, dobré skutky.

Dobré skutky! — Blaze tomu, kdo umí, jejich rozmnožováním sebe obohacovati! Litoost má mnoho bran, kterými do srdce vniká, ale nikdy do něho nevstoupila zpomínkou na dobrý skutek. Byť bychom i my na něj zapomněli, nezapomíná na něj milosrdenství Boží v hodině rozhodné.

Kněz slyšel zповěd starého vojáka v hodině smrti. Těž jewil tak velikou bolest nad svými hříchy a zároveň tak hluboký pocit radosti a naděje, ačkoliw špatný život wedl, že se ho kněz s podivem otázal, zdali se nemůže na nějaký znamenitý dobrý skutek upamatovati, kterýby byl wykonal. — Na žádný, odvětl woják; jenom nepravosti mně na

¹⁾ Císař Theofil nechtěl si krásnou Zkafii za manželku vzíti, ačkoliw do ní velmi zamilován byl, proto, že mu jednou tak důmyslnou odpověď dala, že se jí ulekl. Císař měl dobře, a jistý ostrowtlivý myslitel se pronesl: Každá učená ženská zůstane neprowdanou, budou-li jenom rozumní mužští na světě. — Polské přísloví dí: Která čítá, zpívá, hude: dlu, dobrou-li ženou bude.

myslí tanou. — Ale to jest předce podivno, pravil kněz; přemýšlejte dobře, vy jste musel nějaký dobrý skutek vykonati. — Ah, prosím za odpustění; na jeden dobrý skutek se pamatují, ale jenom na jeden jediný. Byl jsem v Americe. Na břehu jedné řeky našel jsem černošku, která malé dítě v náručí držela a chtěla je do vody hoditi. Nenadále přišla mně dobrá myšlénka a já pravil k ní: Ženo chceš, aby tvé dítě bylo křesťanem? — Křesťanem, proč ne? odpověděla ona, jen když nebude otrokem, jako jeho matka. Já vzal nemluvnátko z jejího náručí, pokřtil jsem je, a ji je navrátíl. Je-li to dobrý skutek, tedy jest to ten jediný v životě mém. — Pán Bůh mu to připočetl v posledním okamžetí. Ony slzy, ona radost, ona láska, které srdce starého vojáka naplňovaly, to byl onen křest, jenž v hodíně smrti byl mu odplacen; nebo stojí psáno, že Bůh nezapomene ani na číši vody, lastavou rukou v jeho jménu nejmenšímu z jeho bratří podanou.

Ke svému dobrým skutkům bude sledhetná žena také libeznost a opatrnost ve svém chování počítati.

(Křať Konrád¹⁾), tak se nám vypravuje, oblehal pevnost Weinsberk, a hněvem uchvácený, že posádka nechtěla se vzdáti, přisahal, že osedých obywatelů pobije. Brzo na to vzdálo se město na milost i—nemilost, a Konrad, pořád ještě zúřivý, jest

¹⁾ Konrad III. z domu Hohenstaufského, císařoval od roku 1138 do r. 1152. Hrad Weinsberk od této události napotom nazván jest: Welbertreue (Věrnost žen). Zříceniny toho hradu posud stojí. Nachází se v nynějším království Württemberském, nebaleko města Marbachu, v kterém se roku 1759 proslulý německý básník Schiller narodil. —

odhoblán, svou přísahu splniti. Aťžak zákonů mírnosti a zdvořilosti potud šetřil, že dal ženám říci, že mohou swobodně, prvé než krveprolévání počne, město opustiti a co nejdražšího mají, s sebou wzíti, coby unésti mohly. Žak se ale podívil, když je wídel okolo sebe táhnouti, a pozorowal, jak jedny své muže, a druhé své syny i otce na svých plecích wynášely!

Muže! smím-li své myšlénky pronésti? Má božná panna, opravdově přichýlná manželka, šlechtná matka musejí usilowati, aby z tohoto swěta někdy odcházely a před Boha předstoupily jako druhé ony šlechtnomyšlné ženy před cíjaře byly předstoupily; to jest mají na perucech své lásky duffe svých milých nésti, ještěžto spášení za každou cenu čili za živý swět jím wynnoci mají, a byt to bylo také jen pro to, aby je mohly wěčně milowati.

Můžeme říci, že ženské řídí swět, poněwadž téměř vždy řídí ty, kteří swětem wládnu. Bůh řídí wšmir přese wšsechnu swobodu lidskou a dosahuje vždy swého cíle přese wšsechny překážky, které jemu tato swoboda činí, poněwadž we své ruce drží srdce wšech lidí, a kdo má srdce, wšsecko má. Protož řídí ženská poněkud swět dle obrazu prozřetelnosti, srdcemí wládnu.

Žako matka má ona srdce bítěci, žako manželka srdce manželowo, žako dcera srdce kmetowo we své moci; a tážete-li se mne na tajemství tohoto panowání, dávám za odpověď, jak wy to mnohem lépe než-li já wíte: Jest půwabnost, které ztěžka odolati lze, a tou jest líbeznost spojená se slabostí.¹⁾

¹⁾ To zawdalo příčinu k propovědi: Šezka profitelka často

Swatý Jarolím, nejprísnejší z církevních učitelů, dáwa sšlechtné Římance, ježíž otec posud w temnosti pohanské wězel, w listu swém prostředek k nepochybnému obrácení tak drahé duše: Nechť twá dceruška, bí on, hrdlo děbouškovu objímá, jeho bradu hladí, jej líbá a o Ježíši mluví. — Kdeby byl kmet, jenžby se od své dcery ničemu nenaučil? Kde tak netečný otec, jenžby při pohledu na svou dceru, když ona večer klečíc se modlí nebo ponejprw ke stolu Páně přistupuje, w sprostnosti její modlitby, w pokoji její duše něco z toho tajemství netužil, které k jeho srdci se blíží, aby je tak líbezným úkazem uchwátilo? A jakby se on mohl na anděla desítiletého zlobiti, který jemu lahodí a s nejčistší, nejupřímnější, nejjladší láskou ho pronásleduje?

O jak láskyplné jsou cesty Boží! Nebe může wyprawowati, kolik duší takowýmto způsobem získáno! Ono může wyprawowati, kolik otců ze sna bludu na smrtelné posteli se probudilo a s posledním wydechnutím věčné lásky se klanělo, která jim w andělské podobě rozmilé dcery se ukázala!

Ne menší jest moc, jakou sšlechtná manželka na srdce dospělého muže má. Hrdý na svou sílu a svůj rozum, bude moci muž třicetiletý, jako někdy Klobouk, král Franků, svého Boha si newšsimati a své duši se posmíwati, šháněje se po zlatě a po slávě. On bude s to, aby hlasem kněžowým opo-

za wic stojí, než-li důkladný důwod. — Al žurobňuje Egypt anebo jej zpuštěuje, a podnes není jeho žrídlo dokonale známo. Nápodobně jest to s těmi, kteří svět řídí; oni žurobňují nebo zpuštěují jej wlnami své činnosti, ježíž pohnutky jsou neznámy; kdyby jisté stěny mluwiti mohli, snadno by se nám to wyjasnilo.

wrhowal, jako tžž král francý někdy slowem biskupů opowrhowal. On se w to wprawi, aby swým mohlám po nějaký čas wěren zůstal, a swých suah hle-
děl, anižby na budoucnost pamatowal. Postawi-li
ale prozřetelnost Boží hrdému Franku manželku dle
srdce Božího, líbeznu, tichou a oddanou manželku
po bohu, manželku, která we wšší trpělivosti hodinu
Páně očekawati umí, pak zajisté nebude se tato dusse
dlouho zprotiwowati. Jsou modlitby a slowa, jest
mlčení a pláč, které pro srdce manželowo strassli-
wými jsou útoky, jímž tak snadno odolati nelze. Po-
dobný úkaz, zážračné wítězství, kterého na bojišti
u Zulpichu nad Alemany r. 496 wydobyl, napl-
ňuje jej užasnutím a webe jej proměněného do chrámu
w Remessi, aby se Klotildinu Bohu klaněl.¹⁾ —
Podobně také Dúbrawka, dcera českého knížete Wole-
slawa I. krutého, obrátila swého manžela Messka
čili Mečislawa I. wévodu polského na wíru křesťan-
skou r. 965. (umřela r. 977). —

Oprawdomě sšlechtnomyšlná žena bude jako
anděl lásky, dle míry swého wltwu, we swém wů-
kolí pokoř zjednáwati a swornost udržowati, třenic
se wstřihajíc, swáry porownáwajíc, wýbuchy hněwu
uchlácholímajíc a wstydle city zahřívajíc, jak to na
příklad činila sw. Alžběta Portugalská, jenž slawné-
ho názwu „matka míru a wlasti“ si zasloužila.²⁾ —

Podobajíc se wonným, bohatě kwetoucím úpon-
kowitzým rostlinám, které s jedné wětwě na druhou

¹⁾ Wtž žiwotoptš sw. Klotildy, kteréž památku církew dne
3. Germna koná.

²⁾ Wtž Montalembertůw Žiwot sw. Alžběty uherské, wy-
daný dědictwím sw. Cyrilla a Methodia w Brně 1856.
str. 331—333.

w panenských lesích nového světa se popínají, bude se lichotivá přívětivost oddané ženy ku každému stavu přitulovati, aby je pokojně k sobě wespolek přiblížovala. Podobajíc se duze, jejíž překrásné barvy poutníku konec bouřky zvěstují a jej upokojují, bude ona lidým usmíwáním každé slabosti dobáwati srdce, každých obzor wyjasňowati a každé strachowání zapuzowati, wsselké mračno ozlacujíc. Podobajíc se harfě Dawidowě, která trudemyslnost Saulowu ukájela a jeho pobouřené duši poklid wracela, bude něžná a statečná žena swým líbezným hlasem hněw ukrocowati, zášť zhášeti, odpustění zjednawati, rozdrážděnost mírniti a bouři utišowati.¹⁾

Wssak nepostačuje, mnoho činiti; my musíme se raději wynasnažowati, abychom jednu každou věc dobře wykonawali; w tom záleží obzwláště nasse zásluha před Pánem. Co nás w očích Božích bohatými neb chudými člní, není skutek sám o sobě, nébrž způsob, jakým jsme jej wykonali. Nasse skutky podobají se podivným zrnům, která dle slow swatého ewangelia třicetnásobný, šedesátúnásobný užitek wydala. Bylať to jedna a táž zrna, ale užitek byl přerozličný. Každý z nás jest zde na tomto světě

¹⁾ Často se stává, že muž bez wíry moci a bohatstvím wladnou; lidumilové pak chtějí se w takové případnosti upokojiti, říkají: Tento člověk by mohl mnoho zlého natropiti, ale Pán Bůh mu dal cnostnou manželku, kterou on miluje. — Za našich dnů zmáhá se nejen ne-wssimawost a wlažnost, ale i jakási nepřátelská zuřiwost u mnohých proti církwi a sw. náboženství; a rewoluce mocnými prostředky tajnými wladne. Aby bouře, která se nad obzorem nassím znenáhla ztahuje, zahnána byla, musí Bůh zakročiti, a ženy musejí se ssledetnou horl-wostí jeho wyzwání uposledynouti.

rozševacem. Jedni rozševají více, jiní méně, ale v čas žně nebudou vždy ti nejbohatšími, kteří nejvíce rozsejeli. Jsou lidé, kteří jsou velmi přičinliví a přede s prázdnými rukama státí budou v den soudný, poněmadž jejich skutky nebyly plny (t. dokonaly) před Bohem dle slova písma svatého: A andělu církve Sardské píš: Vím skutky tvé, že jméno máš, že žiješ a mrtev jsi. Já skutky tvé skoumal, a nenacházím jich plných (t. dovršených či dokonalejších) před Bohem mojim.

Co k tomu přináleží, aby skutek byl plným či dovršeným před Bohem? Předně musí mravně dobrým býti, to jest, musí se s přikázáním Božím a s hlasem svědomí srovnávat. Dále musí býti vykonán v pořádku, to jest v pravý čas a na pravém místě. Mimo to musí býti vykonán v stavu milosti, neboť vykonaný v stavu nemilosti zůstává bez zásluby pro věčnost, ačkoliv může Pána pohnouti aby nám milost dal, které potřebujeme, bychom tento politování hodný stav opustili, s pravou kajícností svátost pořízení přijali a milosti Boží zase nabyl. Konečně musí skutek, aby dovršen byl, v dobrém úmyslu vykonán býti, to jest, musí ne-li za jedinou přede vsať za poslední pohnutí čest neb slávu Boží míti.

Čistotu úmyslu nemá ani zřetelnost ani samolásky poskvrňovati. Člověk sobě rád ukládá práci z lásky k penězům, k slávě, k rozkoši; ale z lásky k Bohu velmi zřídka nějakou na sebe bere.

Melante, vznešená Římanka slyšela o slavném poustevníku, jmenem Pembo, vypravovati, jenž na poušti blíž Alexandrie bydlel. Z umínila si, jej vyhledati a s ním se poraditi. Jelikož byla

nejen nábožna ale také bohata, wzala tři sta liber stříbra s sebou a připutowala k chudobné chyssi swatého patriarchy. Bembo seděl na zemi se sklopenýma očima a byl zaměstnán pletením rohožky. Melanie se poklonila a podávajíc jemu tu královskou almužnu pravila: Otče můj, zde přináším vám tři sta liber stříbra na wasse a wassich bratři potřebnosti zde na pouští. Swatý kněz ani neodpowěděl, ba ani swých očí nepozwedl. Melante celá užaslá, že se nachází w přítomnosti muže, jenž mnohem podivnějším byl, než se byla domníwala, odmlčela se na chvíli a pak pravila poznomu: Otče můj, hle zde tři sta liber stříbra. Tu odvětl Bembo oči ani nepozdwihtum: Chcete-li mně je darowati? To-mu-li tak, wezměte si je jen nazpátek, neboť byloby to pro wás bez zásluhy. Chcete-li je Bohu dáti, on který wáží wešmir, on bude je uměti odwážiti a wám není třeba, jemu wáhu powědati. Melanie odešla, a chtěla-li jen radu obdržeti, pak mohla uspokojena obtud jíti.

My wssickni podobáme se poněkud této Melanii. Činíme-li něco dobrého, rádi to wídáme, když se to celý swět dowí. Samoláska jest welmi obratná, a často by cnost ani tak daleko nepokročila, kdyby marnost ji nesprowázela.

Awšak božský náš Wykupitel dáwa nám wšem naučení: Wystríhejte se pít swých dobrých skutků wsselikého dychtění po obdtowání neb marné pochwale lidské; nebo takové skutky by byly bez odplaty před mým Otcem, jenž w nebesích jest. — Toť snadno pochopiti! An Bůh jest půwodcem wssech věcí, proto přísluší jemu samotnému čest, jakož užitek z pole majetníkowi a hospodáři přináleží. Boží majet-

nosti jest čest, a on také vždy o ní dbá s nejvyšší horlivostí a pomstivá každou její urážku. Kdo ale při svých jednáních jenom ukojení své marnivosti neb svého sobectví na zřeteli má, odjímá Bohu tuto majetnost, na kterou on, bychom se tak vyjádřili, jest velice žarlivým. On se v očích Božích velice prohřešuje a podobá se neměrné manželce, která se strojí, ne aby se manželu svému něbrž jiným líbila. O takových dí prorok¹⁾: Sili jste mnoho, a wnesli jste málo; jedli jste a nejste nasyceni; pili jste, a nejste napojeni; přikryli jste se, a nejste zahřáni. Mnoho pokladu jste nashromáždili aťšak wložili jste je w pytlík děravý. (t. nic wám není pože-
huáno).²⁾

Wy budete opatrnějšími, láskavé čtenářky! Wy budete w lásce rozšiřovati, abyste někdy stonáz-
sobný užitek sklízely. —

Takovým způsobem wyhovíte předpisu Wykupitelowu: Modlete se bez přestání; neboť modliti se bez přestání jest, dle slova Dilaria, při wšelikém jednání čest Boží na zřeteli míti. Dobré jednání jest skutkem lásky, jenž tím méně podezřelým a tím více záslužným jest, čím více nás námahy stojí; život, takovýchto jednání plný, jest tedy ušticným

¹⁾ Aggeus 1, 6.

²⁾ Peršský básník Sadi wyprawuje, že jako pachole večer na kolenou svého otce w koranu, knize to zákonu Mahometánské wíry, čítával. Když jednou upozorowal, že jeho bratři mezi čtením usnuli, přestal čísti, pohledl na svého otce a řekl: Otče, hle, oni spí a já čtu. Tu objal jej otec se slzami w očích řka: Synu můj, když bys raději jako tvoji bratři spal, než abys mnoho se wynasnažowal a později celé ceny své práce svou marností pozbyl.

skutkem lásky, následovně modlitbou bez přestání, dle slova písmá svatého: Kdo zákon zachovává, rozmnožuje modlitbu.

Uvážejte, jak dospějeme k tomu, abychom svědka svého jednání dobře vykonávali? Na tuto otázku blůžno nám ještě odpověděti.

Především musíme se vynasnažovati, abychom jednomu každému jednání se tak věnovali, jakoby nám pro tu chvíli jenom s ním jediným se zaměstnávat bylo. Pročez když jste v kostele na mši svaté, slyšte ji nemyslíce na práci, která doma na vás čeká. Svědek má svůj čas, bí písmo svaté¹⁾; a co činíš, čin radně.

Druhý prostředek k dovršování našich skutků před Bohem jest, abychom jeden každý z nich tak vykonávali, jakoby to byl naším posledním. Zpomínka na smrt jest dovedný učitel. S jakou vroucností bychom se modlili, zpovídali, k stolu Páně přistupovali, kdybychom s neklamnou jistotou si říci mohli: Po této modlitbě, po tomto sv. přijímání musíš umřít! Błahoslavený služebník ten, kteréhož, když přijde Pán, nalezne, an bdí; on se naděšechy jiné tím povznese, že nikdy nebude překvapen.

Třetí prostředek, svému nejneopatrnějšímu jednání cenu dávat, záleží v tom, abychom je v přítomnosti Boží konali. Jak mnohý skutek bychom opominuli aneb docela jinač vykonali, kdybychom k sobě říci mohli: Nědo mne widí! a bytby to jen dítě bylo. Jak mnozí jsou již spokojeni, že si mohou posseptati: Nikádný nás newidí! Mějmež tedy vždy na paměti, že se na nás bdělé oko dívá, které

¹⁾ Kazatel 3, 1.

i v největší tmě vidí, a toto oko že jest oko Boží; Bůh pak více platí než všichni lidé dohromady. Svatý František Saleský vstával a kládl se ke spaní na lože, modlil se a pracoval, když byl samotný, ne jinak, než jakoby se před očima veliké společnosti nacházel. To dosvědčuje biskup Bellejský, jenž ho dlouhý čas bedlivě pozoroval. —

Abychom se konečně onoho nečistého příměšku vysříhali, který příliš často se zdánlivě nejčistším úmyslem se spojuje, radí svatí přede vším nábožné duši, aby, pokud jí možná svými dobrými skutky před lidmi se skrývala. A Spasitel náš dává nám tutéž radu slovy: Když almužnu dáváš, ať nemí levice tvá, co činí pravice tvá.

Nemohou-li nasse skutky skrytými zůstat, a nám-li nějaké chvály z nich se dostává, rceme s prorokem k Bohu: Ne nám, Hospodine, ne nám: ale jménu svému dej slávu! A čeho k tomu potřebí, abychom to s upřímným srdcem řekli? Potřebujeme toliko na vlastní svou nedostatečnost a ničemnost se rozpomenouti, abychom pravého úsudku o sobě nabyli; pak jest poora jen zdravým rozumem lidským.

Matka chce k novému roku svému dítěti malé štěstí připravit. Dá mu péro, vede mu ruku, předřikává mu myšlenky a pocity a tak všecko uspořádá, že konečně lišek jest vyhotoven, ježž dítě svému otci odevzdá. Tento jest náramně potěšen, aspoň se tak staví; on obejmě dítě své a chválí je. Že také dítě jest náramně potěšeno, rozumí se samo sebou; avšak smýšlí-li a cítí-li ono dobře, co učení? Přiběhne k své matce, aby ji políbení otcomu donešlo a řeklo: Rozmilá maminko, tobě za to jsem povinná, že otec jest tak spokojen; tyš mně dala pa=

pír, ingoust a péro; tyš myšlenky a city své w můj list wložila; tyš mně ruku wedla. Já bych to bez tebe nebyla dowedla; tyš pak byla byš beze mne wšedko mnohem lépe učinila; tobě tedy přísluší wšim právem políbení, které mně otec dal. — By skutky nasse sebe slavnější byly, zdaliž nejsme my tímto dítětem, zdali není Bůh touto matkou?

Jen slovo, moje ctěné, dci ještě doložití, abych vás powzbudil, byste své dobré skutky zmnohonásobowaly, je posvěcující. Když papež Pius VII. roku 1814 ze svého uwěznění, w kterém jej Napoleon I. od 6. července 1809 držel, zemi francouzskou do věčného města se nawracel, podal mu jeden z nejbohatších kupců jižního Francouzstva drahou, překrásnou štolu. Pius přijal ten dar a pravil k dárci: Milý pane, wy jste mně velikou radost učinil. Když sšlechtnomyšlný kupec tato slova uslyšel, zwolal plu radostného pohnutí: To jest nejkrásnější den mého života! Prvnímu muži světa, ná-městku Ježíše Krista učinil jsem radost!

Slechtné ženy, ježto we svém nábožném srdci úzkostlivě přemítáte, máte-li prawou lásku k Bohu, rozvažte jen, jak jste během dne jednaly, co jste obětowaly, čemu jste se swatou wůli odporowaly. Zkoumejte, jak často jste wnuknutí milosti uposlechly, přese wšedhen odpor přirozených wnitřních procitů. Wypadne-li toto skoumání příznivě pro vás, pak se radujte; neboť můžete sobě říci: Uwila jsem si wěmec pro nebe; učinila jsem radost nejen náměstku Ježíše Krista, ale Ježíši Kristu samému!¹⁾

¹⁾ Slowútá pani byla zwrkla při procitnutí k Bohu tuto krásnou modlitbu zaslati: O Bože, propůjč mně, abych dnes něco wykonala, co bůh ty odměniti mohl!

V. Matka a dítě.

Matka! — Po jménu Božím jest w každém jazyku lidském matka nejjladšším a nejsvětějším slo-
vem; ono jest posvěcené jméno, které srdce nasse
myslomuje, prvé než ústa se jemu naučila a jehož
památka po všelikých bouřech w naší paměti libo-
wůni zanechává, která nemůže wypáchnouti.

Odkud tento půvab? Boněwadž zde na zemi
lásky nejjladčeji a nejčistěji w matce se objevuje.
Když její twář nejkrásněji se usmívá, strážející její srdce
nejbohatší poklad tohoto usmívání. Dvěť měsíců
w životě matčině uzavření držímali jsme pod jejím
srdcem, jehož bití prvním podnětem k našemu žití
bylo. Když ponejprw w náručí náš držela a s ne-
nabažným okem na nás hleděla, tu cítila, že tajemná
moc jí k nám táhla.

Její srdce jí pravilo, že tento milý, útlý tvor
jenom její láskou žiti, jenom jejím sebe obětováním
růstí může. Z potřeby svého srdce, ze slabosti svého
dítěte a ze soucitu, jenž oba k sobě sbližuje, naučila
se, že obětovná láska vlastním zákonem jejího života
jest. Jako míza we kmen vstupuje a otamtud w listí
stromu se rozlívá, aby květy a ovoce utvořila, po-
dobně poznala matka, že láska a srdečnost z jejího
srdce neustále vycházeti musí, aby se zdořonalil a
utvrdil život bytosti, která brzo nejkrásnějším kve-
tem jejího života a později nejkrásnějším ovocem
její lásky státi se má. Ji přísluší právem nejpeč-
livější hlídání onoho posvátného pokladu, nejbo-

hatšsioho pramene její rozkošse i její žalosti, její kolébku nazýváme.

Kolébka! — Zdáli jste, welecténé čtenářky, kdy hodně přemýšlely o welebnosti, jakou w očích křesťanské matky ona pentlemi ozdobená škořápka mítí musí, kterou kolébku nazýváme? Podívejte se jen na onu lodičku ze síti která zdlouha plave, kolébána jšouc vlnami Nilu. Boutník, jenž ji z břehu plouti wídí, dívá se chvíli polo zvědavě polo nevěčně na ni a jde dále, aniž se ptá, co se w ní nachází. Skutečně, malý čluněk uzavírá w sobě jenom dítě, docela malé děťátko, které ani tuffent nemá o nebezpečenství, jež mu hrozí, a se toliko we třech věcech zná: we spaní, pláči a usmívání! Toť welmi málo! A předce ukrýwala tato osítka více diwu, než weškeré paláce Thebské a Memfiské. Ona skrýwala w sobě potrestání Faraona, diwy rudého moře, kamenné desky Sinajské, sláwu Sionskou, osudy Israelské a swětlo swěta, ona ukrýwala Mojžíše. —

O každé kolébce může se poněkud říci, co jsem o kolébce Mojžíšowě prawil: Ona chowá w sobě naději swěta, protože jeho budoucnost w sobě chowá.

Tyto útlé, kulaté ručičky, které sotwa tolik síly mají, aby hračku udržely, budou jednou žezlem neb sekerou vládnouti; pod tímto čistým čelíčkem, na které waffe rty jemné políbení wtiskují, powstanou jednou weliké myšlénky; pod tímato prsíčkama, kterými lehký dech sotwa hýbe, budou brzy prudké náruživosti buráceti. Jste-li wy swětem přítomnosti, jest dítě člowěčenstwem budoucnosti. Nikdy nezapomínejme, že welké osudy na tuto milou, bezstarostnou bytost čekají. Jeho jmeno může někdy Neronem nebo Wincencem z Pauly, Robespierrem nebo Fran-

tištěm Salešským, Žižkou nebo Janem Nepomuckým, Drahomírou nebo Anězkou¹⁾ býti. Dítě jest krásné jakožto naděje svého otce a matky své, krásné jakožto naděje vlasti, a jest krásné jakožto naděje andělů, z nichž jeden od Boha úřad obdržel, je ostrážati.

Rozkošné dítě nás radostí naplňuje svou jasnou tvářkou, slabým živým pohledem, bělawými kudrlinkami a čelíčkem, které ještě žádný mráček nezakabonuje. Jeho newinná, čistá duše byla právě teprve posvěcena na křtu svatém; bouře náruživosti ještě pokojného spánku jeho nerušila; jeho činění a nečinění nebylo ještě sobeckým hypočítáním pomateno; jeho rty ještě žádná lež neposkvrnila; nikdy nedopustilo se nějakého nezpůsobu zámyslně. Podobajíc se skvělému a čerstvému květu ranní rosou swlaženému, wywinuje se wesele na paprscích svých prvních sluncí. Minulosti nepowědomo usmívá se na přítomnost, aniž se obává budoucnosti. Jeho den končí, jak začal modlitbou a smíchem. Ono se podobá beránku, jenž pokojně, jako newinnost, w lese spí, kde dravá zvířet bydlí; a mělo-li by již sny mítí, zdá se mu o andělech a o ráji. —

Kdo má společně s andělem Báně tento postlad ostrážati? Snad otec? Ach, otec! jeho weskteré powinnosti nepozůstávají w mílostonosti. Každé ráno, prvé než prah svého domu překročí, aby po své práci šel, snad se chvílku pozastawí u kolébky, kde jeho dítě ještě dríme; silnou svou rukou odhrne cejpek lehkého záwoje, jenž spícího anděla zakrývá;

¹⁾ Anězka, dcera českého krále Přemysla Otakara I. zemřela 1282. O životě jejím viz: Drabé kamenné z koruny jaratowáslawské str. 203. Wydáno Dědictwím Swatojanským r. 1871, w Praze.

ale již jsa zaměstnán starostmi, které rozbřeskující se den s sebou přináší, usměje se a půjde. Pohled na jeho dítě připomíná mu, že pro delší žití vyžítí zaopatřiti, a že nový host, kterého Bůh k jeho ohníšti poslal, jeho pracovní sílu k většímu namáhání povzbuzovati musí. Vstoupí-li večer po dokonané denní práci do svého obydlí, vezme ještě na chvíli plod svého srdce do své silné náruči, aby si dal bradu pohladiti, a v tajemné hlubokosti svého pohnutého srdce řekne sám k sobě: Já budu pracovati a jeduati, abys nouze a bídy nemělo! —

Matce svěřil Bůh sladký a důležitý úřad aby každého okamžení nad svým pokladem bděla; a sice nejprředněji má, je-li jí to možná, dítě svým prsou živit; nebo to jest zákonem prozřetelnosti. Rodící matka dokonává utvoření svého dítěte, zevně i vnitř nepřestává, svou krev v jeho krev, své tělo v jeho tělo proměňovati, a tím zasluhuje jméno matky vždy víc a více. Jenom tehda jest opravdivě krásnou, když své dítě v náruči drží, které se k jejímu prsu toulí a tam se vždy novou lačností život čerpá, jež mu matka s krmícím mlékem volává, jak to před tím oživující krvi činila. Ona se vyvíjí, to vím a ničto toho neupírá; ale je-li zároveň sšlechtnomyslná a statečná, raději se tomuto přibylému namáhání podrobí, než aby svůj poklad najatým rukoum svěřila; ona nedopustí, aby cizí krev s krví její se míchala, aby dusse této drahé bytosti pod pohledem cizího oka procitla, a aby poskvrněním drahé zvíře její dítě rozšápalo. —

Matce přináležejí veliká péče, aby dítě své vychovála, a že všedy bolejší matčinych není tato ani nejkratší ani nejmenší. Ji jest úloha přidělena,

mladou duší budití, ve víře vyučovati, nešťastějším jmena Ježíš a Maria se svým sladkým jménem spojovati, a záhy ji k radostným námahám cností ohebnou činit; ona má povinnost, bdělým okem lásky své útlou květinu ostříhati a chrániti; ona jest povolána, aby ve svém dítěti lásku k vlasti a národu budila, proti všeobecnému klesání mravů a zásad pro čest vlasti a člověčenstva působila, vypěstujíc v dítěti svém ráznou povahu. —

Mezi tak mnohými věcmi, které toužebnost a nářek v nás budí, jsou to obzvlášť velké charaktery, čili welkolepé různé povahy, jakýchž se našemu věku nedostává. Proto že těch není, není také občanských cností, cností, kterými národy velikými se stávají; a to jest z části вина matek. To v čem obzvlášť velikost různé povahy záleží, jest láska ku spravedlnosti, která tak daleko jde, že na svůj vlastní prospěch zapomíná a je-li toho třeba, ani smrti nebbá. Od člověka, který jen rozkoší požívatí chce a smrti se bojí, nelze v důležitých věcech žádné oběti očekávatí. Jedna pohrůžka, jeden záslib zisku postačuje, aby byl přemožen. Bez wesla bude se kolísati, bude hříčkou těch vládn, které událostmi slují; a zaznamená-li dějepis jeho jméno, bude jenom jeho hanbu znáti a jenom o jeho odpadnutí, o jeho zradě vypravovati. Opowrhování smrti utvořuje z člověka vojína, činí z něho občana, dává soudci nestrannou hůl a vládaři statečné mužstvo. Věda tomu, kdo život výše pokládá než právo; běh jeho života se spíše neb později nedůstojnou slabostí v temnu a v zapomenutí skončí. Nastávají poměry, v kterých cnosti všedního života k ochraně mužově nenyhstávají; poměry, ježto neohroženosti duse vyžadují,

kteřá do záhrobí patřiti umí. Schází-li mužt víra, marně se budou vlast a národ na něj spoléhati a marně budou pravda a spravedlnost s výsosti nebeské na něj pohlížeti. Sláva bude před ním choditi a jemu ruky podávati, ale ze strachu, žeby jej nečešt a záhuba potkaly, vytáhne on svou ruku nazpět.¹⁾

Šťastní národové a země, kde matky ještě dost cnosti mají, aby svou kněžskou důstojnost a čest od sebe jako nějaké břemeno neodmítaly. Jím přináší budoucnost. Šťastné přede vším dítě, kteréž v mládosti ochotně naučení a napomenutí cnostné matky uposlechlo. Onoť jest ozbrojeno pro posvátné boje. Byť bouře v prsou dvadctiletého mládence řvala, on bude mocnější nad bouři, poněvadž v hlubokosti srdce hlas uslyší, jenž dosti mocen jest, aby bouřícím vlnám povelal a je utišil, an mu na pamět uvede radosti pacholetství. Pakliže klesl, bylo-li usmívající se pokuseno mocnější než jeho cnost, nezoufejte nad ním: vzpomínání na Moniku bude Augustina při mamu a klamu Karthaginy zprovozeti, aby lítost a bolest v jeho srdci vzbudilo, a lítost jest pro duši, kterou Bůh docela nezavrhl, předchůdcem cnosti.

Zpomínky na matčina naučení těžko zanikají v paměti, poněvadž spojeny jsou se vzpomínkou na nejšrdečnější, nejnezlštější a tudíž nejupřímnější

¹⁾ Když hrdinský král polský, Jan Soběský, na koně sedal, aby Vidni ku pomoci jel, kterou Turci těsně oblehali, pohlédla královna, jeho manželka, se slzami v očích na něj a objala nejmladšího ze svých synů. — Proč pláčeš, má drahá? tágal se hrdina. — Já pláči, odvětila matka, že toto mé dítě není ještě dospělé, aby s bratry těmi tebe následovalo.

lásku. Zbloudilé dítě bude snad, aby obtížné hřezení svědomí udušilo, moci k sobě říci: Má matka se zklamala! Ale ještě nikdy neopovážilo se dítě říci: Má matka mne zklamala! —

Lidský život jest pojet mnohými úskalími; my všichni přistupujeme dříve neb později, jako naši první rodiče, k tajemství plnému stromu, jehož ovoce ukrývá v sobě pokusnění. Pán Bůh to dobře věděl, a litoštivá dobrota ráčila způsobiti, aby pro každého člověka zkoušení v dobrém předcházelo před pokusněním tu zlému. Ale jeho vůle má veškeré lidské pokolení šrže srdce a ruce matčiny procházeti prvé než do řady bojovníků vstoupí, aby člověku nebylo dříve mezi dobrým a zlým voliti, dokud se nenaucil, dobré milovati.

Uvnitř osvětlený jsouce zachovávali matky pravdy víry uprostřed zmatků v míněních a náhledech. Jenom matka umí dítě v milování Boha vyučovati. Slzám a lastavé starostливosti křesťanské matky měl svatý Basilej co děkovati za spásu svou, svatý Jan zlatoušský za nejčistší jiskru svého ducha, svatý Augustin za své obrácení, sv. Ludvík za sílu a prostnost své svatosti. Matky jsou to, které vznešené a lidské pokolení mučeníků vypěstovaly, v nichž přirozenost lva i beránka spojena jest; matky vypravili vojsko křížáků, vychovály stávo rytířů, kteří do boje šli ke cti Boží a Marie Panny, a pozemskou lásku zkrásliti uměli, an ji spojovaly s nebeskou čistotou. Milými pomocnicemi božské lásky ve vymáhání našeho spasení stávají se matky a zalidňují nebe přese všechny bouře náruživosti.

Všl naše láska k neodvislosti sebe větší byla, předce přijímáme pravdu z úst bohumilé matky; její

pohled nepozbyl wšší wážnosti, její hanění není bez bodlin a budí lítost; a je-li docela odzbrojena, zůstávají jí předce ještě slzy co poslední napominání, kterému dítě sotwa odolá. Ona si klesá, bez nasseho wědomí, cestu k nejtajnějším hlubinám srdce nasseho; a my jsme udivení, že tam ji nalézáme w okamžicích, kde se samotnými býti domníváme s nassimi mamy a klamy anebo wýčitkami a náhnětky swědomí.

Abys swému úkolu wyhowěla, musí matka plnou míru trpělivosti a mírnosti k swému dítěti na sobě ukazowati a i w trestání opatrně si počínati, aby dítě wždycky i w káráni podnět lásky poznávalo. Aťšak ona také domede důstojně a rozhodně wystoupiti, a jakožto matka bude se rozmazlení dítěte co nejwětšího provinění báti. —

Co jest rozmazlené, rozpěstěné dítě? Jest to dědičný hřích we swém kwětu. Nechť si mudráci o tom žwástají, jak chtějí, prawdou zůstane: my se robdíme zlymi. Nechá-li se dušši nassí swoboda aby wšsecky swé náklonnosti rozwinowati mohla, bude se brzo úhoru podobati; poneše totiž a ploditi bude jen bodláci a trní. Dítě wychowáwati jest přede wšším tolik co ussledkowati. Běda matce jejíž příliš ukrutná lastawost tak dalece jde, že se bojí slzí, které dítěti wynucují wroty, jež ukájeti zwyklo. Běda jí, jestli swou showiwawostí a swým obdivowáním malého samowládce, jenž pentlemí se zdobí a pamlšky se krmiti, konečně k té domněnce přiwede, že jest diwem a zážrakem, an předce jen hračkou jest. Mladý král tento, musí zwěděti, že má powinnosti, prwé než pozná, že má nějaká práwa. On musí swou wůli, když toho třeba, ohnouti, a dybil-li, za odpustění prositi, které jej pokořuje. On musí se naučiti poslouchati. Lahodí-li se mu, když jest huňwímým, aby

bhl uchlácholen; poslouháme-li ho, když poroučí; pomolujeme-li jemu, když jest twrdossijným: stane se brzo tyranem své chůvy a své družiny, mukou své matky a hanbou otcomou. Zwíce roste a stává se welkým lwem a běda rodičům, kteří to příliš pozdě spozorují!¹⁾

Rozumná matka bude vždy nad sebou a nade všemi, kteříž okolo dítěte jsou, tak bdíti, aby nikdy záhubný příklad newywracel spasitelného účinku jejich naučení. Ona bude pro plod žitota svého jako vždy otevřenou knihu, v které dítě své povinnosti čísti může, an je v ní vykonány widí. Ona bude pečovati, aby nic newidělo a neslyšelo, co nesmí widěti a mluwiti. Widěním a slyšením zlých nemrawných věcí, zasíwá se do jeho srdce a dusse jedowaté semeno, které dříve neb později wzejdouc dussi zhubí jako kousnutí wzteklého psa, které také později záhubně se objevuje. —

Křesťanské matky, wasse úloha jest těžka, my to wíme, a wy to wíte ještě lépe. Kwětinka roste při potu a práci zahradníka, jenž ji pěstuje a poléwá; dítě roste a wywínuje se při zármutku a starosti matky, která je wchowává a wzdelává. Šťastné matky, které trpěly, mnoho trpěly, aby své děti dobře wychowaly. Slze jejich swlažují tato ještě utlá srdéčka jako nebeská rosa kwětinky. Tato slzní rosa a tento paprsek lásky stanou se někdy pro dítě v

¹⁾ Mají-li učitelové ve škole dítě, které rozmazanosti, neposlušnosti a lenosti je zarmucuje, žrtka se klamou ujišťující, že jest to rozpěštěné dítě. Zejdu-li snahy na něm na zmar přicházejí, býwá tím obyčejně matka winna, která dle okolnosti nic dítěti odepřítí nebowede a wážnost učitelů nic, zawrhující jejich nařízení.

robině životem, trávou, velikostí; děti pak, plodové to lásky, která sebe obětovati dovedla, budou cti a požehnáním plodné své rodiny.

Utrpení a oběť dávají matce v robině a člo-
věčenstvu nepochybnatelnou velikost. V našem
smýšlení není nic vznešenějšího nad sebeobětování.
Zalíbí-li se nám, veliký, jež si našeho obdivu
vydobyly, na trůny nemiditelné sázeti, zaujímá
první trůn obětovnost. Bosluffnost, je-li oddaná,
ponižená, zdá se nám býti vyšší nad moc pano-
vníkou, kterážby jen soběčkou byla. Aniž je tomu
dívme. Jelikož sobětnost k jádru naší přirozenosti a
našeho života náleží, tedy musí obětovnost, před
nížto sobětnost přemožena jsouc couvá, nám domr-
ssenosti se zdáti, ona se nám nepravdivějším
refektivním býti ukazuje. Uplacení básníci dovedli
ovšem opěvovati činy dobyvatelův, kteří ze jobství
mír a pokoj světa ruscili; ale člověčenstvo
proklínalo tyto ruscitele pokoje a jen oběto-
vné matce dovedlo věnovati děkoslovnou pí-
seň. Ostatně Bůh, jenž matku k sebeobětování
ustanovil, vložil jí do srdce sílu k vyplnění této
úlohy, an proud lásky do něho vypustil. Nic není
mocnějšího nad lásku. Ona usnadňuje každou obtíž,
ulehčuje každé břímě, mírní každou trpkost a ví usku-
tečniti co rozum a přirozenost někdy za nemožné
prohlašují. Cítí-li učenec v sobě odhodlanost k vy-
blednutí a zhubení svému při hromadě knih a
nástrojů, aby na poli vědomosti novou brázdou provedl,
poutá jej buď láska ke slávě nebo ku pravdě; cítí-
li umělec zmužilost v sobě aby na vyvedení mi-
stovského díla vsadil svou sílu vynaložil, jest za-
jistě opojen láskou ku trávě a k vůdinám (vzorům);

cítí-li voják ve svém srdci zápal a nadšení, které na sebe zapomíná a sebe obětovati chce, jest jako opojen nejvýbornějším vínem, jež láskou k vlasti nazýváme.

Jeden z nejstráznějších souhlasů wšehomíra leží w tom, že Bůh srdce, kterým mnoho lásky udělil, k velikým obětem předustanovil. Matka obdržela od Boha dar, mnoho milovati, poněwadž jest k tomu ustanowena, aby mnoho trpěla; i jest ustanowena, mnoho trpěti, poněwadž jest žitvým pramenem člowěčenstwa. —

Nemůžeme dosti, dí Bossuet¹⁾, prostředtům se obdtiwovati, jichž příroda užívá, aby matky s jejími dětmi sjednotila; neboť to cílem k němuž je nese, ona se snaží obě proměnití w jedno. Právě proto jest první péče přírody, děti k lůnu materskému připoutati. Ona chce, aby potrava a život pro obě těmi samými prýtoky šli; matka i dítě mají tatáž nebezpečenství a jsou tatáž bytost. Jestí to velmi těsné spojení; ale snadby se mohlo říci, že děti přetrhují při narození swazeť této jednoty; to nemyslete. Nižádná moc nemůže rozpoutati, co příroda tak pevně spojila. Když první sjednocení přestane, powstává na místě jeho jiné; příroda tvoří nové pásky, pásky lásky a srdečnosti. Matka nosí pak dítě své jiným způsobem, a ony jenom z jejího lůna proto vyšly, aby tím wroucněji na jejím srdci wšely. Toť řízení přírody aneb raději toho, který jí

¹⁾ Bossuet byl arcibiskupem w městě Meaux-u (čti: M6). Proslul co wytečný kazatel i spisowatel. Umřel dne 12. apríle 1804 ve svém 76 roce. Wlž o něm: Dějeplš sw. katollské církwe od Dra Jana Bilého, wydaný dědictwím sw. Cyrilla a Meth. w Brně 1859. str. 1059—1062.

vládně. — Dusse matčina přijímá děti s náklonností, když tělo je propouští; nic není s to, aby je od srdce odtrhlo; a tak pevně drží vždy tento úvazek, že matky, jak mile děti nepokojnými jsou, ve svých útrokách ještě pohnuty bývají a vsselká pohnutí dětí tak živě a pronikavě pocítují, že ani nepozorují, že jejich lůno jest již sprostěno.

Matka miluje dítě své takovou láskou, že v přitrounutí k ní láska dítěci za nemědnost platiti může. Tomu tak Bůh chtěl, poněvadž matka wznesené povolání obdržela, aby plod života svého chrnila a chránila, jestto zatím dítě, nemajíc takové úlohy jenom bráti má. Samá láska otcova, byť sebe vroucnější byla, jest velmi vlažná a vrátká u porouzení k lásce matčině. Umře-li dítě, prolévá otec slzy, ale čas neussetrhuje u něho této bolesti více, než každé jiné; pro matku jest to ranou nezhojitelnou. Pohleďte na onu ženu; její bledá tvář nese na sobě příznak beznadějnosti; její zmálatnělá postava, tesklivý zvuk jejího hlasu, její k prsoum sklopená hlava prozrazují, že nezhojitelně něco v ní zlomeno, co srdce wasse k soutrpnosti nutí; i když se usmívá, jest jí do pláče. Tažte se jí na její hoře, aneb raději se jí ani netažte a rcete k ní: „Ubohá matko, ty jsi syna ztratila w květu radosti!“ a pak plačte s ní, můžete-li, ale nenamáhejte se, abyste jí potěšili: Ráchel pláčící synů svých, nedala se potěšiti, proto že jich není!

Tot láska mateřská. Ji se nic nemyhrouná ve světě, ona powstává w okamžení a dělá si z utrpení rozkoš, ze strádání slast a čtní divy nemědomky. Ji nepřibývá aniž ubývá; čas jí neuháší a

sláři neustuzuje. Co vím? Kam ona přichází, tam obnovoje westterý život. Z dívký milkomné činí wážnou, z bázlíwé srdnatou, ze ztracené bohabojuou ženu! —

S láskou dal Bůh matce cnost, která jí utužuje, a půwabnost která jí korunuje, an jí duchem Kristowým naplňuje. Matky, které tyto řádky čtete, nebudu wám wyprawowati, jaké oběti žena jest schopna, umí-li swou lásku ožiwowati a omlazowati we styku s láskou, která sebeobětowáním wykoupíla swět. Nebudu wám obraz matky kresliti, jak Wykupitel jí uspůsobuje, ovládne-li její srdce tou měrou, že srdce to jest jeho a jí hodno. Raději, k wássemu powzbuzení, okáží wám ženu, jak pohanství jí uzpůsobilo, jak swět jí nám ukazuje, když ona se ihem Kristowým sladkou wážností jeho lásky se sebe swrhla.—

Právě proto, že žena bohatší poklad lásky a powolání k wětším obětem we swém srdci nosí, stává se velmi snadno, když se od této lásky odchyluje a toto powolání zanedbává, ohawou sobectwí. Sobectwí niewymlňuje si, aby srdce bylo lásky neschopno, ono raději předpokládá přewrhlou w lásce. Právě tam, kde se hlubší a wroucnější láska nachází, může jejím přewrácením tím sšerednější sobectwí se wynouti. —

Wiztež, co se s ženou děje, která neodwísle a po swětácku smýšlí. Ona láska, která měla swých zákonných náklonností následowati a ze sebe wystoupiti, aby se jiným wěnowala, obrací se k swému vlastnímu jástwu (ke vlastní osobě) nazpět, aby se jemu (sobě samé) wylučně obětowala. Každá swětácký smýšlejší žena nalezá swou modlu w sobě; a jakouto modlu! Swémýslnou, wrtkawou, smýslnou,

žijítnou, někdy zločinnou, vždy však neužitečnou, neproducnou modlu. Domáci ohníště jest pro ni smutným wězením, a před rodinou pocituje úzkost a strach. Ona se domnívá, že jest to proti všemu právu, aby se jí sebeobětování nařizovalo. Choulostivě usflíbá se na kněze a církew, kteří od ní žádají, aby hlasu přírody a wyzwání prozřetelnosti wyhowěla; i táže se zpupně, chtějí-li we jmenu powinnosti tyranstwi nad ní provozowati. Džhwá-li se sobectwi w ní, wyhowuje jeho hlasu a odpowídá sfrze ústa úslužně powolného lékaře, smyslného manžela nebo nějakého neschetného, mrzkého přítele, aby se lichým jejich wyjádřením omluwila. Mimo to spikly se nádhernost a rozkošnictwí, aby swětácky smýšlející ženě korunu materství uzmuly. Nádhěra jest krutowládce, a žena swětácky smýšlející jeho otrokem. Zapudila-li Ježíše Krista ze srdce swého, aby zlého ducha wtrkawé, nádherné smyslnosti w něm panowati nechala, jest po ní weta. Radošť dítky na swé wlastní oči šťastny widěti, nemůže se již měřiti s lítostí kterou pocituje, kdž jako králowna nastrojena, sama na sebe se dívá. Štěstí, we hrách dítek podíl bráti, jim radowaníky strojiti, zdá se jí trestem u přitrownání k štěstí, že na trhu wšeliké marnosti s paníčkami stejné posetilstí se měřiti a zwítěžiti může w zápasu nesmyslné marnotratnosti a wyumělkované krásy, kde se čest w tom hledá, že lze wyrownati se kněžnám.

Ostatně co by počala, widouc se pěti neb šesti dětmi obklopenu? Jak by je mohla swým mlékem krmiti, swou bedlivosťou strážiti? Wečer čeká na ni bál s omamujícím motáním. A čemu s ní o rodně mluwiti? Co má w soběděm srdci rozčilující

tanec a jeho smyšlné víření společného s procity
mateřství a s miloušťkováním zástupu dětí?

S tehdy, když se od Boha takové ženě proti
její vůli a mimo její zásluhu cti dostalo, že z úst
dítě: Milá maminko! slyší, i tehdy nenalezá její
srdce nijádné vnady w jejích usmívání, nijádné
slasti w jejích newinnosti, nijádného štěstí w jejích
radošti. Ona ze swého nahodilého mateřství necítí
nic, leč pouta kterými jest vázána. Ona se považuje
jako za cizí mezi potomky swého života. Pod
zámlinkou, že dítě lásku přijímají, anižby ji láskou
splácely a že jejích lichocení není s to, aby hluboké
srdce vyplnilo, dychtí ona po jiné lásce, po jiném-
štěstí. Zanedbávajíc swou powinnost, přenechává
tato babylonská žena placeným rukám swé útlé dítě,
které jsou jí jen břemenem, a více macechou než mat-
kou jsouc spěchá k lichým swatyním swěta, aby tam
swadlý měnec swého mateřství rozkošl w obět wrhla.

Bodosáhne-li snad za tuto cenu veliké zpro-
newěřilosti nějakého štěstí? Ach nikoli! Swým so-
bectwím z pravého pořádku vyšťinutá odsuzuje sama
sebe mimowolně k pusté prázdnotě duše, ku tesknosti
srdce, k wyprahlosti života a k náhnětkům swědomí.
Zarmoucena, má-li dítě, poněwadž w něm jen bře-
meno shledává, zarmoucenější, nemá-li žádných,
poněwadž nemítí jich w pustoře swého srdce cítí:
wibí se brzo mořiwou blouhou chvilí trápení. A
poněwadž zlo na zlo, jako propast na propast volá,
plodí blouhá chvíle, nepořádku dcera, nepořádek.
Žena, která neumí mateřskou obětownost na jero
dávati, protože beránka Božího milowati neumí,
nemůže také ani wěrnou manželkou býti, protože ne-
může už více toho milowati, který její srdce obdr-
žel, když její přísahu přijímal.

Křesťanské matky, vy milujete Spasitele; proto nebudete nikdy museti nad takovým poblouzením zardívatí se. Vzdáleny jsouce toho, abyste se početné rodiny jako nějakého bíce bály, budete v srdci dosti rekovnosti cítiti, abyste ji jako nějaké požehnání přijaly. O šťastný křb, u kterého obět a cnost se setkávají, aby život množily.

Díleká povinnowaný, žádá opatrnosti, vážnosti, slusnosti, dobrého příkladu. Jejich swévolnost vyhází k odvládání sebe, k mírnosti, k trpělivosti; a sama jejich nezbednost bude otci a matce ustawičnou školou pro cwik w poslusnosti se strany dítek a pro cwik w zachowávání vážnosti se strany rodičů. Jejich duse uslechťuje se, wdechajíc sladkou vůni díteci čistoty a opěťujíc usmívání jejich newinosti. Dítky samy jsou sobě wzájemným požehnáním, které sobě newědomky we zmláhající se bratrské a sestřinské lásce usťědrují. Dítě, které bez bratrů a sester po domě chodí, pocíťuje w celé své podstatě, obzvlášť pak we swém wychování newyhnuteľné následky své neschastné osamělosti; jsouc umyřlé, sebe samotné za střed wší náklonnosti a lásky považowati, jelikož nížádná sestřička ani bratříček s ním o usmívání a lahovení rodičů se nezdílí, stává se zpupným, zisťným, soběčným. W početné rodině zvyká si dítě, zdiľeti se s druhými a sprawedlnost milowati. Jeho práwo stýká se každou chvíľi s jiným právem které jemu meze klade a je k powinnosti ohebným čini. Šťedrost stává se jemu druhou přirozeností; ono prospívá díteci láskou k rodičům, nežisťnou náklonností k bratrům a sestrám a milostí u Boha.¹⁾

¹⁾ Oprawdliwě sľechetná matka, přijawšii s poděkowáním požehnání Boží početné rodiny, bude prostředky wymý-

Jak krásná jest křesťanská matka, obstoupena
 jsouc mládeží a leském svého čistého potomstva! Jak
 krásná jest čistotná rodina, která v cnostech se stkví!
 Krásnější jest taková matka, než palma, která na
 stráni horů Tabor se vypíná; krásnější než réva
 která v lesku slunečném své ratolesti a květy roz-
 víjí; krásnější než růže, která uprostřed trní rozkvě-
 tá. Bůh jenž lastavým okem s nebeské výsosti na ni
 se dívá, odpouští jí rád její křehkosti, počítaje její
 slzy a hrdinské oběti. Svým utrpením krásnější,
 než vlastním leskem lásky své, dochází beze všeho
 po tom bažení vážnosti člověčenstva. Šťastnější nad
 onu wznešenou Římanku²⁾, jejíž památku dějepis
 nám zachoval, může ona Bohu a lidem požehnané
 plody lásky své ukázati řkouc: Ešhle moje poklady,
 ešhle moje klenoty! Neboť ony budou na zemi její
 útěchou a uwinou jí korunu v nebesích!

šletl, aby může a děti k domácímu krbu upoutala. Proto
 bude umět svoje tak dobře vyřázení a obveselování, že
 nepřijdou ani do pokušení, aby mimo dům méně newin-
 ných radosti vyhledávali. Ona bude předewším své
 usmívání, lahovení a svou přízeň tak nestranně rozdě-
 lovati, aby Josefa newybala v nebezpečenství, od bratří,
 ne-li prodánu, předce nenáviděnu býti.

²⁾ Kornelia, matka Grachů. (Walerius Maxim. l. 4. cap. 4.)

VI. Žena a bída.

„Tobě zůstanen jest chudý (t. úlemu přináseti budeš chudému); a sirotku ty budeš pomocníkem.“ Tato krásná slova, která korunovaný prorok¹⁾ k Bohu pronesl, má opravdivě sledovatná žena na sebe potahovati, a sebe považovati jakoby jí od Stvořitele bylo wznesené poslání svěřeno, aby byla láskou prostřednicí jeho prozřetelnosti a živým vtělením jeho milosrdenství, propůjčujíc úlemu v neštěstí a útěchu v bolesti.

Jiným se dostalo vládnutí nad vědou, jí pak vládnutí nad láskou k bližnímu; jiným žezlo panování, jí pak tajemství plná roucha k utírání a sušení slz. Jiní mají vládu na božství hájiti, ona pak má ruku otvírati, aby bídu zmírňovala, má chudé světničky navštěvovati, kde nahota vzdychá a zoufalství křeče, aby je vyhledala a upokojila.

On ji Bůh k této práci vyhlídl, dal jí tři věci v hojnější míře než mužovi: lásku, čas a jemný cit.

Žena má, jak jsem již řekl, mnoho lásky; to její sláva, to pramen její velikosti a častokrát jejího utrpení. Proto se ona také tak dobře zná v soucitnosti, a nejobyčejnější muka její duse jest přeslavná muka soustrasti. —

Ku promozování lásky k bližnímu nepostačuje, nešťastníku krejcar hoditi, aby svůj hněv najedením ukrotil. Kristus člověka umelebil, a proto má tento

¹⁾ Žalm 10, 14.

právo k většší vážnosti. Jsou nešťastníci, kterým obětí peněžnou není spomoženo, kteří také obětí času potřebují, chceme-li je křesťanský podporovati. Muž však jest hlava rodiny a co hlava má za úkol obstarávání důležitých prací. Je-li jeho denní práce vykonána, zbývá mu přemýšlet, i nabyl práva aby tento čas svému Bohu, své rodině nebo svým přátelům věnoval. Jinak se to má se ženou. Při všem rozličném zaměstnání přitahává se předce zřídka, aby jí během dne, nějaké prázdné hodiny nezbyvalo, obzvláště když brzy ráno vstává a na své ustrojení méně času vynakládá, nežli spisovatelé románů tussím potřebí, aby feuilleton¹⁾ napsal. Již strach před dlouhou chvílí popoháněl by jí k dobrým skutkům, kdyby srdce jí nedělalo z toho potřebnost a ewangelium powinnost. —

Jsou utrpení a nedostatky, kterých smí se člověk jako listých květů a křehkých nádob jen s největší opatrností dotýkat, a jenom žena má tuto jemnocitnost. Ona jediná má dar, že může všeho se dotýkati aniž čemu uškodí; že obstarává, čeho bychom někdy nerádi postrádali; že tussí a podává, čeho žádati se neosmělujeme; že potěšuje, aniž pozorujeme, že chce těšiti; že všecky rány léčí aniž máme kdy, balsám pozorovati, kterého používá. Tento působný dar ženy uznává písmo svaté, a ctí ji krásnými slovy řkouc: „Kde není ženy, wzdyhá nuzný;²⁾ i můžeme doložiti: a zvláště nemocný.“

¹⁾ Wyflow: foljeton. Z francouzského, znamená vlastně „lísteček“. Tak jmenuji w novinách to, co psáno jest pod čarou, a co neobsahuje běžné zprávy politické, nýbrž básně, powídky a podobné skládání.

²⁾ Sírach 36, 27.

Křesťanské ženy! Vy budete věděti, důvěře Svrchovaného zadost činiti, používajice velikých darů, kterých vám udělil, v jeho službě. Bohle-
dává-li Bůh lásky a dobroty na vás, povolává
vás nejbliže k věčné cti, abyste hojnými almuž-
nami svými záměry jeho božské prozřetelnosti ospra-
wedňovali.

Původ a stvořitel všech věcí jest Bůh, a
proto zároveň i svrchovaný jejich vlastník a pán.
On postaviv člověka na tuto těsnou zem řekl k ně-
mu: Jdi svět leží před tebou; zvláň zem svým
potem a zúrodňuj ji svou prací. Tak zúrodněná
část přináležej tobě a nikdo neměj práva z držení
jejího tebe vypuditi; a jelikož tvoje díky jsou tvé
tělo a tvá krev, přecházející život tvůj, mají ony
ji po tobě děditi!

Bůh rozděliv lidem dary své v poměru velmi
nestejném a tudíž jak pochopitelně, povstala nezbytne,
an síla se slabostí, nepravost s cností bojovala, hro-
zná nerovnost. Brzy musely chudoba a bohatství
náramně na sebe společně narážeti, a Lazar, pln
vědomí, musel u vrát bohatého hodovníka ležeti.
Tuto nerovnost Bůh předvídal a neráčil ji zrušiti.
A proč ne? Bez pochyby směřoval tím jelikož časný
pořádek podstatně jest věčnému podřízen, ku trpěli-
vosti chudého, kterému za to radosti nebeské po stra-
stech pozemských přislíbil; bezpochyby byla to jeho
vůle, aby tím polowici lidského pokolení hojný pra-
men ku pokání otevřen a ji v tvrdosti pozemského
žiwota hmatavý důkaz nesmrtelnosti podán byl, zá-
roveň sobě ponechávaje velkolepé divadlo, aua cnost
a láska s bídou zápasí. Mimo to měl Bůh také
jiný ještě zámer; který se vás, křesťanské ženy, týká.

On spoléhal na wás, na wasse srdce. — On prawíl sám k sobě: Často býwá bohatství výsledkem práce a cnosti; pak mu přísluší čest a uznání. Někdy ale má své žídlo w nesprawedlnosti; pak potřebuje usmíření a očistění. Nuže, já pán, chci jemu onu čest přiznati a toto usmíření na ruky dáti, an boháče powolám k té weliké cti, by se mnou w zachowání pořádku a harmonie (ladnosti) we swětě řemnil. Já sestoupím k swému bratru, k chudému; budu s ním twrdé lůžko zdíletí a jeho hrubého chleba okouffeti; swým duchem dotknu se jeho ducha, abych jej božným učinil; w jeho twář wtisknu swůj wlastní obraz. W této proměněné podobě přivedu jej před mého bratra, boháče, a řeknu: Bratře můj, tobě jsem dal kiment za oděw, tuť země za pokrm, perly za ozdobu, palác za obydlí; dej mně krejcar pro mého milého bratra, chudého, jenž nemá oděwu ku přikrytí, chleba ku potravě, přístřeší k zachránění sebe! Snad se neopowáže, prosbu mou odmítnouti; snad se cítí jeho srdce pohnuto při upamatowání na den, když křem má proudem tekla z mého těla, které jsem z lásky k němu mufám a na smrt wydal, a chudý nebude více prozřetelnost mou obwiňowati; kdyby ale ještě jí zlořečil, pak se swalí hřích jeho jenom na něho samého.

Co se pak stane, welectěné čtenářky, jestliže wy neissouce spokojeny s tím, abyste mnoho dáwaly, dowedete sami sebe chudým (w obět a službu) dáwati? Wy promozujete sprostředkující úřad Wykupitelůw dle míry síly své neustále. Wy smířujete chudého s bohatým, an mu proukazowanou přívětivostí a blahowůli swou wsselíkou zámluku k hněwu odnímate. Lásky k blížnému zdobí každého kdo jí pro-

wozuje. Ona zdobí dospělého muže, jenž nějakou hodinu svým vlastním prospěchům utrhuje, aby jí službě bídý obětował; ona zdobí chudého, jenž pro ještě chudšího nějaký krejcar si odepřítí umí; ona zdobí mládence, jenž svému vyrazení nějaký okamžik obdává, aby slzu chudého usuší; aťšak ona zdobí předewším ženu, která se štěstím, milování býti, na okamžení se rozlučuje, aby těm, kteří lásku jenom dle jména znají, dáreček lásky přinesla. —

Wíte-liž pak, co chudý k sobě dí, wída váš přicházeti? Tedy slyšte: Neposkvrněná panna obdržela námštěwu andělowu a we svém čistém životě počala Bádoucího wssechněm národům. Když zwěděla, žeby její přítomnost Alžbětu oblažiti mohla, vydala se na cestu, kráčela přes hory a přišla s chwátáním do města Žudowa (dle obecného mínění, do města Hebronu). Š wessla do domu Zachariášsowa a pozdrowila příbuznou svou; tato pak w náramné radosti své zwolala hlasem velikým: Požehnání ty mezi ženami! A odkud mi ta milost, že matka Pána mého přišla ke mně?

Š zdali se neděje něco podobného, když chudobná žena wídi váš dwěře svého temného, zapuchlého přibytku otwíratí a wy jí pozdrowujete s usmíváním, které jí naději přináší? Spatří-li ubohá žena důstojnou, něžnou twář dobročinné paníčky, wídi-li rty, z nichž útěcha plyne, ruce, w nichž almužna se blýská, pohled, jenž jí dí: Já miluji tebe a lituji tebe; tu dí ona we svém pohnutém, zarmouceném srdci: Nikoli, Pán Bůh mne neopustil; neboť posílá mně anděla, aby mne w mém neštěstí nawštíwil, anděla, který mně k vůli ráj rodiny své opustil a se odstraňuje od radování, tu kterým jej svět zve,

anděla, který k vůli mně zimě vzdoruje a noby smáčí; tímto ssatem se ten anděl jen přitodil, aby w mé poníženosti wíce mne uctil. Odkud mi ta milost, že matka Bána mého přichází ke mně?

Tak se těší nebohá matka. Její duše cítí, že své důstojnosti zase nabývá při spatření těch obětí, kteréž láska, jejímžto předmětem ona sama jest, jiným srdcím ukládá. Ona nezlořečí wíce těm, kteréž srdce její jen z newědomosti nenáwtdělo, a cítí se ochotnějši k milování Boha, žehnajíc w té, která jí pomoc přinesla, poselkyni jeho nikdy newysýchající lásky.

Šťastní bohátí, kteří svou krásnou úlohu tak pochopowati a wykonáwati umějí; oni ještě wíce než chudý mají slawnou wýsadu, na zemi Spasitele zastupowati.

Wznessenost, která z milosrdenství se ponízuje, bohatství, které z lásky se wyprázdňuje, toť vlastně a nejhlawněji jest powahou Wykupitelomou; toť také powaha milosrduého bohátce. Dwssem má chudý tu čest, že jest žiwým obrazem a podobenstvím trpícího Ježíše, jenž lační, pláče, o almužnu prosí a jí přijímá. Předce wšak nemůž: chudý, jakkoli jej Spasitel pomznesl, dokonalým jeho wyobrazením býti. Chudý jest chudým proto, že jeho postawení jej k tomu přinucuje: Ježíš pak stal se dobrowolně chudým, jsa dle přitrogenosti bytosti své bohat. Chcete-li mítí dokonalejší obraz Bohočlowěka, hledejte ho w bohatci, ježž postawení jeho powyšsuje a milosrdenství ponízuje, jenž jmění má a z lásky k bližnímu se ho zbawuje; hledejte ho w bohatci, jehož žiwot w dobročtění plyne, a miji. A rozvažte dobře, křesťanské ženy, že chudý svou důstojnost sobě sám nedává; wy pak dáváte ji tu svou samy láskou k bližnímu we swobodné čin-

nosti. Takť vás pomysluje, co vás posvěcuje; vaše myšlénka jest i vaše zásluhou, i nemůže církev obraz Vykupitelův ve vás ctiti, lečby spolu vašimi cnostem vzdávala čest a chválu.

Když Pán ku podporování nešťastného oběti od vás žádá, podává tím vám příležitost, aby ste srdci svému nejslabší rozkoš zjednali. Blahoslavenější jest dáti, než bráti. To řekl náš božský Spasitel¹⁾. Mnohé duše budou se tomu diviti, ale proto předce jest to nepopíratelná pravda.

Když Bůh srdce lidské stvořil, di Bossuet, vložil v ně nejdříve dobrotu; sobectví se teprve později v něm umístilo, a hřích to byl, kterýmž v ně vesplo. Ani velikost ducha, ani sláva, ani láska nejsou měřítkem pro vznesenost duše naší, nébrž jest tím raději dobrota. Ona propůjčuje tváři neodolatelnou působnost a opodstatňuje docela zvláštním způsobem naší podobnost k nebeskému Otci, jež lidé rádi dobrotivým Bohem nazývají. Víte-liž co Bůh činí, když sšlechtným vnuknutím dobrý skutek na vás žádá? On vám dává příležitost, abyste onu překrásnou vlastnost, která základ naší bytosti tvoří, v činnosti uvedly.

Jiné oblažovati! Jak krásná to úloha! Nemohu si nížádnou radost, nížádnou blaženost mysliti, kteráby se této vyrovnala. Zdálo-li se mně kdy bohatství žádostným býti, tkvěla příčina všech svobod jež ono propůjčuje, v možnosti, abych oné nemýřované blaženosti každého okamžení požíval. Ale, snad řeknete, již tak často mne bída o podporu žádala, která nad mé prostředky sáhala! Gloriewa omrzí

¹⁾ Skutky apošt. 20, 35.

každé štěstí, které přilíží často ho potkává a tím se jednotlivárným stává! — Dozajista o tom není pochybnosti! ale Spasitel náš také mnoho dal w onen den, když se swými učenníky posledníkrát večerel. On dal své učení, swůj čas, swůj pot, a zamýšlel, své poslední wzdechnutí se swou křví obětowati. Nicméně ještě toužebně žádal, wšsem sám sebe dáti, netoliko jedenkrát, nýbrž obětowati sebe neustále. Jeho klánění hodné srdce wynasslo, co poslední wzpomoc, nejsvětější swátost oltářní.

Wy mně řeknete, božský náš Wykupitel může jakožto Bůh mnoho dáti, aniž tím zchudne; neboť we službě jeho neskončené dobroty stojí neskončená moc, co zatím nasse láska k bližnímu, má-li jináč rozumnou zůstatí, mírou swých prostředků obmezowati se musí. Wšsem, to jest prawda! ale nasse možnost, dobré činiti, bude zřídka tak obmezena, jak my to rádi předstíráme. Ač lakomost, marniwost, nábhera, hra neb hýřliwost, jmění wasse ztenčowati mohou, předce wám wzdy wasse cnosti prostředky na ruku dáwají¹⁾ abyste mezníky dobročinnosti possinuly.

Řeckanské ženy, buďte šetrné, buďte skromné, buďte rozumné dosti, abyste se swým mužům wíce

¹⁾ Roku 1859 konal jsem cestu (wyprawuje Marchal), abych, duchovní pomoc a nějakou almužnu nassim (t. francouzským) raněným přinesl, kteří nemocnice Janowské naplňowali. Přišel jsem do městečka na hranicích a obdržel od chudé wdowy pro nasse wojáky hojnou almužnu. Její syn nechtěl se dáti zahánbíti a prawil w líbezné sprostnotě: Rozmíla matko, já kouřím každou nebělí smotku pěti krejcarowou. Zde jsou dwa zlaté pro nasse poraněné. Já proto neschudnu; nebudu po celý rok kouřiti a při tom ještě wybělám.

svými cnostmi, než chytrou marností líbily, a budete vždy dost míti, abyste požadkům srdce vyhověly, když vás toto srdce samo ve jmenu nešťěstí prositi bude.

Jak mnoho jich mohlo by se těmi penězi, které se ve světě promarní, šťastnými učiniti! mnohé paníčky by mohly díky lásky k bližnímu polomělkou těch starostí a útrat vykonati, které vynakládají, aby lidé, jejichž díky ani tak dlouho netrwají, jako zažítí, o jejich stolu řekli: Tam se výborně jí!

Wšecko se přemrátilo i hostiny. Místo toho, aby byly srdečné schůze, kde dobrým obědem srdce se obveseluje, svornost a přátelství se utužuje, aniž se pravá míra přetřecuje; staly se hostiny rejdištěm, kdež pomluvačnost slíbí a látku sbírá, divadlem, kde bohatství parádu dělá, a strastlivým soubojem mezi rozumem a žaludkem. Mnohý napotom si to chválí, když hostinou žaludek nepokazil, jesto se i stává, že při nich host více od přátel trápen bývá než od nepřátel, nebo přátele jej k jídlu nutí, a on chtěl se jím zarděčiti, přes míru jí a pije a tím své zdraví kazí.

Nábožná žena umí takové výstřednosti přemáceného zjemnění mravův z domácnosti své vyloučiti, a dobrotivé srdce její doměde nepozorovaně našiti nemymažitelné prostředky pomoci. Ona nic postavení svému nezadávací, ty které vyslužící lahůdky sobě odepřítí umí aby o slzu více usoušiti mohla.

Uznávám, že to perná věc, v tak rozsáhlé míře, přikázání lásky k bližnímu zachovati. Bůh vložil do srdce našeho dobrotu, která jen udělovati chce, satan pak sobectví k ní přidal, kteráž chce jen shrabovati. Dobrota z jedné a sobectví ze strany druhé činí útoky na srdce naše, které se jako u pro-

střed nachází, nejinaf než-li onen průliv u Čarhradu, jenž se mezi dvěma moři nachází, z nichž dva sobě protivné proudy na onen průliv dorážejí. Avšak z vítězství dobroty přesladvá rozkoš nám vzniká a někdo toho ještě nelitoval, že se sšlechtným proukázal. Dobrota, která se v namáhavém dobrém skutku projevila, poskytuje nám, jako někdy sv. Martinu, pokojný spánek a líbezne sny.

Milosrdný sám duší své dobře činí¹⁾. Rozmilé sestry, kterýmž Bůh statku propůjčil, zkuťte toho předce, zdali písmo swaté těmito slovy nepravdu povědělo. Vy newíte, co máte dělati; to díte samy. Tedy dobře, hleďte se z této dlouhé chvíle wytrhnouti. Uprostřed štěstí zůstavá duše wasse pustou; naplňte srdce a život svůj dobrými skutky. Samota vás sklčuje; zvolte si neschastníky a neschastnice za společnost svou. Vy pláчете; utřete slzy své, jiným je utírajíce. Štěstí, abyste dary přijímaly, snad se vám nedostalo za podíl; wíte, zdali nemůžete, jako Ježíš Kristus, podosáhnouti štěstí abyste dary dávaly. —

Ostatně žádá Bůh od vás lásku k bližnímu, ne aby vás oloupil, nébrž aby vás tím více obohatal, jakož ze skusenosti nasse pořekadla takto dí: „Kdo rád ze svého uděluje, tomu Pán Bůh naděluje!“ a „Dáš-li wesele a rád, dá Bůh tobě nestokrát!“ a, „Co pro zaplat Pán Bůh uděláš, za to nebe sobě wyděláš.“

A co žádá vlastně Bůh od vás? Ku prospěchu nedostatku žádá wesele a dobromolnou obět wasseho nadbytku. Za tuto pak obět z lásky učí-

¹⁾ Prísloví 11, 17.

něnou podává w odplatu wám wládařství nad srdci, nejkrásnějšší to trůn, o který se smrtelník zde na zemi ucházeti může.

Panování nad zemí a lidmi může něco slavného býti. Předce však znám slavnějšší trůn; jest to trůn, jež w mém srdci wděčnost těch nám stawi, kteří nás milují, protože jsme jim mnoho lásky proufázali. Toť koruna kterou Napoleon první jobě přál, když po bitvě u Marenga (1800) s mnohou lahodou ale spolu poněkud se závistí k Josefíně pravil: Já získávám jen bitvy, ty získáváš srdce! A tážete-li se mně, proč trůn ten nejkrásnějšším nazývám, tedy odpovídám: Tento trůn jest ze wsech nejkrásnějšší proto, že jest nejštětelnějšší, že nejsladšší radosti propůjčuje, že na něj obětmi dosedáme, a že vítězství, které nám jej podává, jest prosto každého nášili; neboť nad srdcem panovati slowe tolik co dobytí ho tak aby se samo dobrowolně podalo. —

To jest tedy ten trůn, jež wám Bůh na wýměnu dává za wasse radostivé oběti.

Kdykoli wybídnutí Božího posloucháte, wysluhujete si předewším díky chudého, který w mém srdci wám žehná, protože jeho bída nalezá občerstvení rosou wáší dobročinnosti. Wšsem býwá newděl až příliš často hanebnou šfwrnou mnohých chudých. Nejednou býwá chudý přewrácenou naukou sweden k tomu, že dobrodiní docela dobrowolně lásky k bližnímu za práwo jemu příslušící považuje. Wšak šlechetná žena nebude si na to stěžowati, aniž ztratí proto srdce, anobrž bude se tím více k útrpnosti k bídným kloniti, čím více pramen takové přewrácenosti ne w zlobě srdce, nýbrž w

smutném postavení bídneho shledá. Ona se bude těšiti tím, že za nemoděcných Bůh odpłaci, a bude se za šťastnou pokládati, že se svým Bohem dvojnásobnou podobnost má: Podobnost obětí a neuznávání své milosrdné dobročinnosti. —

Wy zasluhujete díky lidské společnosti, jestliž základy upewňujete, jelikož wýbuchy zlosti, které jí hrozí, odstraňujete a udusujete.

Wy zasluhujete díky vlasti, jelikož Smrchovaného k tomu nakloňujete, aby jí mnoho odpustil.

W prvních dobách křesťanské církve byla w Joppe dobročinná wdowa, jmenem Tabitha, která víc pro chudé než pro sebe žíva byla. Jednoho dne, wypravuje písmo swaté¹⁾, roznemohla se a umřela. S zawolán jest swatý Petr, jenž se w sousedstvu, w městě Lyddě, právě zdržowal. A když on k její mrtvole přišel, ukazowali jemu chudí sukně a šaty, kterými je ta dobročinná wdowa zaopatřila, a wolali zlykající: S, nawrať nám Tabithu! A swatý Petr poklek na kolena modlil se, a obrátiv se k tělu, řekl: Tabitho, wstaň! A ona otewřela oči a wstala a potěšila svým wzkříšením wšedky, kteří její smrti plakali. —

Pro národy i pro jednoho každého člověka stává spravedlnosti a milosrdenství. Pro ony, i pro každého z nás přijde chvíle neb později hodina odplaty nebo potrestání, s tím wšak rozdílem, že Bůh nikdy na věčnost nečeká, aby národy potrestal nebo odměnil, poněwadž ony, pokud národy jsou, svého konečného účelu w této časnosti podobahují. Pročež nedívejte se tomu, když národy wítězně z ne-

¹⁾ Skutk. apošt. 9, 36—41.

bezpečnosti a spíknutí vyvázly, které jim záhubou hrozily. Neboť také pro státy a národy platí, co písmo svaté o milosrdném dí: Blahoslavený, kterýž nad nuzným a chudým rozpomíná se; v den zlé vysvobodí jej Hospodin¹⁾. — Kdy den zlé v životě národa se objeví, kdož to může vědět? Toť však jest nade všechnu pochybnost povýšeno, že Bůh v onen den mnoho tomu národu odpustí, který k mltování blížního a k dobročinnosti roznícen býval. A kdyby Hospodin ve svém hněvu nad přetvárnosti a neměrou národa zkázu a zahynutí naň dopustiti chtěl: štědré almužny a dobrowolné oběti před přísné soudní oko Svrchovaného předstoupí a budou ho prositi, jako oni chudí v Zoppe apoštola Petra: D, nawrať nám Tabithu! Ušetři země lásky bliženské, zachovej domow dobročinnosti. —

Konečně zasluhujete díků Báne, jehož požehnané jméno jste zachránily před rouháním zoufalosti. A tento wděl Svrchovaného neopomíne, nejkrásnější všech fortun vám uwtí.

Daleko to buď ode mne, abych klamnými sliby váš v blud uváděti a twrditi chtěl jakoby láska k bližnímu wšelíkou cnost wynahrazowala. Awšak mám za to, že váš mohu we jménu Božím ujistiti, aniž=bych něco neomylného twrditi chtěl, že almužna pro dárce téměř bezpečným základem a rukojemstwím wěčného spasení se stává. Neboť w čem záleží přetážka, která nám bránu nebeskou zawírá? Ta jest jen jedna, totiž dle slow písma swatého nečistota našeho srdce: Nemejdet do něho nic poskwrněného²⁾.

¹⁾ Žalm 40, 2.

²⁾ Žjeweni sw. Jana 21, 27.

Obyčej, almužnu dávat, odstraňuje obyčejně tuto přelážku; nebo w písmě swatém se dí: Dávejte almužnu, a ať wšefco wám bude čisté¹⁾ — Aterak ale bude wšefco we wás čisté? Poněwadž almužna jest wítěžstwím nad sobectwím, welikým úsilím proti náruživostem, neocentelnou wydobywskou proti chlipnosti a následkem toho i skutkem wytečného wytríbení. Wšefco bude čisto! a sice z té příčiny, že almužna předpokládá lásku k bližnímu, tato pak, aby byla prawdivou, lásku k Bohu za wýminu klade, a tomu, kdo Boha miluje wšefchy věci naromáhají k dobrému²⁾. Wšefco bude čisto! Milost Boží může wšefco wytríbiti a čistým učiniti; Bůh neodpírá milost swé wěřitelům swým kteří almužnamí jako jemu samému půjcky činí; nebo milostí swou samou může Bůh zde na zemi dluhy swé, totž půjčky dotčené, zaplatiti. Každý zajisté kdož almužnu uděluje, činí sobě Boha wěřitelem dle wyroku písma sw.: Na úrok půjčuje Hospodinu, kdož se smilowává nad chudým³⁾. — Wšefco bude čisté! Almužna jest obět, obět obsahuje w sobě smíření a smíření dává wýkupné. Wšefco bude čisté! Neboť utrpná dusse má pro sebe modlitbu chudého a ono zaslíbení Spasitelowo: Blažení milosrdní; nebo oni milosrdenství dojdou⁴⁾ —

Přeslanské ženy, wy znáte život swaté Elišky či Alžběty uherské⁵⁾. Bohatstwím a wznešeností stawu,

¹⁾ Luk. 11, 41.

²⁾ Ř Řim. 8, 28.

³⁾ Řnlha přísloví 19, 17.

⁴⁾ Mat. 5, 7.

⁵⁾ Montalembertůw život sw. Alžběty. Nákladem dědictw sw. Cyrilla a Meth. w Brně 1855. kap. 12.

míce wšak swatosti wynikajíc, oblibowala si Alžběta s wysokého wrchu, na kterém hrad Wartburg, sídlo její, jako koruna se skwěl a nad blížkým Eisenachem hlawním městem tehdejšího knížetstwi hesšského, wéwobil, do údolí sestupowati, aby chudým a nuzným sama hojně zásoby donášela a je podělowala. Jak krásný, jak wynešený to příklad dobročinnosti! Také její teta, swatá Hedwika a její sestřenice blahoslavená Anežka, dcera Přemysla Otakara I. krále českého, zakladatelka řádu křižovníků s červenou hvězdou w Praze, wyznamenávaly se láskou k chudým a nuzným a udělowáním almužen.

Znám wšak bude wám, rozmíle! utěšený zázrak, o kterém se w životě swaté Alžběty portugalské dočítáme¹⁾. Táto králowna následowala swou prastetu²⁾, sw. Alžbětu uherskou čili durinskou we swa-

¹⁾ Životy Swatých od Huga Karlíka, díl 3. str. 485—493. Nakladem dědictwí Swatojanského w Praze 1850. a Breswiar. Kom. 8. jultí, lect. V.

²⁾ Bertolt, wéwoda forutanský, markrabí meranský a tyrolský ze slawného rodu hrabat Andeš, potomků z rodu císaře Karla Welfého měl za manželku Anežku, dceru Dedy či Dobona, markrabího missenského z rodu hrabat Rochliců. Jedna jejích dcera byla Hedruta, manželka Ondřeje II. krále uherského. Těchto dětí byly: Bela IV. napotomní král uherský, Alžběta, swatá, prowdaná za Lubwiku, knížete durinského a hesšského; a Zolanda, prowdána za Jakoba I. krále arragonského. Těchto syn byl Petr III. král arragonský, otec Jakoba II. krále arragonského a Alžběty, swaté, prowdané za Dionysa, krále portugalského — druhá dcera dotčených Bertolta a Anežky byla Hedwika, swatá, prowdaná za Zindřicha I. jenž r. 1201 částkou země slezské a polské vládl. Její syn Zindřich II., Bobožný, jenž po smrti otcowé r. 1238 vládl a roku 1241 w bitvě u Lehnice proti

tošti žiwota a zmláſſt w podporowání chudých a nuzných. Jednou nesla w zástěře welkou summu peněz, jížto chudým dáti chtěla. Menadále potkal jí její manžel, Dionys, král portugalský, a otázal se coby to nesla; načež tato swětice řekla: „Růže!“ — „Růže?“ prawil král usmívaje se, neboť byla žima; a ať, když šat otewřela, byly w něm skutečně překrásné růže. — Pro wás welectené, jsou tyto růže utěšeným a líbezným wýznakem, wýznakem oné nesmrtelné foruny, kterou Pán wám urwine z kwití, jichžto natrhá z wassích oslawených almužen!

VII. Žena a móda.

Ženy mají w oděwu slusnému stýdlivosti a strážlivosti se ozdobowati, a ne kadeřawými wlasy, neb zlatem neb perlami, aneb drahým rouchem! — Těmito slowy nezapomídá apóstol národů¹⁾ ženám slusný oděw neb hezký kroj, nýbrž přeceňowání sebe za příčinou šperků, ozdúbek a wssého toho co ke strojení sebe náleží. Ač nepatrnou se tato wěc býti zdá, stává se, mluví-li se k ženským, byt ne přenesnadnou, předce welechoulostiwou a trapnou.

Tatarům swedené padl, měl za manželku Annu, dceru Přemysla Otakara I. krále českého a jeho manželky Konstance sestry krále uherského Ondřeje II., sestru Wacslawa I. krále českého a Anežky, abatyše blahoslawené.

¹⁾ 1. Timoth. 2, 9.

Břídka se w této věci prawda bez reptání přijímá. Předce však osmělují se o tomto předmětu upřímně jednati, byt to jen s jakousi mudráčkou zdvořilostí možná bylo. Všdyť pak někomu poohledowati jest tolik co jemu wyjádřiti, že jest příliš slab aby prawdu snesl; když jť wám, welectěné, nyní přece a bez obalu a wápně řeknu, učiním wám tím jen pěknější poslou. —

Užkostlivým duffem, ježto by se mohly snadno znepokojuwati, budiž nejsbříwe powědno, že se to welmi dobře s prawou pobožností shoduje, wynakládá-li se přiměřená pečlivosť na zewnějšek. Wážnost, kterou sobě a bližnímu dlužni jsme, žádá slušného někdy wice méně úprawného oděwu. Swatý František Salešský si přeje¹⁾, aby jeho pobožníci jak mužští, tak ženské, we swém kruhu co nejlépe se odíwali, owšem bez nádhernosti a fintění; a náš božský Spasitel neučí nás nikde ani slowem ani příkladem, že by nečistota byla k dokonalosti potřebná²⁾.

Co ewangelium hani a duch křesťanský zawrhuje, jest zneužívání oděwu a šperkowých věcí; jest to, jak to jmenowati budu, nepořádný oblek. Oblek jest nepořádný, když dle wyjádření swatého Tomáše Akwinského, štatů k tomu užíváme, bychom docela jiných účelů podosáhly, než Bůh chtěl a rozum učí.

¹⁾ Filothea, díl III. kap. 25.

²⁾ K uspořeni si mrzutosti musí razwážliwá žena wždy, i když jest chudá neb nemocná, welmi čistotná a šwaraná we swém obleku býti, a nesmí někdy w přítomnosti swého muže w takových nedbalkách, či w takovém oděwu po domácku, se ukázati, které by jemu offliwost způsobiti a jeho samolásku uraziti mohly, anby z toho uzavíratí mohl, že si ho málo wšimá.

Jaký pak jest účel šatů, čili v jakém úmyslu máme se šatiti? Na to zdravý rozum lidský odpovídá: Máme se šatiti, nejdříve abychom zdraví těla zachovali, chránice se jím před škodlivými vlivy povětrí a předce přiměřenou volnost v pohybování máme; pak abychom žádostivostí meze kladly a ctností stráž dali, a konečně aby se oděvem staly, pohlaví a věk od sebe odlišovaly a aby mezi jevem a skutečností, z ohledu na pohlaví, věk a postavení, harmonie čili pěkný souhlas se utvořil.

Nyní takže se, velectěné, zdali šaty, v které vy sebe nebo jiné vás oblécejí, vždy těmto rozličným účelům slouží. Přezel není mnoho upřímnosti k tomu potřebí, aby se mnohé přiznaly, že marnost společná se smyšlností dělá velmi často šaty tyranem těla, spoluviníkem žádostivosti a původcem lži! —

Jest to nepopíratelná skutečnost že svěťáci smýšlející ženská přirozenou povahou a návykem nanejvýš citlivá jest, a nic ji tak nepopuzuje jako slovo umrtvování. Ve vsselitých věcech týkajících se postu, zdrženlivosti a podobných kajcných předpisů církevních vyžaduje pro sebe náramnou showismost, tak žeby ona, kromě některých způsobů dobrého mravu, nepotřebovala nic zjišťovati, kdyby se měla (což ovšem nemožno) nenadále náboženství, nebe a peklo zrušiti. A předce jest marnost, totiž náklonnost k marným věcem, s to, aby tak utlé, tak citlivé, tak nářikavé stvoření v reální proměnila. Ona snáší denně úzkostlivá muka, trpí s mučeničkou trpělivostí neščílné nepohodlnosti, aby si nějaké rozčilení zjednala, malou vítězojslavu způsobila a na větším díle předce jen směšnou se stala. Aťšak nechci wypravowati, co celý svět ví, nýbrž radějt

váš, welectěné, žádám, abyste z lásky k sobě samým jenom chwítku o tom před obrazem Ukřižovaného vážně přemýšlely. Z zdali vám tu nebyl tajemství plný hlas Boží a zároveň i hlas rozumu, že vás to nesmírně více starostí, nářeků, mrzutostí a bolesti stojí, abyste nějaké pomíješicné cti si před světem vydobýly, nežby váš práce stálo, abyste věčného přátelství Ježíše Krista podobály.

Snad mně namítnete: Měsí manželové chtějí tomu, a jenom, poslušnost jest s to, aby nám tak drahé oběti uložila. Je-li tomu tak, pak lituji jich a váš ještě více. Pochopuji ovšem, že moudrá manželka slušně se ozdobuje a vždy tolik sličností a půvabnosti na sobě ukazuje, aby páskou oprávněné náklonnosti připoutala k sobě srdce, kterých jinak nechutí popuzeno na bezceť přitížit mohlo; ale budu také vždycky politovávat manželku, která jen milostnou bítí doweče, když se odíváním v jakýž jehlanec promění, který pravidlům krásné stamby jako na pojměch jest.

Marnost a smyšlnost stropily revoluci, která mnohým záhubnější jest, než první revoluce francouzská, jelikož ssaty dělají spoluminných náruživostí.

Že mnohé nešťastnice vynasnažují se, že se zdá, neslušným krojem všem ukazovat, že ztratily to, v čem jejich čest záležela, aneb že ztratě té blízko jsou! Proto píše svatý Gyprian: „Jenom děvčatům, které všedku stydlivost již pozbyly, a jenom ženám docela opovržených mravů přísluší v příliš vyšňorených ssatech a v přílišném ssperku se skvíti a při tom mnady svého těla na odívání nositi; osoby, kterým oblek jest nejdůležitější věcí, jsou právě ty, kterým cnost není ničím!“ Že mnohé zdají se, že

úlohu sobě klásti, smysly pobuřovati a nečistý oheň v srdcích rozněcovati, každým krokem, každým slovem každým pohledem drze činiti útoky na to nejútlejší a nejpůvabnější, co svět má, totiž na mladistvou newinnost! Cirkewní spisovatel Tertullian dí: „Žádost se zalíbiti, nepochází z čistého srdce; máme jen příliš dobře, že jest osídlem, které se klade aby se jini v nepravost strhli“ Strachowec proto napomíná: „Odvrať tvář svou od ženy nastrojené. Pro krásu ženskou (a nestoudný oblek) mnozí zahynuli; a odtud žádost jako oheň rozněcuje se. Krásé ženy rizí mnozí divíce se, zlí učinění jsou.“ (Strach 9, 8 — 11.)

Že zřázyplný svět takové pohaniské bohyni podkuřuje, tomu se nedivím; neboť nepravost může nepravost podkuřovati, aniž sobě tím žádá; ale Bůh nenávidí takových tvorů a zavrhuje je. O nich pravil Hospodin skrze ústa proroka¹⁾: „Proto, že se dcery sionské ve své marnosti pozdvihly, a chodily s wytaženým křkem pokynující očima a pleškající rukama, a spořádaným krokem chodily a chůzi svou pitvořily: oblyší Bůh vrch hlavy dcer sionských, a Hospodin wlasy jejich obnaží (totiž dopustí na ně pohanění). V ten den svého hněvu odejme jim Bůh okrasu střevíc, a zlaté zápony, a řetízky, a náramky, a čepce; odejme jim kadeřadla, a podvazky, a sponky, a woňawky a náussky, a prsteny a drahé kameny; odejme jim proměnná roucha nádherná, a pláštěky, a jehly s drahými kameny; odejme jim zrcadla, a roušky, a wínky a letní, lehké pláštěky. V onen den bude za líbou vůni smrad, a

¹⁾ Izaiáš 3, 16—24.

za pás prowážeť, a za kadeřavé wlasy líšina, a za žiwůtek jiné, totiž hrubé rouchy smutku!

Bůh nesoudí, jako lidé! a drzý smích neodzbrojí ho, nébrž činí jej tím přísnějším. Brána do nebe jest těsná, a jelikož brána k pešlu jest velmi prostranná, kdo wí, nemá-li tato právě proto tak velikou šíři aby snadnější wchod těm nadutým sul-tankám poskytovala, které marnotratnost k tomu přiwedla, že jim ničeho nezbyvá ku přikrytí ramen.¹⁾

Rozpomeňte se, křesťanské ženy, že welká a wznešená úloha wám připadla u prostřed swěta, w kterém bydlíte. Wám přísluší, drzou nepravost učiti, aby se zardívala a od swého pohlawí wzdalowala posměch Brutůw: „Enosti, tys jenom prázdné jméno!“ Wám přísluší, mravně zwedeným národům dědičný podíl zachowati, w kterém jejich sláva záleží, já mím slušnost a počestnost.

Přítomnost kněžowa nebývá wždycky, bohužel, tou mezí, kteráby stačila nepravost zadržowati, má-li tato tu drzost že veřejnému mínění wzdoruje, poněwadž jsou lidé, kteří snadno snesou opowrhowání kněžowo; ale opowrhowání od ženské nepřijme nižádný muž bez zardění, když ho zasloužil. Toť zajiště slawné panování; awšak jenom jedna cnost panování to zabezpečuje, a tato cnost, kterou bych mohl dokonalosti wšeliké krásy nazwati, jest stydlitwost. Mefromná, necudná ženská, pozbywší wážnosti wel-

¹⁾ W prwním z Pařížských salonů nacházel se tatě kněz. Gotwa že si krásný swět, jenž tam byl, prohlídl, nemohl to tam již dále wydržeti. Z wstal a chystal se k odchodu. Awšak zdržují jej, a táži se na příčinu jeho tak náhlého odcházení; tu zwola on hlasitě: Wždyť já neodcháám; nybrž jsem wystrkowán ze dveří ramen y.

mi brzy pozbyvá všelikého kouzla; a můžeme rovněž tak málo pochopiti, aby ženská byla bez studu, jako to, aby voják byl bez zmužilosti a kněz bez míry.

Ženě jest třeba, o veřejné mínění čili o zemenější čest svou velice dbáti a na ní velikou váhu klásti. Má-li muž jednati, třeba mu předemším poslouhati podnětu svědomí; zřídka mu třeba, aby se pro úsudek jiných, pro mínění lidské umnitř znepochoval, anobrž často jest to i jeho povinností, aby tomuto mínění vzdoroval, protože ono kolikráte velice bludné jest. Jinak jest to při ženách. Pro ně nestačí, aby byly počestnými; jim třeba, aby také ctěny byly; jim nestačí býti rozumnými, jim třeba, aby za rozumné uznány byly. Je-li veřejné mínění kolikrát hrotem pro cnost mužův, jest ono vždy trůnem pro cnost žen.

Blažená, cnostná a stydlivá žena! ona jest milost nad milost¹⁾. Stydlivost, dí svatý Bernard, jest perla mravů, sestra čistoty, oblesek duše čisté, ozdoba života a sídlo cnosti. —

Já newím, ale mně se zdá, jakoby taková cnost ženě tím sladší radostí zjednávati musela, čím skvělejších darů se jí od Boha doštalo. Ona vítězí nade vším, jako sama nad sebou zvíťazuje. Její pohled, čistý jako její duše, jest sám již pro každé nepřilechetné chování trestem. Všeoobecná ucta platí jí bez přestání daň slávy za boje jedné chvíle, co zatím její srdce, ubezpečeno hradbou její stydlivosti, věčný svátek slaví. A když v hlubokosti své wděčné duše za dobrodini, které přijímá, původci vší dokonalosti svou úctu vzdáti umí, jest ona nešťastnějším obrazem velikosti ve slabotě a radosti ve cnotě.

¹⁾ Sirach 26, 19.

Žena která duchu Ježíše Krista vždy umí dá-
mati přednost před duchem světa, zachovává si vsse-
lké své kouzlo i uprostřed světa, a půvabnost,
kterou jí Bůh obdařil, činí tím snadnější.

Křesťanské ženy, nechte svou cudnost se stkvíti
v očích vssech lidí. Nižádná ozdoba tuto ozdobu
nepřeváží. Tak smýšlely hrdinské panny v prvních
dobách křesťanství, když křečovitou rukou uprostřed
amfiteatru¹⁾ cáry svých od litých sselem roztrhaných
šsatů stahovaly a skládaly, aby umřely, jako živy
byly, se slušností a mravopoctností. To jsou vaše
vzory. Jako tyto rekyne, svaté mučnice, budete také
vy vědět, svou důstojnost na paměti mít. Vy
nebudete lehce vítězoslavy oněm bezejmeným two-
rům závidět, kteří světem své skvělé hroby s sebou
vlácejí a slova písma svatého ospravedlňují, která
si samy přecíští můžete v příslovích Šalomouno-
vých 11, 22.

Konečně činí marnost šsaty původcem lži, a
tento třetí nepořádek rád bych naležitě na pranýř
postavil.

Nemluví zde o oněch podlých maskarádách,
které i samé pohlawí a druhy směšují, mluvím
zde jen o velikých námáhách, které se činí aby se

¹⁾ Amfiteater, do kola blvadlo, jmenuje se starořímské po-
lookrouhlé, na způsob naleváku stavené divadelní sta-
vení pro bořtily, šstvanice a zápasy. Později byli v
těchto staveních křesťané dravým zvířatům k roztrhání
a sežrání vyhazováni. Jeden takový amfiteater v Římě
nazván pro svou velikost Kolosseum. Blz o něm: Gesta
do sv. Říma od P. Frey-e štr. 83. Vydána dědictvím
svatojanským v Praze 1852, a Glas časopis ckevní
v Brně 1857 štr. 89.

rozdííl mezi stavem a stárim zastřel. Jakoby chudoba nečest přinášela, jakoby v tom hanba ležela s Jeffersem a Marií v stejném stavu býti, usilují lidé, zdáti se, čím nejsou. Děvečka stydí se za oblek Ha-garín, kramářka nosí se jako hraběnka, manželka malého úředníka chce s kněžnou, a paní peněžníková s královnou zápas vésti. Všedko to vede se s takovou šíleností, která se nížádného usilí neleká, mladého muže, jenžby se rád oženil, odstrassuje, stát donucuje, daně a platy úředníků zvyššovati, reptání rozvážlivých manželů wzbuzuje a konečně rodiny do záhuby a na mizinu přivádí.

Jakoby stáří proviněním bylo, nacházíme obzvlášť ženské, které se nemohou v to wprawiiti, že již starými jsou aneb aspoň se jimi býti zdají.

Když swatá Františka ze Ghantal (čti Santal) ještě na tomto světě žila, byla, ač vždy působná, předce tak skromná a ničeho si neosobující, že na její celé postavě, prý, nic nebylo mladistvého kromě její twáře! O jak mnoho jest ženských, o nichž by se právě opak toho říci mohlo: Vidáme takové, které ve své šedesátce každou vážnou myšlénku od sebe odstrkují, aby se ještě marnostmi obíraly, v kterých jako dwacítilété sobě líbowały. Dny s náramnou horlivosťou se strojí a šperkují, jakoby se domýšlely, že jim možno, běh let pentlemi zadržeti a kvíttím zbuditi jaro, které jest totam.

Rebohé ženy! přál bych si abych vás mohl potěšiti, avšak musím se tím obmeziti, abych vás litoval. Ženská když svou první wrásku nebo svůj první šedivý vlas spatří, leká se. Widí blížiti se den, kde se svýmí wnadami zároveň svou moc a své radosti pohřššovati bude, neuměla-li záhy

jinou krásu, nežli krásu své tváře totiž krásu duše a jinou radost, nežli radost vítězoslavicí marnosti, sobě opatřiti, totiž radost svědomí, jehož zpomínky bez lítosti a jehož naděje stálé a bezpečné jsou. Ale tážt se, rozumno-li o nemožné věci se pokoušeti, kalendář porušovati a umění početní kaziti? Rozumno-li s děvočetem dwacítiletým jako s dwanácíletým dítětem nakládati, aby matka tímto způsobem krásnému jménu „babička“, jako nějakému strašáku vyhnula? —

Dovolte mně, abych se vší možnou šetrností vám pověděl, že se přepočítáváte. Méně by vás to stálo práce abyste sebe jako světice ctěny viděly, než váš to nyní stojí námahy, abyste ku posměchu sloužily. Svět kterému se chcete ještě líbiti, nedá se vášními ústky zklamati. Gentle kvítí a veselitého druhu krasidla neodstrání zhoubu let aniž mohou vrásky na čele a bradě vyhladiti. Za vsedla taková namáhání dostává se vám wetěšnické zdvořilosti, jesto při spatření vás se dí: Ejhle, nabalsamovaná mumie! Welni obtížným nábytkem v domě jest takováto stará, která chce býti mladou. Každý považuje upřímně přiznané a veselou mysl i cnosti ozdobené stáří za méně vysoké, nežli vyumělostkovanou mladost. Jest doba, kde fialová barva lépe svědčí nežli růžová; běda padesátníci, která na to zapomíná! Každý se její společnosti vyhýbá z bázně, aby nemusel lháti, chtěje jí radost udělati¹⁾.

¹⁾ Ale krásného přitvornání slomutné paničky, která se stá-
řím dobře se snášeti uměla, podobá se život hezoučkému
kosičku s třesněmí, jenž se dítěti dá. Ono vybírá a
ji z počátku ty nejpěknější; konečně však sáhá k těm,
kterými opowchowalo, ono ji je ještě s potěšením a

Přejete si snad welectěné, můj náhled o oné malé, wrtkavé královně žvěděti, která m o d o u sluje? Bez obalu vám jej oznámím an w jistém ohledu modu a její wrtkavost miluji. —

Divné proměny mody odhalují nám nepopíratelnou skutečnost, totiž přitažlivost všeho nového pro člověka. To jest tak pravdivo, že kouzelné slovo: novinka! — nejmocnějším mábidlem obchodních sklادů bývá. Tato však dychtivost po novém dokazuje, že jsme stvořeni, abychom vládnuli neskončenosti; tato dychtivost odhaluje nám ráj. Kdyby naše určení tímto pozemským světem obmezeno bylo, necítili bychom w sobě tuto neodolitelnou náklonnost ku proměně. Předmět, kterýby se nám jednou zalíbil, těšilby nás po dlouhou dobu. Powolání ale jsouce ku vládnutí neskončenými věcmi, hledáme již zde na zemi toho dojem podošáhnouti. Sotwa že nějaký předmět, jenž nás mčera náramně těšil, svým vlastním žveme, pocítujeme brzy jakousi nelibost a omrzelost a díme: Kdo list obrátí? Nowá mčc to učini, a právě tím, že nowota nám suchopárnost všeho ukončeného, obmezeného zahrývá, podává nám předchuf nebe, kde nic není jednotvárného; proto nás náramně těší to nové.

Já tedy miluji wrtkavost mody jako důkaz z tisíců naší nesmrtelnosti: ale nenávidím márnost, která tuto wrtkavost wzbuzuje, jako největšího nepřítele chudých, jako záhubný bič pro naši nynější

wyprázní na posleď kosiček, anizby to pozorowalo. To platí obzwláště o ženach, které duchu swatého Ewangelia přednost dávaly před duchem swěta. Můžeme i twrbiti že w nejwíce případy posledni třesně nejlépe chutnají. —

společnost, jako zlého ducha, který ženu v mnohé nebezpečnosti vydává, an její srdce mnohým cností uzamýká. —

Nejkrutnější nepřítel chudého v srdci ženy není jistě lakomost. Od přitroženosti jest žena citlivá, útrpná, dobročinná; každá bída jí dojíma velmi snadno, a má-li dostatečné prostředky k wolnému použití pro své dobré srdce, zřídka kdy bude jaká pohnutí dosti mocná, aby útrpnosti v její duši odpor kladla. Bývá-li ale její srdce přemoženo, stává se to téměř po každé ústředním přemlouváním marnosti, která pod krutovládou mody stojí. Marnost káže srdce ženino, umrhne ji do chudoby a činí jí tím sobeckou a ukrutnou. Ona jí bere nadbytek a někdy i to potřebné, a duši tím sšlechtná tanutí v jejím srdci. V okamžení, kde žena se jme wáček na peníze otvírati aby si radost dobrého skutku zjednala, volá na ni marnost: „Zadrž, nešťastnice, co počínáš? Co pak newidíš, že od wčerejška jest jiná moda, že tvůj oblek jest zastaralý, že si musíš nový zjednatí? Pomni, že tvá přítelkyně bude míti nové šaty, bude krásněji nastrojena a ty budeš proti ní ve stínu! Newidíš, že tvé pentle jsou wybleblé, tvé krajky obnošené! Ti chudí! ty jsou tak lenošní, newděční a špatně vychovaní! Se wšech stran se hrnou a znepokojují člověka, žeby jej na mizinu přivedli. Wšak konečně musí člověk také sám na sebe trochu pamatovati a šetriti na šatstvo! —

Přemožena takovou zastrahující řečí upouští od dobrého skutku, jenžby jí newýslownou radost byl způsobil a dává přednost marnosti. Místo toho aby jako angel milosrdenství šla a uznalost a žehnání rodin kladla, kteréby byla mohla podporowati, jde

do skladu kupovat, aby klidila pochlebování prodávaců a na ulicích opovrhování všech rozumných odnesla. Bůh se dívá s nebeské výsosti na jednání takového ženy a bude ji někdy přísně souditi. Evangelium mluví výslovně a rovněž tak strážlivě o špatných bohatcích, jako utěšivě pro laskavá srdce. Darmo budou uchválené náruživosti vymýšleti vytáčky; ony zákon Páně nechromí; a Pán, jenž náklad zpupný zapověděl, kdýž almužnu přikazoval, také řekl: Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou. —

Jest to ale, táží se jediný politování hodný výsledek náruživosti, kterou nakresluji? Nikoli, nemluví o výtržnostech, jaké v kruhu rodin působuje, a o vnitřních různých, jichž příčinou bývá, obviňují ji jakožto jednu z nejdůležitějších a spolu nejmeně tuzených náhonců revoluce. —

Poohlédneme-li se na naše nynější poměry, co vidíme? Z jedné strany spatřujeme jak všude venkovanů ubývá, rolnictví, daněmi velmi stížené nenalezá rukou k obdělávání polí; z druhé strany vidíme obhmatelstvo v zástupech valiti se do velkých měst, kde průmysl lafotnosti a smyšlnosti nástrahu podává, kterou vzdělávání polí jim odepírá. Tam spotřebují tisíce ruk, jejichž práce by mohla užitečné výrobky a plody naší vlasti zdvojnásobiti, své síly, aby zbytečné titěrnosti zhotovovaly, jejichž rozšiřování ve světě milliony ruk obstarávají. Ve velkých městech shromažďují se všední zájmy; všední špatné náruživosti tam rozvíceně vrou v prsou od znemravnělých duší obhývaných. Tam náš mladý lid učí se na mnoze opovrhovati svým mateřským jazykem a tím se odcizuje zároveň nejen své matce

vlastní, ale i svému národu, a pozbývá lásky ke své vlasti pozemské; tam zlými příklady svedený uduskuje v sobě přinesený z domova náboženský cit, stává se mlažným ve víře a pozbývá i lásky k vlasti nebeské; a na místo toho všeho nasazuje do svého srdce lásku k své tělesnosti, bažimost po rozkoších. — Dstatně co mneble se stává a co jsme nejednou mbděli? Nějaká událost, pověst, pouhé nic, na perutech blesku od jednoho konce světa ke druhému nesená, přichází a přináší nepokoj do duše králů v obchodu, a ať, jedním rázem jsou všichni dotčeni ruce bez práce, bez zaměstnání. Kmetesla odpočívají, stroje stojí, dílny se zavírají, úměr mizí, tovary leží schovány a živobytí se zbraňuje. Pak třeba jen aby jiskra do této tiché vzteklosti pobouřené spouští padla, a hrom, který do hromady prachu udeří, nemůže straslivěji působiti. Všecho se boří a rozpádá. Opatrní zavírají své sklady, ulice se proměňují v křovavá bojiště, společenská budova jest ve svých základech otřesena a pokojně smýšlející ve strachu se táží, zda-li nepřichází konec světa.

Nebo způsobuje lidské společnosti takové hrůzy? Mnohonásobné jsou toho příčiny; ale nechť mne také podivným blouznivcem jmenují, osměluji se svě- tácky smýšlejícím a smyslným ženám říci: Vášse náruživosti, váš náklad zpupný, vášse marnost přináležejí obvykle také k těmto metlám; a rovněž tak málo jako Pilát máte právo, své ruce umývati.

Snad mně s Rudolffem XIV. odvětíte, že král dává almužny už tím, že velkou nádheru provozuje; nebo tím mnoho vydává. Dále řeknete že vášse mrhání naproti revoluci hráz stavi, proto že peníze přivádí v oběh a práci příležitost dává svou

mzdu si vydělati. Dvůřem, ale vsedlo to nezmenšuje soustředění čili centralisaci, nébrž jí jen napomáhá; dvůřem, ale stotřic loket hedbáví neb krajeť nezpůsobí, aby země nějaká (ku př. země koruny české) o jediný pšeničný klas nebo o jeden hrozen více vydala.

Nechť vsedky nižší i vyšší ženského pohlaví ježto na wenkowě a w městech bydlejí, jako statečná žena písma swatého¹⁾ umějí wlnu a len přísti, at jejich skromnost každou wzhledku speculaci objímá, nechť swou sláwu w tom zakládají, aby objem swých cností zvěšili a objem swých štátů zmenšili, a užijme, kterák nejutěšenější ze vsedch revolucí se wykoná. Mlady budou widěti na sta tisíc dělníků se nawracowati, aby je obdělávali a žurodňowali. Wšživu bude snadněji získati, a proto bude také méně wojska potřeby, aby wyladowělou sílu lidí w mezích udržowalo. Mrawy budou přísnější a proto powahy méně ochablé. Společenský život bude lépe utužen a Bůh bude nám žehnati, protože bude jeho den, den swáteční, méně zneuctíván. —

Marnost! — kdyby lze bylo, tuto náruživost ze srdce ženského wykořeniti, byla by rázem w angela přeměněna.

Trocha přemýšlení postačuje, abychom zpozrowali, že wšeliké malé necnosti ženy a wětší díl jejich hříchů z tohoto otravného zřídla se wyprýstují. Jestli marnost její srdce omládlá, učiní z ní hned z počátku welmi útravné a docela neužitečné stvoření. Šperkwonice není už ženou; neboť žena jest útlá

¹⁾ Přísloví 31, 10. a násled.

bystost, která trpí, miluje a těší, co zatím šperkovnice jenom napolo rozumnou bytostí jest, která se škví, žertuje, haní, nařká a sobě hová. Ona není už matkou; nejen že děti nemiluje, ona se jich strašuje. Jestli si kdy s jedinou dceruškou pohrává, bojí se v jejím rozpětění či rozmazlení. Pro ní není dítě dítětem, nýbrž hračkou, s kterým jako s loutkou zachází, rovněž jako ve svém dětinství se svou loutkou jako s dítětem zacházela. Ono jest kvítko, které škáče, se veselí, cukrovinky milá, svou opatrovnici domrzá, až jí trpělivost dochází a svou matku k smíchu přivádí.

Marnost jest to, která svěťáky smýšlejícím ženám překáží, aby sebe vzájemně milovaly.

Bohopuší, že žena při některých příležitostech se strojí a zdobí, aby čest a krásu, kterou jí Bůh propůjčiti ráčil, slušně olemovala a pokud možná, zvýšila, předpokládám však, že při tom všem řádný účel na zřeteli má a meze oprávněně křesťanské slušnosti nepřekročuje¹⁾. Vždyť jest to částkou

¹⁾ Římský císař August, pohan, měl v oskltivosti zpupný, rozpustilý kroj, a, jak dějepisec Suetonius vypravuje, říkal: „Nákladem nápadný kroj jest praporcem pýchy a škvrňší prostopášnosti.“ — Svatý Hilár pravil jednou ku knížeci dceři, která se trochu nestoudně oblekla, vážně a důstojně: „Ačkoli jsi kněžna, proto přece nepřestáváš býti křesťanka; proto musíš se dle stavu sice, avšak jako křesťanka, nikoli ale jako pohanke obívat. — „Kam pak jdete v tomto obleku?“ — tážal se svatý Ambrož nestoudně nastrojené a jako páv rozčepejřené paníčky. — „Já jdu do kostela!“ byla odpověď. „Měloby se raději říci,“ „že jdete na komedii nebo k tanči. Zpátkem, nestydatá ženo! Přijď na posvátné místo, hříchů svých oplakávat, nikoli ale, Ježíši Kristu se rouhat a jiným pohoršení dávat.“ (Hungari, Blüggaben.)

úlohy její, aby se líbila, a pokoušeli bychom se o něco nemožného, kdybychom ženě překážeti chtěli, aby se z líbeznoti své těšila.

Já zde ale mluvím o ženě světa se držící, která jest marností opanována, která nejsouc tím spokojená, že má krásu, chce uměním a útratami ze všech nejkrásnější se okázati. Taková newí nic o přítelkyních, ona zná jen sobě. Intimé strojny se nemilují, nébrž jedna druhou nenávidí. Z ohledu na ně mohlo se říci: „Nikdy se ženská dobře nechválí, kdýž se dvě chválí.“ Ano, já jdu ještě dále, a dím: „Nejlichotivější poklona, která se takové ženě učiniti může, pozůstává v tom, že se hodně moc zlého o jiné povídá, jejíž ozdobnost té její strachu nahání!“

Téměř pomaten jsa umlkuji, poněmadž sebe tak nezbedným sbledávám, kdežto předce tak pravdivě mluvím; a prosím vás o laskavé vyslyšení poslední poznámky. Necht se wznessená paníčka z toho raduje, že ji Pán ouěmi pomíjejícími dary obshpal, kterým svět se obdivuje a kterých ji závidí, já se tomu nedívám a budu se chrániti, jí její blaženost za zločin pokládati. Nepochopitelno ale mohlo by býti, že jest ženská pyšna na své šaty a ve své pyše sebe výše staví nad ty, jejichž oděv jest skromnější. Rozvažme však věc tu rozumně: Vy nosíte braché šaty; ony měří dole na podložení či obrubě šest stop v průměru. Toť krásné! ale táž se vás, k čemu tato utvářka, která jakousi zpupnou rozkoš prozrazuje? Jest to snad proto, že jsou šaty hedbávné? Ale pak přísluší sláva toho hmyzu, housence, která jediná právo má, na to hrdou býti. Aneb že mají krásnou barvu? Toho sláva přísluší barviři. Aneb že jsou dokonale podle mody? To dokazuje, že váš krejčí

ješt domedný a má nápady. Ale co pať wám nyti žbýwá? Wám žbýwá zásluha, že jste je draze zapl-v tily a tím dokazaly, že máte buď welmi bohatého nebo welmi neschastného manžela. Jestli-že wšak jste to dokázati chtěl, pať jste měl mnohem jednodušší prostředek, t cíli se dostat: Potřebowaly jste jen wjítí s trojnásobným owěncením bankowkami.

Toť sluje rozumně mysliti; ono není wždycky práwě ždmořilé; neboť wyneslo tuto wtipnou prů-powídku: Jest-li marnost kdy učinila nějakého člověka na swětě šťastným, byl tento šťastliwec dojakýsta posetilý hlupák!

Co mám ještě doložit? Žena swěta se držíci, která jiné jiarosti nemá, než aby požíwala a dávala se obdivowati, dělá se téměř bohyní, která w ozdobe swých krajeť, newědomky, t Bohu dí: Pane Bože, powídá se, že jsi přenáramně krásný, ale není tebe widěti. Také já mám wnady, a ješt je widěti. Dowol, aby lidé na Tebe zapomínali a na mne hleděli, Tebe uráželi a mne obdivowali w trestu hodném zápalu, nebo také já miluji welmi kadidlo! Ona se čini sokyni Boží, a uráží jej nahotou swých ramenou jakož nestydatou drzostí swých pohledů. Ona ješt šílená, která po cestě růžemi poseté chwátá ku pro-pasti, a blázný, kteří se jí koří, s sebou strhují, a Pán Bůh sám wí, jaké přehrozné tresty na ni na wěčnosti čekají!

O křesťanské ženy! má dusse ješt tímto uwažo-wáním rozehwěna, a wolá s welikým biskupem Bossuetem: Prosím wás, nemetejte koruny, kterých wám Kristus wydobyl, t nohoum satanowým! Ne-posstwrněná Panna račiž wás zachrániti před takowým newděkem a takowým bláznowstwím, podobáhnouc pro

máš milost, abyste jí vždy následovaly v její pokorné skromnosti, v její nemohoucí čistotě a v její vroucné lásce. Pak si získáte zalíbení Boží, a dostane se vám vážnosti těch, jejichž poklona cenu má; neboť ze všech věcí, které zdobí, jest cnota nejkrásnější a nejšlachetnější šperk, a ona má nad to tu neocenitelnou přednost, že jest vždy podle módy.

VIII. Žena obdivování hodná.

Kterou ženu můžeme právem obdivování hodnou nazývati? — Ženu, která z lásky k Bohu nebo z pravého citu v pravý čas mlčetí uměla.

Řečeno o jazyku, a sice právem, že jest nejlepší, ale také nejhorší ze všech věcí, které na světě jsou, dle toho, jak ho užíváme. Skutečně prostředkem jazyka, řečí, myslíme svou duší v duši svých bližních; řeč tvoří most a svazek pro srdce a pro duchy; řečí neb mluvou prozpěvujeme chvalozpěvy Stvořovanému a těšime zarmoucené. Bez ní byla by země bez života. Uvšak nic není tak výborného, jako řeč ctnostné důvtipné ženy, ona plyne líbezně jako nejsladší souzvučky. My mluvíme u kouzla této melodie, jako bezvědomě mluvíme u kře, v kterém slawík klotá, a rádi bychom řekli, jako někdy ducha- plný muž k slavné paní řekl: „Vám na blízku, velectěná, ukazují hodiny marně, kolik na čase; člověk na to nemyslí.“

Proč nabyváme tohoto daru Božího, jako tak mnohého jiného daru? Proč se vypráskují z

takového žřídla vody sladké i hořké, pravda i lež, chválení Boha i rouhání, mír i válka, život i smrt? Ať tomu jakkoli, vidáme to každý den.

Uchomej Bůh, abych z wšelikého tohoto nepořádku jazyk ženský obviňoval. Jest i nepravost, která jen příliš často ústa mužská poskvrňuje, a ode které ženská wesměs čistou se zachowati umí, já míním rouhání. Wšak jen nepatrné upřímnosti pro ženské potřeby, aby se přiznaly, že příliš často svého jazyka nadužívají, an jej malým naružením we službu dávají, buď aby o ničemných marnostech štěbetaly anebo si svou žluč wylily.

Wypravuje se o řečníku Sokionu Athenstém, že míval obyčej, napřed hluboce přemýšletí, prvé než na řečnické wystoupil, aby k zástupu mluvil. Když se ho jednou kdos tázal, proč tak své myšlenky sbírá, odvětil Sokion: „Rozvažují, zdali bych nemohl svou přednášku zkrátiti.“ — Nemím zdali ženské, prvé než mluví, mnoho přemýšlejí; činí-li to wšak, neběje se to jistotně we smyslu Sokionově.

Jak mnoho jest takových, které konečně téměř vždy nudí ty, kterým zpočátku jejich rozmlouvání příjemno bylo; jak mnoho takových, které obzwlášttní dar mají, jako někteří odpovědní ministři, politickými příčinami k tomu přinuceni jsou, celou hodinu mluvíti, anižby co pověděly; jak mnoho takových, které brzy na tu brzy na onu stranu mluví, aby ukázaly, že ducha mají, jakož se vždy a wšude smějí, aby ukázaly, že pěkné mají zuby! Již za starodávna byla jim tato wýčitka činěna. Swatý Frantisek Saleský byl druhdy tázan: „Čím to, nejdůstojnější pane, že wšecky panické Pařížské Wámi u wytržení jsou, nemohouce Wás ani dost wynachwáliti? Pokud

pozorujeme, mluvíte přece jen málo k nim a poví-
dáte jim docela obyčejné věci." — „Tomu se divíte?“
odvětil světec, „ty tedy nemíte, že k zalíbení se
těmto paníčkám není potřebí hledaných slov, a jenom
na tom záleží, abychom ušši a dostatečnou trpělivost
měli k poslouhání.“¹⁾

Wyhášnažme se, welectěné, bychom svým cho-
váním tak málo lichotivé poklony od světců neza-
sluhovali. První šperk, jež Glieser Rebece podal,
byly zlaté náušnice. Stalo se to v úmyslu, dí ná-
božný spisovatel,²⁾ aby pannu poučil, že dobrá
manželka na ozdobu svých ušší pamatovati a k sly-
šení ochotná býti, tedy v pravý čas mlčeti má. —

Nemázanost jazyka činí vnitřní život nemožným.
Mluví-li žena ustavičně, neslyší nikdy hlasu své-
domi svého a hlasu Božího. Nepřemýšlí-li, kteráť
může naučiti se znáti sebe; a nezná-li sebe, kteráť
se polepší; a nepolepší-li se, zdaž nebude dokonaleš
pro ni nedostžitelným vrchem? Avšak mlčení upo-
kojuje ducha, přivádí tím k přemýšlení, napomáhá
vnitřnímu rozmlouvání duše s Bohem, usnadňuje

¹⁾ Zbožný farář Arrešky byl na mnoze znepokojován ob-
dotěrné osobou, která mu ustavičně své povídačky křou-
žala, jež on již na paměť věděl. „Dcero má," pravil
jí jednou, „v kterém pak měsíci nejméně mluvíte?“ —
„To já nevím, otče můj!“ — „To musí jistě měsíc
únor býti; neboť ten není tak dlouhý, jako ty ostatní.“

²⁾ Swath Grantissel Salesky, ve svém nawedení k boho-
myslnému životu, čili Filothee. Přeložil Fr. Polmon.
Tiskána v Olomouci 1865. V úvodu str. 11. a v
dílu III. kap. 38. „Naučení pro manželky, na str. 241
a 242. Co se mluvení týká, báwa krásná naučení v
tomtéž dílu III v kapitolách 26—30.

pamatování na přítomnost Boží, a Ježíš, jenž pozornost této duše vidí, vstupuje do jejího srdce, jako někdy na tento svět vstoupil, o půlnoci, když všecko vůkol jeho kolébky v mlčení pohrouženo bylo.

Nemázanost jazyka strhuje nás k mnohým po-
tleskům. „Jestliže kdo v slovu, totiž jazykem, ne-
tlesá,“ bi písmo svaté,¹⁾ „tenť jest dočonahý, a můžeť
také všecko tělo uzdou spravovati; a Spasitel náš
nám oznamuje, že budeme museti z každého prázného,
totiž marného, neužitečného slova počet v den soudný
vydati.²⁾

Prázdné slovo! Snad mně řeknete: „Což nesmí
jazyk k tomu sloužiti, aby přilem nou rozmluvu
umožnil?“ „Toho tussím nemíní Spasitel. Kdyby
tomu tak bylo, nesměla-by žádná paníčka, chtěla-
liby jinak křesťankou býti, společnost kolem sebe viděti;
a Spasitel náš jim tuto hrdinskou obět uložiti ne-
ráčil; on chtěl nám na srdce wložití nauku, že Bůh
ve svém soudu nad námi i naše zdánlivě nejnewin-
nejší rozmluvy skoumati bude, poněwadž jsou zřídka
všeho hříchu prosty, a tímto napomenutím chtěl nás
proti nemázanosti jazyka chrániti.

Mluvíme-li mnoho, jest nám v skutku velmi
těžko v mezích slušnosti a lásky k bližnímu se udržeti.
Kdo rozmáhává, schudne. A jať snadno jest, nepo-
wážlivě se o něčem vyjádřiti, co nás napotom mrzí!
A mluvíme-li obšírně, stává se obyčejně, že sami
o sobě mluvíme; ale nesnadněji jest, jať sw. František
Saleský dí, o sobě náležitě a podle pravdy mluwiti,
než na prowaze tancowati. Jenom zřídka-kdy nebývá

¹⁾ Jakob. 3, 2.

²⁾ Mat. 12, 36.

Bůh (věčná to pravda) při tom uražen; neb největším lhářem bývá, kdo nejvíce o sobě mluví.

Ačťak dejme tomu, že jste jen nudily ty, kdo ze zdvořilosti váš poslouchali, zdali jste se tím proti lásce k bližnímu nepohřesšily? Učme se přece porozumět tomu že věc, která nás zajímá, nezajímá celý svět, nébrž že jiné tím snadněji nudí, čím více zajímavosti pro nás má. Tu přijde muž večer domů, on jest celý umdlen, aneb zaměstnán nějakou záležitostí, která mu starost dělá. Potřebuje pokoje, sebravosti myslí aneb aspoň několika laškových slov, které se jeho přítomného stavu duse týkají. Paní manželka udělala zatím ve dne několik návrstů a nasbírala množství malicherných novín, které jenom pro ni neb některé její přítelkyně, jejichž mozek stejného jest objemu s jejím mozkem, zajímavost mají. Copak musí ona nyní spěchat, aby vsedla svou zářnou novinu těch před ní vyshpala a svého muže takovými malichernostmi obtěžovala? Opravdu, jestli jemu ulehčí, jest to jenom tím možná, že jej uspi a slova písma svatého ospravedlní: „Žať cesta příkrá a písečná pro nohy starcovy, tať obtížná jest žena šfěbetná muži pokojnému.“¹⁾

Ačťak přece marnost svým žvástáním aspoň obdivování vzbudila! Ale obvykle stává se opať toho; neboť mluví-li se mnoho, bývá těžko vždy dobře mluvit; i pronášší se konečně lebacos nemotorného neb titěrného a to platí obzvlášť o ženských, jejichž vědomosti bývají nejednou velmi obmezené a povrchní.

Často jsem, di jistý mudřec starého věku, své

¹⁾ Strach, 25. 27.

řeči litoval, nikdy ale svého mlčení. — Kolikrát=kolik mezi lidmi jsem byl, dí nám spisovatel zlaté knihy o následování Krista, navrátil jsem se co menší člověk²⁾)

Obdivování hodná zajiště to slova, i tehda, když je toliko ze stanoviska milování sebe samého uvažujeme. Vyslý myslitel vyjádřil se řka: Není žádného velkého muže, kterýby velkým byl pro svého komorníka. — A výrok ten sromnává se s pravdou, neboť není člověka, jenžby svých slabosti neměl, a tyto slabosti objemují se dříve neb později při blízkém obcování. Na nás všedň vesměs, i na ty, kteří nejvýše ve veřejném mínění stojí, smí se jenom zdaleka pohlížeti, jako na obrazy na obitce od Michala Angela malované, a jest to velkolepá chmála, když se o někom dí: Čím blíže ho člověk zná, tím víc si ho váží. Nemázanost pak jazyka podává vždy těm, kteří sňovívavě nás poslouchají, znamenité odhalení nás samých. My rozmnožujeme kolem sebe počet komorníků. Stává se zřídka, že bychom po dlouhé rozmluvě odešli, nestavše se o polovičku menšími v očích těch, kteří se nám den před tím obdivovali, poněvadž nás neznali.

Alle kdybychom také to řídké štěstí měli, žebychom vždy dobře mluvili, předceby to bylo málo bezpečným prostředkem, sobě lásku získati. Každý má svou samolásku, která ráda svým duchem blýská a nenávidí těch, kteří jí v tom překážejí. Chcete-li, aby každý nad vámi rozkošší naplněn byl, buďte tak zdrželiwy, skromny a dovedny, aby každý odcházeje od vás, sám nad sebou rozkošší naplněn byl. Svět nepředěláte, on jinak jednat nebude. Skromnost

¹⁾ Tato slova pohanského mudrce Seneky (Epist. 7.) užívá Tomáš Kempenský ve svém spisu o následování Krista v 1. knize, 9. kapit.

bude mždy nejkratší cestou ke cti a slávě; a mždy se bude moci o ženské, která v pravý čas mlčeti umí, říci co jeden rytíř o růžovém pupenu, svém erbovním znaku, pravil: „Čím uzavřenější, tím krásnější!“ —

Rozmlouvání zábalné jest obzvlášť, — mám-li to říci? — u mladých paníček obvykle velmi nebezpečné. Zde si náhradu dávají s blahocitem, chtějí sem říci s rozpustilostí, za ostýchavost jinde projednanou. Zde si vykládají a odkrývají tajnosti, které Bůh počestnou roufkou zakryl. Kladou si otázky a berou v poradu mravní zákony, které sotva na polo osvětlovati lze v přetajeném stínu smutně. Od tud pocházejí lichá, klamná pravidla pro chování, při nichž toliko duch zlého dobře pochodí, a z nichž jenom sobecká smysluplnost kořistí. — Anebo stěžují si rády v takových rozmlouvách na domnělé jeho, které se jim ukládá a které se jim nesnesitelným tyranským býti zdá; dále utvořují sobě křivé pojmy o svém stavu a své moci a uvykají tomu, že wšelikou povolnost, ustupavou zdvořilost, úctu a wšelijaké wvhody, kteréž nabýly ewangeltem, mravy lidské zjemňujícím, za právo a oprávněnost svou považují; odtud pocházejí wnitřní rozerwanost, wypínawost a odmítavost, které ženštínám tak škaredě sluší; odtud ona sobecká osobitost, která bez díků nejwvhledanější zdvořilosti, nejdobrowolnější úslužnosti přijímá, jako-by na to wšlecko právo měla, založené na rodu nebo na wydobytce.

Ano kdyby jenom samy sobě křivdu činily! Ale velmi zřídka bývá, aby blížní od takové nerázanosti jazyka mnoho trpěti nemusel.

Blaze tomu, kdo nemá od jedovatých jazyků

ničeho se obávat! — Aťšak počet takových jest skromný; neboť velmi málo jest těch, jižto by v živobytí svém nestali se kořisti hany neb pomluvy. Benškové vůbec zdají se smutnou výsadu mít, aby svá rozmlouvání těmito věcmi ošouřenovály. Sejde se jich na příklad několi na náosttově. Wzájemně projemují sobě úslušnost, milostnost, zdvořilost v přehojné míře. Ale sotwa že se rozloučily, jaká to hrozná čtvrt hodiny se tu nebohé lásky bliženské připravuje! — „Wšimlas si jejich štátů?“ „Ano, ta si umí wyhá= bėti!“ „Chwála Bohu, že to máme s krku!“ „Ne= bešhá dobroto! co jsem tu wystála!“ Tak to chodí ve světě. Kdyby odcházející a zůstávající wzájemně wě= děly, co jedny o druhých mluví, nikdyby se zase nesešly!

A ospravedlnění bí se, že se to děje jen pro ukrácení chvíle! Ale jest-li to, v Bánu se radovati, jak apoštol poroučí? Jestliže mluvíte bližního jako sebe samy, můžete-li se pak radovati nad tím, co ho žarmucuje? Zdalibyste šťastny byly, kdyby pro ukrácení chvíle o vás se mluvilo, co wy o jiných mluvíte? A pak děje-li se to skutečně pro ukrácení chvíle, a jsou-li wásse úmysly tak čisté, za jaké je wybáwáte?

Odkud to, že wásse wýtky wždy oné určité osoby se týkají, a že se wždy příjemněji a wtipněji bavíte, když o jejich chybach řeč jest? Nemá-li to w tajné žárlivosti svou příčinu? Zdalž její spůsobilst, její wtipnost, její bohatstwi, její nastrojení nemělyby ještě více, než její chyby wás urážeti? Jakby wám nemělo o to jíti, abyste osobu onu očernily, kdyby wám to nebylo nepohodlné, wždy slýchati, že ona neméně jest pěkná nežli bezúhonná? — Neděláte-li wy to jako onen Athénan, jejžto mrzelo, že Aristida

pořáde spravedlivým nazývatí slyšši a který tudíž pro to hlasoval, aby Aristides byl z města wyobcován?

„Závišť,“ di písmo swaté, „jest hniš kostí.“¹⁾ Tato náruživost nedává srdci, které hryže, žádného poklidu. Ona jest káň Prometeowa.²⁾ Zakomec má své radosti, obžerník a chlipník nápodobně, ale závištník zná jen muhu. On se durdí na Boha, ježž ze strannosti obviňuje, na sebe, právě an se twáří, jakoby obětí byl, na šťastnějšího bližního, ježž za nepřitele své slávy považuje. Podoben satanu, jehož muka blaženosti našich prvních rodičů rostla, proklíná svého bratra řka: Já rozkotám toto štěstí, tuto welikost ponížím, tomuto chwalorečení učiním konec očerně jeho dobrou powěst, která mne bolí. K tomu konci nešetří útrat ani lsti, aby jen potlačil toho, jehož zásluha jemu jest nepřiležita. Objímá-li jej, rád by jej udušil, libá-li mu ruku, rád by ji rozkousal; chválí-li jej z počátku, chce svému hanění pouze nátěr. Plamné nestrannosti dáti: Slova toho, jenž jest obojetného jazyka, jsou jako sprostná, ale sstupují až do wnitřnosti těla,³⁾ totiž: zdají se lahodná, ale jsou velmi bodlawá.⁴⁾

¹⁾ Přísloví, 14, 30.

²⁾ Prometheus w bájeslowí utwořil prý z hlíny (a wodh) člověka dle podobenství bohů, a snesl oheň z nebe na zem, pročež za pokutu byl na pohoří Kawkaz přikován, a káň mu žrala wnitřnost, které mu wždy znova narostaly.

³⁾ Přísloví, 18, 8.

⁴⁾ Rána mečem učiněná jest menší, než rána způsobená jazykem; onen raní tělo, tento duši, di pohanský mudrlec Pythagoras.

Šánlivost, ona vzteklost, všecko snižovati, všecko zmenšovati, jest obvyčejně následek závistí. Zásluha a vznesenost ducha jest velmi šhovnímá; jenom prostřednost a ničemnost ukazují se rády přísnými a neuprofitelnými k lidem a k činům, kterým se jiní obdivují. Čím kdo ducha prázdnější, tím jízlivější bývá v posuzování, nebo náruživost si tím více osobuje, čím méně rozum přewládá. Jsou-li takowito lidé někdy hrozni, jsou to jenom svým počtem; ale sledhetná buše usuadní si odpustění, rozpominajíc se, že trpí křivka (posouzení) závistiwého wětší cenu má, než jeho politování.

Tato náruživost, která až příliš rozšířená jest mezi mužskými, pustoší také mezi ženskými, ač u nich méně pomýšlu dělá a méně zhoubných následků mívá. Jsou mezi nimi mnohé, i mezi nejlepšími, které jen následkem žárlivosti někdy zlomolnými bývají. —

Tuž hle manžel, jenž jinak manželce své wšemoužnou šetrnost a wážnost prokazuje, ve své nestarostné sprostotě při nějaké příležitosti málo nad svým očima a rtoma bděl. Paníčka jeho pohledy upozorwala, jeho slowa slyšela; to postačuje, aby rovněž tak nespravedlivé jako ukrutné podezření w její duši wzbudilo. Zpočátku dušené objevuje se ono napotom znenadání w rozmrzelosti, jejížto příčinu muž nechápe, právě proto, že mu svědomí nížadné wýčitky nečiní. Awšak netrwá to dlouho, a bouřka se proti němu strhuje. Blesk wyrazí, hromobití počíná a strašlivý přitval nadáwek a slzí ospravedlňuje co nejlépe slowa božské moudrosti:¹⁾ Jazyk ženy žárlivé jest jako dyhá,

¹⁾ Širach 26, 9 a 10.

kteřáž wšfe probodá, s čímž se setká, a muž, jenž jí má, jest jako ten, kdož uchopí štíra. — Tu hle jsou dvě přítelkyně, které se milují a sobě dobře rozumějí; nazývají je nerozlučnými. Najednou pozorovati, že se rozkmotřily. Vyhýbají si místo toho aby se hledaly; mají se w ošklivosti, místo toho aby se milovaly, pomlouvají se, místo coby jedna druhou hájila. Co pak se stalo? Ach, obě byly wčera na wěnečku w wybrané společnosti. Po celý wečer byly šťasty té jedné chváleny, a její hezounké ruce a krásné wlasny welebeny. Její přítelkyně to wšfecko widěla a slyšela. Chválení, jehož předmětem ona sama nebyla, wzbudilo w ní záwist, a záwist zplobila nenáwist, a tato promedla to ostatní. „Malíčkého, totiž duchem, usmrucuje záwist, dí Job.²⁾“

Křesťanské ženy, wy se budete mít na pozoru před tak malichernými náruživostmi, a opanujete je. „Radymač a člowěk jazyka dwosího jest zlořečený; nebo mnohé, kteříž pokoj mají, zbourí,³⁾“ dí písmo swaté; a swatý apóstol Jakob napomíná: Neutrhejtež jeden druhému.⁴⁾ Jazyk utrhačůw jest jako jedem napuštěný meč, jenž jednou ranou tři poraňuje: toho, kdo mluví, toho, kdo se zálibou poslouchá, a toho, o kom se mluví. Poslednějššimu bere se, bez užitku pro mluvícího, nejkrásnějšší statek, který, po dobrém swědomí zde na zemi duše mítí může, bere se mu nejslawnějšší trůn, na nějž jej úcta a wážnost spolučlowěku k němu sází, totiž trůn dobrého jmena.

Wšfať chyby, které my káráme, snad řeknete,

¹⁾ Job 5, 3.

²⁾ Sirach 28, 15.

³⁾ Jakob 4, 11.

jsou malé, wšední. — Ano, já nemám, cobych proti tomu namítal, a nechci wás obviňowati, že se wždy těžkých hříchů w této věci dopouštíte; ale řekněte mně, smýšlely byste také tak o tom, kdyby wám samým někdo wšední chyb waffe předstíral? Když se wám oznámily rozmluvy, které se me wassi nepřítomnosti dály a wassi čest w skutku podstatně neurážely, jak jste se při tom chowaly? Zbaliž jste si nestěžowaly, že se wšedčo přehání, zbaliž jste nepředpokládaly žlý úmysl, a nedomníwaly jste se, že ž wás i úsměšky tropeny?

Ž proč užíváme dwoji míry a wáhy?

Chyb, které káráte, jsou lehké, wšední; zbaliž wšak nepřeháníte je? Nepřiměšujete-li do nich wyčítání zlobu swých domněnek? Nemyšlinožujete-li swého hrdinu, abyste jej směšným učinily a aby se to líbilo, swými přidawky? Jest wšak náramně těžká věc, w mezích prawdy zůstati, když se meze lásky k bližnímu překročily. Čím lehčí a menší to, co se haní, tím víc jest se báti utrhaní a pomlouwání. Věc, o níž se mluví, musí se okrásliti, aby společnost ráda poslouchala; a za tou příčinou stává se člověk pomlumačem, an se domníwá, že o bližním ani zlé nemluvil.

A pak přináleží osoba, na kterou jazykem swým útoč činite, snad ku pohlawí, pro které wšelké úsměšky pohaněním, každé podezření obwiněním, pro které, nebyti chwálenu téměř příkorím jest a hanou. Swatý Pawel tomu chce, aby křesťanské ženy se zdobily stydliwostí a počestností; to jest: tyto cnosti mají rowně tak na nich widitelnými býti, jako ozdoba, kterou ony nosí; a nejkrásnější pochwala, již písmo swaté Judithě dáwá, když o její kráse, o její mladosti

a o jejím bohatství řeč byla, pozůstává v tom, že se v celém Izraeli nikdo nenacházel, jenžby byl o jejím chování zlé slovo mluvil, a že její pověst úplně s její cností se shodovala. —

Snad týká se máše hana tákových, kteří prozřetelností božskou za představené ustanovení jsou? Výchá, jež odvislosti nenávidí, ráda si náhradu činí tím, že křehkosti a chybou odtrhává na těch, jimž poslušnost prokazovati dlužno. Nemoždomky podtrhávají vážnost představených, činíce ji směšnou; a to se stává nejvíce od samých domácích a i od těch, kteří byli od představených dobrodiními obkypáni aneb přátelstvím počtení. A jest bohužel málo děveček, kteréby si mohli čítati mohli, že svým paním byly příliš oddány anebo že k nim byly příliš vděčné.

Avšak opovážlivost lehkomyslných lidí nezůstává při tom státi. Hánlivost a pomluvačnost obzvláště jest činná a od světa chválena, když se týká služebníků oltáře. Svět jinak k sobě tak velice shovívavý, jest v této věci u kněží velmi přísný. Nejmenší pohoršení, které ve svatyni vypátrá, pobuňuje jej tak náramně, že k jeho rozšíření sterých hlasů pomluvy užívá, nepočítaje v to noviny a telegrafy. Světe, děkuji tobě, že mimowolně nás nutíš, swatými býti. Ale Bůh nezlořecil proto méně těm, kteří se pomazaných jeho dotýkají. Boswátne nádoby, které oltáři slouží, nezasluhují proto méně úcty, že ze špatného kovu jsou a byl služebník Páně tvého opomržením zasloužil, přecebys i ty nemennšího zločinu se dopouštěla, kdybys i jeho poswátňý úřad zlehčowati usilowala. —

Abys míra nešťěstí naplněná byla, nepřemýšlejí lidé dosti o tom, kterať následky neopatrného, neroz-

wáženého slowa často zhoubny, wždy wšak nezbytny jsou. Smyslné wýstupy dají se smířiti sebestmrtwením a lítostí, wýstřednosti žádostiwosti náhradou, wýbuchy zlosti tichostí a dobrotou; ale zlehčení jiných, kteráž se může ono naprawiti? Kdo může sledowati loď, která od břehu odrazila, ptáka, jenž powětří proráží, meteor (úfáz ohnivý w powětří), jenž blankyt oblohy prořídí; ale slowo! kdož jest s to, aby je w jeho prudkém běhu sledowal, jeho účinky wypočetl a zamezil? Jenom jednomu, chci to propustiti, jste tajemství swěřili, které wassi samolibosti obtížné bylo; ale tento cíl raději tato důvěrnice, která wám hrobové ticho přislíbila, nalezne brzy na základě stejného slibu jiné důvěrnice, které to, co zwěděla, nepovažují již za tajemství, a první kterou potkají, o tom zprawují. Sčazdá k tomu něco zlomyslně přidá, a brzy bude se wasse slowo, jak swatý Jakob¹⁾ dí, podobati ohnivému jiskře, která prudkým větrem na rozličné strany neseena, lehy a pláne zapálí. Zde bude wěrná a oddaná děwečka oběti, a od swých lehkoměrných pánu propuštěna jsouc bude pracně moci pro sebe a swou matku chléb wydělawati; onde bude chudobný řemeslník, jenž swou dílnu opustiti přinucen bude, a jinde kupec, jenž swého odběratelstwa pozbude; anebo mladík, kterého nenadále zatknou w okamžení, kde on štěstím a radostí blažen domníwáti se bude, že u cíle swých nejšťastších nadějí stojí. Anebo dále: přátelství se někde roztrhne, rodina w zoufání se uweče, pokoj obce se zruší, a Bůh wí jaké ještě věci se stanou. Co zpočátku nebylo nic, leč nepředložený wtip, pouhá poznámka, zlomolná domněnka, stává se věci wážnou,

¹⁾ Jak. 3, 5.

předmětem wšelikého rozmlouwání; a to práwě jest příčinou, pro kterou mnohým wzneffeným dušsem a šlechetným srdcem malá města tak často neobhwas-
telná jsou. —

Snad řeknete: Wšak jest to wůbec známá wěc, a proč bychom měly za hřích považowati, mluwti o tom, co celý swět wí? Může býti, že wěc ta jest známa; ale já wám odpowídám se swatým Janem Blatoustým: Kdyby wás wlastní waffe bída trochu wíc dojímala, nezbywalo-by wám tolik pozor-
nosti, abyste chybny swých spolubližních seznávaly, aniž byste tolik prázného času měly, o nich mlu-
wti. Čím známější jsou ty chyby, tím wíc byste měly w tichosti Pána Boha chwáliti, že při po-
dobných chybách wás podobné hanby uffetřil; tím wíc byste měly děkowati, že Bůh, ačkoliw jste w podobné ueb w tytéž poklésky zabředly, přece nepřis-
pustil, aby tak wšseobecně známy byly.

Když fariseové a zákonníci před Spasitele ženu dowedli, která byla w cizoložství dopadena, zachowával Ježíš, ačkoliw nepravost této hříšnice zřejmá byla, hluboké mlčení. A když zlowolně na něho na-
léhali, aby je wyjádřil, odpověděl jim toliko: „Kdo z wás bez hřichu jest, hod na ní prwní kamenem!¹⁾ jakoby jim téměř chtěl pochopitelnou učiniti, že hří-
šníkům, jakými oni jsou, nepřislussí, provinění této ženy tak přísně zatracowati, a že k dosažení práwa, jedním kamenem na ní hoditi třeba, aby sami do-
cela bez úhony byli. Jak mnoho mnedle fariseů jest we swětě! Tato žena jest prwníká, celý swět to wí!

¹⁾ Jan 8, 7.

Blaze tobě, jestliže před Tváří Boží svědomí Tvé nijádně vyčítky tobě nečiní; mluv směle a buď přísnou. Ty ale mlčíš! Hle! Tyš mluvila tak drze o jejím poklesnutí; tyš nad ni šťastnější, jsi-li šťast nezavinilejší? O tobě domýšlejí se lidé, že máš více cnoti; ale Bůh, jenž tebe zná, soudí-li on o tom, jako lidé? Kdyby nenadálá událost twou tajnost vyžradila, co by bylo z této zlomyslné radosti, s kterouž ty onu odsuzuješ, jež se toliko zlým osudem od tebe liší, nejsouc nikterak trestu hodnější? —

Ostatně di apostol¹⁾: „Váša dobrotiva jest, nemyslí o zlém, neraduje se nepravostí.“ Když pak chyby, o kterých vypravujete, těm jsou známy, kteří vás poslouchají proč je vypravujete? Jaký můžete při tom účel míti? Snad chování té haněti, kteráž vám dala pohoršení? Ale cožpak neměla již dosti odplaty ve svém zahanbení? Snad máte v úmyslu fletlé litovati? Podržte útrpnost pro sebe, ona by byla jen ukrutností. Aneb chcete snad dokázati, že jste to předpovídaly, a že se vaše proroctví vyplnilo? Ale tu chcete ještě čest si přiosobovati za zlomyslnost svých potupných posudků. Jaká pak to může sláva býti pro křesťana, že měl podezření, že jeho bratr neb sestra jsou trestu hodni, prvé než to bylo známo.

A víte-li vy ostatně, zdali původce tohoto veřejného mluvení nebyl lhářem? Ono se roznáší tak mnoho lživých řečí po světě; a vlastní zlomyslnost činí lidi tak lehkověrnými pro chyby bližního! Bylo-li pak něco pravdě podobnějšího mezi izrael-

¹⁾ Sw. Pawel 1 Korint. 13.

škými zajatci, nad domnělou nemravnost Susanny?

Soudcové lidu Božího, ctihodní svými stářími a postavením, vydali svědectví proti ní; weškeren lid mluvil o tom jako o hanebné šfkvrně Jsraelově. A předece byla to právě její čistota, která jí wšfelké toto příkoří způsobila; a kdyby se nebyl Daniel wšfkytl, jenž se opovážil o prawdě wšseobecné řeči pochybowati, bylaby krew této newinné celý národ possfwrnila! —

Nejvíce ale jest litowati, že častokrát pobožnost sama za záminku této neprawosti sloužíwá, kterou prawá zbožnost w osfklivosti má. Jsou mnozí, kteří swou newolí, kterouž chowají proti neprawosti, zplnomocněnými se býti domníwají, aby sebe soudci nad hříšnými učinili, a nejedni, kteří o dokonalost se zasazují, příliš často Bohu tím sloužiti myslí, že jeho urazitele rozřikují, jakoby pobožnost, jejíž dušší láska jest, wýsadu měla, nás lásky zprosslowati.

Jak pak jedná prawá láska k Bohu a k bližnímu? Ona přikrývá pláštěm mlčení a zapomnutí chyb hříšníků, a prosí Pána za jejich obrázení a polepsšení, ponechávajíc jeho spravedlnosti péči o potrestání, kdyby we zlém setrwali. Její útrpnost nad nestěstím hříšníků jest wětší, než pohoršení, které jejich chyb jí dávájí, a raději by je sama před sebou utajila, než aby je jiným oznamowala. —

Nábožné ženy, tuto prostomilou lásku k bližnímu budete wy mítí. Wy budete opatrný a mírný w řeči, wy budete slabé raději swatostí swého příkladu než hořkostí swého káraní hleděti polepsšiti, a jím naučení a napomenutí tím dawatí, že lepší život powedete, než ony, a nikoliw tím, žeby iste je řečmi osočowaly. Wy budete tak jednati, aby wassí cnost z wassí showi=

wamosti poznali. Tím uděláte pobožnosti w očích swěta čest, a získáte si u Boha zásluhu, aby někdy s wámi naložil, jak wy s jinými jste nakládaly, totiž milosrdně.

Abyste si ctnost lásky k blíznému usnadnily, budete přede wšim podlými wnuknutími záwisti opowrhowati, pamětlivy jsouce, že zásluha jiných, wáši zásluhu nezmenšuje a jejich potupa ji nezvětšuje. Má-li žena štěstí, býti dítětem Božím, chotí Spasitelowou, dědičkou jeho krve, nosí-li w prsou duši nesmrtelnou a čisté swědomí, pak jest dost bohata, aby se o marné tlachy swěta nestarala. Láska, která duši spravedliwou nemýslownou nadějí opojuje, pokoj, který w jejím srdci ustawičnou radost slawí, ty jsou s to, aby ji dostatečně oblažily, by je swým osudem byla spokojena; a prawý křesťan není nikdy záwistiwým, poněwadž si nemůže sstastnějšího člověka na swětě mýsliti nad sebe samého.¹⁾

IX. Chof Kristowa.

Bohanský starý wěk měl Westalky²⁾ k opatrowání swatého ohně; ale jen na polo je mu podařilo

¹⁾ Malý chlapec, kterým jeho matka trochu powrhowała, wyprawował mi jednou příběh Abele a Kaina. „A ty,“ řekl jsem, „nebyl bys záwistiwým jako Kain? Kdyby twůj otec a twá matka wásheho Wiktora wic milowali než tebe, co bys činil?“ — „Já bych jej tak milował jako oni; pak bychom byli tři, abychom jej wic, nežli mne milovali!“

²⁾ Westalky byly starořímské panenky a kněžky bohyně Westy, které se na 30 let k čistotě panenské, k opatrowání

dozorem a propůjčením výsad a vyznamenání, pochlebnou čistotu jim zachovati a jim náhradu dáti za oběť, která tehdyž nemožným pokusem se zdála. Šťastnější jsou, než Řím Konšulům a Caesarům, počítá církev od staletí (hned od svého založení) ve svém lůnu dobromolných westalek na tisíc, hrdinské panny, které slibem ostraze swatého ohně božské lásky se oddávají, jehožto nejčistším ohništěm jejich srdce jest; div to, jenž jest příklád mšední než aby svět ještě nad ním se divil.

Na tyto panny vztahují se slova knihy moudrosti (4, 1—2.) „O jak krásné jest čistotné plémě ve svělosti cnoti neposkvrněné! nesmrtelná jest zářistá památka jeho; neboť jest ve cti i u Boha i u lidí. Když přítomno jest, následují ho, a když se vzdáli, žádají ho. Po smrti slawi vítězství; na věky jest korunováno jako vítěz, dobyvší odplatu nehynutelnou, která těm zaslíbena jest, kteří v boji pro čistotu zvíťezí!“

Swatý Gyprian nazývá panny květem swatého kmene, zrcadelním obrazem božské swatosti, nejšťastnějším zástupem ve stádu Ježíše Krista, líbeznu květnicí, která církev potěšuje.

S podobnými pochvalami pronáslejí se o pan-

věčného světla v chrámě dotčené bohyně a k ostříhání Palladia zavazovaly; pocházely z nejpřednějších rodin a stály u Římanů v nejvyšší vážnosti. Brüssla=li která panenství své, byla za živa do jámy vykopané zadržena a jí s sebou dáno bochník chleba, džbán vody a hořící svíčka, aby ve svém hrobě měla tak dlouho co jísti a píti a světlo, dokud by tyto věci trvaly. Palladium byl chránící obraz či socha Pallady, Minervy, bohyně moudrosti a krásných umění.

nenství svatý Jan Blatoušlý, svatý Bernard a jiní
svatí církevní učitelové. Svatý Augustin mezi jinými
chválami nazývá panenství cností andělskou, napo-
dobňováním nebeského života na zemi; a říká: panny
jsou choti Ježíše Krista; jejich srdce jest jeho swate-
bní komnatou; jejich boje jsou slavné; ony jsou
perlamy v koruně církve. Panenství, říká písmo svaté,
přibližuje nás k Bohu.

Chťe je svět vykoupení Bůh ukrátil takorča
vzdálenost, která člověčenství od božství oddělovala;
připravil dříve život neposkvrněné panny, téměř
aby vtělení věčného Slova vymohl, an jeho odpor
ukonejšil, říká: Tyš nestítíl se života panny! —

Křesťanské panny, kdožby mohl wassi wznešsenost
wypowěditi? Wy se podobáte Panně Marii a i
samému Spasiteli w panenství za příčinou obětow-
nosti. Čistota, která se ke cti Boží a ku spáse světa
obětuje, to jest Kristus, a tím jest také, až k jistému
stupni, křesťanská panna.

Třemi sliby, které jí staw její ukláda, stává se
její žítobytí téměř ustawičnou zápalnou obětí. Slibem
chudoby dává wýhošt wšelikým statkům pozemským,
po kterých tak mnohé jiné dychtí. Před krajkami dává
přednost wlněnému šátku, před měkkým hedbávím
hrubé hračce, před světlými, lesklawými barwami
temným a wmrudlým. Hrdinskou myslí, jejíž welikost
jediné ženské posouditi mohou, odríká se, býti neb
zdáti se pěknou.

Slibem čistoty odevzdává Bohu we wý-
hradné vlastnictví tělo a srdce své. Ono útlé, citelné
srdce, kterému tak welice potřebí, lásku dawatí a
přijímatí, a které tak sladké sny má, ona je dává
celé, a to nikoliw nějakému ženichowi, jenžby ji uchwa-

cowal ohněm swého zrafu, touzlem mužstwi, sláwou swých skutků; ona je dáwá ženichu, kterého nebude widět, kterého nemůže widět, nemůže slyšet, aniž se ho dotknouti, a který ničeho nemá, aby ji uchwal, leč swůj kříž, swou trnouou forunu, swou umučenou twář a slova: Chceš-li chotí mou býti, odřekni se sama sebe, wezmi kříž swůj na sebe a následuj mne!

Slibem poslušnosti wzdává se wšeho co jest člověku nejmilejšímu na zemi, já míním swobodu. Této swobody se odřiká, aby swou vůli w ruce ženy, jako ona, suad ještě mladší než ona, wložila, která jí po wšech dnů a každého okamžení, často právem, někdy z rozmaru, bude moci poroučeti, aniž sobě právo vyhrazuje, po příčině jejích rozkazů se tázati aneb její chování posuzowati. Wšech tyto oběti přináší dobrowolně, po zralém uwážení, z lásky k Bohu, kterého newidí, přináší je chudým dětem, nemocným, kterých nezná, a činí to nawždy. Swět nazývá takowou sebeodřeklost bláznovstwím: ale uwědomění, které swětlem wíry jest oswíceno a zrafu své wšse, nad tento swět pomýšlí, odpovídá na to, že takové bláznovstwi z kříže pochází a čirým hrdinstwím jest. A to by již postačowalo, božský půwod křesťanstwi dokázati, které jediné wýhradní práwo má, takové hrdinstwi w srdcích jím zúrodněných wytworowati; to pak jest skutečná prawda, že hrdinstwi to přestalo podíwným se zdáti, proto že se stalo wšedním.

Tot dokonalá oběť panny a příčina, proč tato tak podíwu hodné owoce wydává. Panna, která swému Bohu jmění, tělo a vůli obětowati dowede, wtiskuje činnosti své ráz nějmější čílosti a plodnosti.

Dna jest mocná, poněwadž jest prosta wšelkých pout, která obyčejně swětšfě lidi ochromují. Dna jest mocná, poněwadž Bůh, jenž její srdce ovládnul, je rozněcuje a rozšřiruje a dáwá, aby cnoti z něho se pučily, které jsou tím působtwěššfí, čím přfššněššfími se zdají. Dna jest konečně mocná, poněwadž wážné, umrtwené dušfí nic není namahawé.

Zde na zemi jsou jenom dvě moci, žiwot a smrt; žiwot, poněwadž jest začátkem wšelké činnosti; smrt, poněwadž se žiwotu zpírá a dobrowolně přijatá w mravním ohledu nejwyššfím stupněm welikosti jest. Také jest to wšeobecným zákonem, že ti, kteříž na ňa smrt jítí hotowí jsou, těm předčí, kteří žiwot milují. Kdyby možná bylo, žiwot a smrt, moc jich obou sjednotiti, podobáhlaby se tím nemyrownatelná moc, před kterouby se každá jiná zde na zemi kořiti musela. Tento div se stal skutečností. Ježíš Kristus, Bůh a člověk, pán nad žiwotem i smrtí zanechal swým wywoleným učeníkům k wykonávání wšelkých diwů, které swět žasnutím a někdy strachem naplňují, krwawý a spolu pokojný meč sebeumrtwování.

Sebeumrtwování jest smrt, která žiwot neu-smrcuje, nýbrž zjewným činí, protože sprostňuje pout. Ono jest podrobování těla pod zákon ducha; ono jest zotročování smyslů ku prospěchu rozumu; ono jest smrt, která žije, žiwot, který umírá a tím wíc žije, čím lépe umíratí umí. —

Starý wěk tuffil něco o této moci. Zápasník čwíčil se w mrtwení, aby tělo swé utužil, mudřec, aby swého ducha sesílil. Řím wdělil swé wítězoslawné cnotě sebeumrtwení, kterouž konali první jeho hrdinové; a Římská swětowládná říše před opětowanými nájezdy surowých národů se skláněla, skláněla se jen smyslnošt

před silou přísnosti. Gudní lidé, kteří málo jedí, na koních spí a časné ráno procíkují, proti lidem, kteří mnoho jedí, na prachovém peři spí a pozdě vstávají — to jest hlavní způsob všech výbojů a všech porážek národů.

Kdykoli přísnost a vážná mysl službě víry, naděje a lásky se oddává, nahání to světu strachu. Tajte se světa po příčině oněch více méně krutých opatření, kterými on řeholné společnosti ve volném rozšiřování se skrácuje. Je-li upřímný, odpoví vám: Vy jste příliš hubení, a jako Caesar, kdž o samowládu usiloval, nedověřují hubeným lidem.¹⁾ My nemůžeme s vámi zápasiti o cnost a obětownost. Vy nacházíte ve mém postu a čistém nabízení pomůcky k víře nepodobné, jejichž tajemství nám skryto jest. My milujeme rozkoš, vy pak bolest. Nasse smysly potřebují mnoho a wasse nepotřebují ničeho. My nemůžeme vám se rovnati, a proto musí vám swoboda býti odepřena, w náhradu k našemu prospěchu.

Apostolové Ukřižovaného, budme hrdi na tyto úzkosti! Fariseové domnívali se, že moc Wykupitelowu zničí, an jej na kříž přibíjeli; tímto křížem vykoupil Pán svět, a my budeme w díle jeho wy=

¹⁾ Gajus Jullus Caesar, napřed Consul Římské republiky, potom samowládcem učiněn; ob spiklých wlastenců Římských zavražděn třemi a dwaceti ranami roku 44 před Kristowým narozením. Po něm nazváni jsou samowládce weských říší Caesary (Kaisary) čili Císari, a měsíc červenec jméno Jullus obdržel. Shakespeare klade Caesarowi, o Brutowi a Cassiowi, wúdcích wlastenců Římských slova w usta: chtěl bych, aby byli hubenejší! —

smobození pokračovati, právě tím, že svět nasse údy na kříž přibíje. Má-li církev proč vzdychati a tvář svou zastírat, leží příčina v tom, že sůl země nádherou a rozkošnictvím zmařena bývá.

To ví svět dobře; pročť chce-li odpad spůsobiti a nad potomstwem Kristovým vítězoslavit, začne vždy tím, že je od kříže odtrhuje, aby jemu, jak to někteří vládaři mučenníkům činili, růženou postel v rozkošné zahradě připravil. On ví, že dusse jest vždy svobodna, obývá-li tělo, potřeb už nemající, a že jest těžko, člověka zotročiti, jenž se může neplaceným wošinem idy nazýwati, která na zemi nemá nižadného budgetu.¹⁾

Abychom toliko o našich katolických pannách mluvili, podívejte se jen na ně v jejich díle! Pozorujte dceru swatého Vincenza z Pauly v nemocnicích, na bojištích a v sirotčích domech; pozorujte chudou sestru, jak pro své choré starce žebrat chodí, jejichž rány zavazuje a postel stele; pozorujte školní sestru; přitrownejte jejich denní práci ku zaměstnání žen ve světě, a rcete mi, na které straně hrdinskou mysl a plodnou užitečnost jest nalézti.

Rowinnostem mateřským více než mnohá matka oddána jsouc stojí zde obklopena zástupem dětí, které ve swém životě nenosila aniž prsy swými živila, a přece podává jim počátečné základy víry a vědomostí. Dobrowolně uvažuje se v břemena mateřská, anižby

¹⁾ Budget jest anglické slovo, wyslow „bodbjet“ a též francouzské, wyslow „býže“ a znamená zaznamenání wšech wybání státních jednoho roku, jež w Anglicku každoročně se musí předložiti sněmu a sice dolní komoře. Odtud pak vůbec takový seznam finančních potřeb tak sluje.

některého z dobrodiní požívala, která je usnadnují a odměňují, ona vzdělává láskavě a s andělskou trpělivostí srdce malíčkůch, které po krátkém čase ne-
bude víc viděti. Ziní budou ranné ovoce cnosti a s nimi ovoce její pečlivosti, schopnosti a obětovnosti trhati, anižby ji znali. Ale to všecko jí ani na mysl nepřipadá. Její andělské srdce jest plno hrdinství, o tom ani newědouc; ona jen na to myslí, že tato malá děvčátka budou jednou matkami, že napotom budou své děti vychovávat, jako samy byly vychovány, v sílechetné a něžné zbožnosti, a že Bůh bude tím oslawován, a na tom má dosti. V nich přináší ona pacholátku Ježíšovi úctu, lásku, něžnost a všestranné opatrování; a sladký Ježíš jest vždy u ní; on k ní mluvil ráno, a večer bude ji žehnati a potěšuje ji bez ustání, aby jí někdy korunu podal.¹⁾ —

Panna jest mocná v modlitbě; i kterať by ji mohl Bůh své vyslyšení odepříti? Dala-li ženská svou krásu Pánu, obětowala mu, co světu největší rozkoš plodí; dala-li mu svou newinnost, obětowala mu nejsladší půwabnost cnosti; dala-li mu svou lásku, obětowala mu nejwýbornější slasť srdce. Z zdali nemá panna, ovírajíc se o tyto nejkrásnější oběti, práwo, všeho žádati? Zdalíž není dar divů wěnení swětců, kteří zcela sebe obětují? Jestli pů-

¹⁾ Swatá Teresie jednou šla po chodbě klášterní a potkala na své cestě pacholátko. Myslic žeby to byl příbuzný některé jeptišky, otázala se ho, jak se jmenuje. Pacholátko odvětilo: „Powěz mi napřed jať se ty jmenuješ, pak ti powím, jak se já jmenuji.“ — „Dobře, já se jmenuji Teresie Ježíšowa.“ — Tu se pacholátko líbezně usmálo řkouc: „A já se jmenuji Ježíš Teresčin!“

wabné, wěrně oddané ženě zřídka obáwati se jest, že její prosba u manžela bude oslyšána, co máme teprw o čisté panně říci, která Ježíšowi, swému wse-mohoucímu ženichowi zcela a úplně se odewzdává a bez wýmínky se obětowala, kdž za spásu hříšníků nebo za pomoc pro nešťastné prosí z pouhé lásky k němu? Kdo může říci, jak mnoho milosti a odpustění swět přísnému, cnostnému životu a wroucným modlitbám jeptissek (panenek) wděčí, které swět za zbytečné a neužitečné prohlassuje? Wěda tobě směte, až nebudou swaté slzy sínce klášterní smáčetí, až nebude kadiblo modlitby k Nejswětějšímu wystupowati! Pak nebude země za neschytnosti zlych nijádné postačitelne náhrady podáwati, a hodina spravedlnosti wyprší, počátek konce nastane. To bude začátek bolesti! —

Swět nejen že na hrdinskou mysl nassich panen reptá, ale on si osobuje, jich i litowati, newěda, že jest rozkoš wsecky ostatní přewyšující, totiž zdrženlivosť z cností; swět neuznává že panna, swému powolání wěrná přednost má, která za wíc stojí, než wšeliké pozemské štěstí, totiž: pokoj w lásce a lásku w úplné bezpečnosti. —

Láska jest jho, poněwadž stále wyžaduje obět. Matka, která swé dítě, manželka, která swého manžela miluje, wědí, co láska jest a co ona stojí.

Já nemiluwím zde o lásce, kterou welmi přislušně párečními sobectwím nazývají. Láska jest zároveň sladké jho, poněwadž je láska polehčuje, ona je ukládá. Jakob milowal Rachel; aby ji obdržel, sloužil čtrnáct let tomu, jenž měl někdy jeho tchánem býti; ale tato léta zdála se mu málo dnů, krátkým časem, pro welikost lásky k dceři Lábanowě, wypra-

wuje písmo swaté. Jakob jest obrazem wšech milu-
jících. Pro wšech ty ukracuje láska vždy dvě věci:
čas a oběť. Al má láska Boha nebo twor za před-
mět, ona má jen jedno jméno, jen jeden zákon.
Také pro newěsty Kristovy jest láska jhem, ale je
wšech nejjednodušším: Jho mé jest sladké. —

Není lásky sladší nad lásku k Ježíšovi. Wšech
věcí jsou pro člověka stvořeny, člověk pak pro
Krista. Ježíše milovati jest pro člověka podstatnou
životní úlohou a jeho vlastním štěstím. Jeho srdce
jest jako střelka (jehlice magnetická), která neodpočívá,
dokud jest špička není k polární hvězdě obrácena; a
touto hvězdou jest náš Spasitel. To dobře poznal
swatý Augustin, an zvolal: „Nepokoju jest srdce
nasse, dokud nespočine w tobě, Pane.¹⁾“

Jho Spasitelowo jest sladší než každé jiné jho,
poněwadž on mezi wšemi milými nejpronikavější
zrak má.

Břídka se stává, aby člověk, byť sebe víc
milovaný, wšech oswědčení lásky znal, která se ho
týkají. Často býwá rozmilý manžel za příčinou po-
wlnosti neb obžiti wzdálen od manželky. On sice
tuffi, ale předce-nezná wšech ty myšlénky, wšech
ty city a chwalořeči, které jsou jemu wěnovány; on
newidí wšech ty kroky, které se pro něj činí, aniž
starosti, které se na něj wztahují; on nemůže své
manželce tu nepřítomnatelnou slast připrawiti, jakou
milující srdce pocítuje, když si může říci: „Nic je
wšeho jemu neujde, co činím, abych svou lásku jemu
dokázala! —

¹⁾ Wyznání (Confessioneš) sw. Augustina, kniha 1, kap. 1.

Tak se to nemá s božským chotěm. Panna myslí na jedná vždy v jeho přítomnosti. Ani slovo jejího, ani jediné pomýšlení jejího srdce, ani nejmenší odřeklost, kterou pamatování na jejího milého způsobilo, neujde zraku Ježíšova. Nic není, co by jemu zůstalo neznámo. A jistě on se dívá na lásku, která k němu se nese, a spatřuje ji nejen v jejího účincích, ale i v nejvnitřnější pomaze, a to chrání pannu před onou mukou, v jakou vždy upadají opojení láskou, kteří nemohou lásku svou projevovati.

Jho Spasitelovo jest nejsladší, poněvadž jest on mezi všemi nejvěrnějším chotěm.

Bohané dali bůžku lásky křídla, poněvadž láska jest nestálá. Tak mnohá nešťastná žena tuto truchlitou věc denně ve světě zakouší. Král francouzský, Filipp August¹⁾ poslal do severního království pro princeznu, která královským rodem a krásou se stkvěla. J ozdoboval rychle své zámky, a neshledával své paláce dost nádherné k uvítání své milé, jejíž vnady pouze na obraze viděl. A hle, tu ona přichází, vystupuje v štěstí a slávě po schodech na horu; Filipp August jde jí vstříc, schází k ní a obrací se. On spatřil Anežku, která se stává z čestné dámy královnou, co zatím nešťastná nevěsta Ingelburka osamotnělou uvězněnou se stává z královnou! —

Býlo jenom jediného dne, jenom jediného pohledu třeba, aby o královo srdce a o nejkrásnější korunu připravena byla. Křesťanské, čisté panny,

¹⁾ Dostal na trůn roku 1180, byl vstoupníkem českého krále Přemysla Otakara I. jenž též miloval napřed Abelu Missenskou a pak si vzal Konstanii, sestru Ondřeje II. krále uherského.

mám netřeba newýslovné úzkosti a zoufalství takové nestálosti obávatí. Ježíš miluje vždy víc, nežli jest milován; a někdy napřed neustává w milování. O tomto božském žentchu panický učenník mohl říci: Ježíš miloval své na světě, a miloval je až do smrti.¹⁾

Toho Spasitelovo jest nejsladší, poněvadž mezi všemi jest jediný chof, od něhož nížádného odloučení není se obávatí.

Broucné spojení, itále spojení bez starosti o budoucnost, toť nestoužebnější žádost lásky. Kterí z milujících zde na zemi jsou, jež opojení takovéhoho spojení oblažuje? Ach, vsselká pozemská láska, která po tomto štěstí touží, potkává se s dvěma nesmířitelnými nepřáteli: s rozloučením a smrtí.

Když se milující rozloučí, buď jejich láska ochabuje, a to jest neshťstí, nebo láska se tím více rozplamenuje a pak powstává bolestná těžkomyslnost, která někdy k smrti vede. Rozloučení mají aspoň naději, že se zase shledají, ale smrt! — ta jest pro milující obzvlášť strážlivou, ne že bolest způsobuje, ale že rozloučení s sebou přivozuje.

Wypravuje se o velmi dojemný doklad o této věci ze života kanclíře říše anglické, Tomáše Morusa. Muž tento byl roku 1532 od chlipného krále anglického Zindřicha VIII. do wězení dán a pak k smrti odsouzen, protože jakožto sšlechtný muž nechtěl králi schváliti zapuzení ctnostné manželky Kateřiny k vůli sličné dworní dámě Anně z Boleynu, a proto že jakožto wěrný katolík nechtěl místo papeže uznati krále za newyšší hlavu církve w Anglii; o tomto

¹⁾ Sw. Jan 10, 1.

šlechtném a svědomitém muži vypravuje se, že před jeho zablavením na spalku navštívil ho ještě milovaná manželka jeho. Návrstěwa ta trwala dlouho, a mnohé slze tekly. Když odešla pravil: „Níž jest po hořkosti smrti, to ostatní jest malíčkost!“ — Jakoby byl chtěl říci: „Pro mne netkwí hořkost smrti we spatření stínadla; nébrž hořkost smrti jsem pil z očí chvějící se manželky w tom okamžení, když mé oči ji pravily: „Měj se dobře! můžeš-li, buď žiwa; já musím umřít!“ —

Šťastná ta panna, která své srdce celé Synu Božímu dala! Wezme-li smrt ji z této země, odloučí ji od toho, co nikdy nemilowala, aby ji na věky s tím spojila, který s její přísahou obdržel lásku její; a její radost bude se podobati radosti Panny Marie, když smrt přišla, aby ji po dlouholetém rozloučení pozdravení přemilého vyřídila: „Poď, choti má, poď spěšně!“ —

Ale, řeknete snad, twor widím, a mohu jej slyšeti a se ho dotýkati, a jej milowati jest snadno; Ježíše pak není widěti, nelze ho slyšeti aniž se ho dotýkati; i kterať mám jej milowati?

A co pak jest to docela jisté, že wěrně oddaná panna svého božského chotě newidí? Tažte se jejího srdce, a toto čisté srdce wám řekne, že předmět lásky své we dvou zrcadlech widí. Dno spatřuje jej w zrcadle, jež widitelným světem nazýváme. Obloh a, posetá hvězdami, ukazuje mu milého, jakož i kvítko, které w paprsků slunečním swůj lesknawý kalich rozvíjí, a panna pozoruje lili neb růži bí potíchu: „O sladký Ježíši, jak přerokossná musí krása twá býti, když toto krásné, líbezné kvítko sotwa slabounký paprsek její zobrazuje.

Druhé mnohém wěrnější zrcadlo jest, které swatým ewangellem zwmie. Abychom někoho poznali, nepostačuje, jeho twář, oči, wlasý, oděw pozorowati; nébrž musíme jeho řeč znáti, která jeho ducha odhaluje, a jeho skutky, které jeho mysl čili srdečnost objemují. Mluw, abych tě widěl, pravil kdosi. Nu dobře! Spasitel náš nejen mluwil, abychom jeho ducha widěli, ale on jednal, on trpěl, a chtěl, aby ewangelium jeho skutky, jeho utrpení zwěčnilo, bychom denně we wroucné modlitbě poklady jeho nejwššší úcty hodného srdce spatřowati mohli. Toť ono zrcadlo, s kterým se panna každodenně při procitnutí wěrně radí, kdýž babylonská žena jestté mnoho hodin pohřžena leží w žimutčné umblenosti, která wždy po hluchném opojení nočním jí zachwacuje.

Uwššak nejen w rozjímání widí ona chotě, nébrž snad také w slasti podíwného naň nazírání. Panenství býwá často základ wytržení myšl, jakož jest základem rozjímání. „Blažení čistého srdce, nebo oni Boha widěti budou!“¹⁾

O tomto zaslíbení neřekl nikde Ježíš, žeby ho již zde na zemi vyplniti nechtěl. On wede ji s učeníkem lásky na jasné wšštiny hory Tabor, aby patřením na jeho oslawené člowěčenství ji u wytržení uwedl. Aneb popřímá ji, jako pantičému apoštolu, hlavou na swých prsou odpočiwati.

Pročež šťastna panna wěrná, kteráž celá se Bohu odewzdává. „Neznám šťastnějšího twora na tomto swětě,“ dí swatá Johanna Františka ze Chantal²⁾

¹⁾ Mat. 5, 8.

²⁾ Čtt: Šantal, její památka w církwi koná se dne 21. měsíce augustu.

„nad jeptišku (panenku), která svého Boha, svou řeholní pravidla, svou představenou a své sestry miluje. Šťastné kláštery, které jsou takovými anděly obydleny. Pakliže takovéto útočiště se vždy nepodobá ráji, bývá to hlavně tím zaviněno, že sebeobětování nebylo úplné, že přirozenost svou část zadržela. Jestliže pokoj klášterní někdy ruffen bývá a večeradlo někdy své bouře mívá, tkví vina vždycky v nespokojených srdcích. Je-li srdce panny vždy nespokojené, buď ustoupila milost přirozenosti anebo buďse rozdělena jest mezi tvor a stvořitele. Taková neokouší ani radosti Jerusalemských, jež od sebe odstrkuje, ani radosti Babylonských, kterých pohřessuje. Ona se podobá nešťastnému vězni, který zoufalým zrakem na hvězdy nebeské sřrže mřítž vězení svého se dívá.

Panny, kteréž toto čtete, takováto muka nebude nikdy vášním podílem, nebudete-li nikdy museti pro takové křehkosti studem se zardívati. Vždy budete se upokořovati, budete poslušnými, budete se umrtvovati. Za to budete vždy úžeji a úžeji sladké svazky stahovati, které vás se svatosvatým srdcem Ježíšovým spojují, a řeknete k němu: „O srdce Ježíšovo, zcela láskou ke mně plápolající, dej aby srdce mé vždy láskou k tobě plápolalo! Zcela nerozdělené jsem já tobě toto srdce dala, zachovej je bez poskvrny jakožto poklad, jenž tobě přináleží; a měla-li bych kdy ve své posetlosti od tebe ho zpět požadovati, nedej muě ho zpět; prosím tebe za to úpěnlivě; a chceš-li je mně někdy vrátiti, sladký Spasiteli, staniž se to nebi, kde bude ono mocí tebe ve vši bezpečnosti milovati poněvadž tam nebude již mocí nížádný tvor je těšiti!

Byla prý kdesi akademie mlčení. Tato společnost učených a důmyslných mužů mívala svou sezení

a přijímala nové údy, když byl počet jejích někým ubýlým neúpln; wšfecko wšřak dalo se znamením, wýznaky a obrazným jednáním. Jednou předstoupil ucházec žádaje za přijmutí. Aby se mu ukázalo, že se jeho prosba vyplniti nemůže, poněwadž wšfecka místa byla obsazena, naplnil předseda nádobu až po wrch wodou tak, že nemožná bylo, ještě kapku přilíti, aby voda nepřetekla. Ucházec nedaje se tím odbýti, položil na naplněnou nádobu růžový lupínek, a voda se jím ani nezachwěla. To mělo wyznamenáwati, že naplněný počet není nepřemožitelnou překážkou. Plná nádoba, smím-li to říci? jest srdce wěrné a čisté panny, které božsky ženich swou láskou naplnil. Swětu není možná, ji rozželiti neb roztoužiti; nebo chtěl-li by také wšří moci ji wábiti a omámiti, nic by nedokázal, leč že by na nápoj její slasli a jejího opojení růžový lupínek položil.

X. Opatrná a posfetilá panna.

„Soniti budu nepřátely své, a posfihnu je: a - nenawrátím se, dokwad nezahynou. Potru je, aniž budou moci státí: padnou pod nohy mé.“¹⁾ Kdo jsou ti nepřátelé, o kterých takto korunovaný prorok k nám mluví? Jsou to náruživosti, které jedně náš pokoj na tomto swětě kalí a tím nám překázejí w dořazení blaženosti na onom swětě. Pro každou dušši, která k dokonalosti se neše, jsou ony zřídlem oněch bojů, jež posfusseními zweme.

Pokusšení samo o sobě není nikdy hříchem. Ono může za míru pro lásku člověka k Bohu sloužiti, dle toho odporuje-li mu člověk aneb se mu podává. Ono jest zkouškou, v které všefcky slabosti a všefcky cnosti na jevo vystupují. Kdo nikdy pokusšení neměl, nic nemá, poněvadž sám sebe nezná, dle slova písmá svatého: Kdo není zkoušen, co ví?²⁾ Hlavní věc záleží v tom, abychom v bojích, které tělo a krev bez přestání s námi smádeji, zvítěziti uměli; neboť nasse vítězství budou naši slávu ustanowovati, stanouce se zřídlem našich zásluh. —

Když Robert, vévoda normanský při první křížácké výpravě r. 1097 do Palestiny přišel, kde svatá místa nawštíwiti chtěl, potkal se s čtyrmi saraceny, kteří se strojili, jej zabiti, a o jeho věci jej oloupiti. Neznaje žádného zbábělého se vzdávání, opanowal je wévoda svým welitelským zrakem, zastrašil je svou udatností a donutil je, aby jej w nosíblech až do Jerusalema nesli. Gestou setkal se s jedním ze svých přátel, jenž z města toho se wracel; tůž tazal se ho, co má doma o něm nového oznámiti. — „Můžeš říci,“ odvětil Robert, „žeš widěl wévodu normanského, jak byl ode čtyr ďáblů do ráje nesen!“

Tot živý obraz silné duše, která své náruživosti přemáhati a ve svých zkouškách vítěziti umí; ona dělá ze svého mocného nepřitele původce svého štěstí a podnož slávy své.

K tomu potřebujeme napomáhání dvou sil; jedna námi wzrůstá z naší rozhodnosti, a ta druhá

¹⁾ Žalm 17, 38—39.

²⁾ Strach 34, 11.

přichází nám od Boha. Náš Spasitel naučil nás obě tyto k vítězství dopomáhající síly znáti vybitím: Vbíte a modlete se! Opatrnou pannou jest ta, která bdí a se modlí; posetitou pak ta, která jedno i druhé zanedbává.

Vbítí jest pole dusse své vzdělávati a srdce na uzdě bržeti; jest sebe samého se učit znáti a věděti sebe přemáhati.

Znej sebe samého! bylo veliké základní učení pohanské moudrosti a jest nápodobně první významnou křesťanskou dokonalostí. Ale zřídka má člověk dokonalou známost sebe, a jeden z velikých myslitelů neostýchal se tvrditi, že člověk ve svém obvodu nic neznámějšího nemá nad sebe samého. Jeho srdce jest kniha, jejíž poslední stranu on nikdy čísti nebude, jmenovitě není-li strana tato pochlebuující. Poznává-li v sobě něco, bývá to právě to, co by neměl znáti, totiž své dobré vlastnosti; a nezná-li něco, bývají to obvykle jeho chyby; a odtud to pochází, že často mnohých věcí nezná.

S nastímti zlošti náklonností vede se nám jako některým paníčkám s jejich woňavkami; každý je číje, vyjmouc ty, kteří je nosí. Tomu se nesmíme diviti; právě tím, že některá náruživost nad námi panuje, jest ona nám milá a zastírá se rozličnými barvami. Proto staří pravili, že každý své chyby na zádech nosí, on sám jich newidí ač každému jinému jsou patrné.

Co však činí opatrná panna, aby se pravdy dopídila? Ona si uloží za povinnost, každý den, a byl to jen na čtvrt hodinky ráno neb večer bylo, před Boha a před sebe předstoupiti, aby přísným přemýšlením a zkoumáním sebe vyžpytovala a

wssechn záhybn a kouty srdce swého prohlédla, pá-
trajíc která náruživost nejwětší nad ní wládu má;
nebo je-li tato přemožena, s ostatními bude lehkó
hotowa. Aby pak tuto hlavní náruživost swou se-
znala, bude pátrati, co jí nejwíc těšiwá a nejčastěji
zarmucuje, nač nejraději myslíwá a co jest nejobh-
čejnější příčinou jejího nepokoje a hrůzeni swědomí;
co její zpovědi nejwíc trapným čtí a jejích počet
zmenšuje.

Jiný prostředek ku poznání sebe jest láska nebo
nenáwist sobě rovných a wůbec těch lidí, s kterými
obcuje. — Když Bernin, slowútný sochař we swé
dílne pracowal, wstoupila do ní slowútná Kristina,
králowna šwedská. Zelfož neustále krásnou sochu z
bílého mramoru, wypodobu to prawdy, obdivowala,
řekl jí umělec: Wasse králowská wýsost, pokud se
wím upamatowati, ráčíte byti jediná korunowaná
hlawa, které se prawda líbí! A Kristina odwétila
ještě duchaplněji: A to proto, že nejsou wssechn
prawdy jako tato, které se obdivují, z mramoru!

Co Bernin o korunowaných hlavách powěděl,
platí téměř o wssech lidech: Nemají prawdu rádi.
We swětě jest to wůbec důležitou wěcí, kdýkoli se o to
jedná, aby mezi sobě rovnými prawda se powěděla;
neboť jak nasse přislóví dí: „Pro prawdu se lidé
rádi hněwají; prawda nenáwist plobí;“ a polské:
„Těžko prawdu mluwiti a neuraziti.“ Myš nejsme
spokojeni tím, že se sami klameme, ale přejeme si
také, aby jiní nás šálili, a žřídka rozhořčuje nás
hrubá pochlebowání tak welice, jako bystře powěděná
prawda.

Chce-li kdo naši náklonnost si získati, potřebuje
toliko naší samolásce lichotiti a sice dosti domedně,

aby w nás newzbudil pochybnost o své upřímnosti. Myš jsme zvykli, s sebou téměř vždy tak nakládati, jako matka s rozpěštěným dítětem, na kterém její oko láskavostí swedené, téměř jen samou krásu widí, a býwáme vždy udivení, že s námi wšechen swět náš náhled nesdílí. Wděčni jsouce za láskavé upozornění na omyl, že jsme náhodou sukni na ruby oblekli, těžce to neseme, když na chyby a poškľsky zrak náš se uvádí, které dušití nassi takovým spůsobem na ruby obracejí, že se tím směšnými nebo nenáwistí hodnými stáváme.

Jestliť wšak podivnějším jest, že někdy své chyby wznuáváme doufajíce, že nám w tom lidé budou odporowati. — Samoláska nás pro vlastní účet zaslepuje, ale na náhradu za to tím wíc nás bystrozrakými činí pro chyby jiných.

Co z toho následuje? Že nebýwáme od přátel na zřejmé své chyby upozornění, ne proto, že jich nepozorují, nýbrž že se bojí, aby nassi přízně neztratili; aneb když nám někdy prawda k ušším přijde, děje se to obyčejně od nepřítelů, který w rozdrážděnosti jí nám powí, a pak nemívá jiného účinku, leč že nás rozmrzí bez napravení.

Než odkud toto děšení se prawdy, přicházející z úst nassich bližních? Což neblahoslami chudý, když krýcar obdrží, svého dobrodince? Nenáwídi-li nemocný lékaře, jenž jej uzdravuje? Prawda pak zdalei není krásnou almužnou? odhalením nás oswěcujícím? uzdravujícím nápojem, jenž nám s cností časnou i wěčnou krásu nawrátiti může? Odkud tedy, opakuji to, tato nelibost k tomu, co nás zdokonaliti a tím spasiti může? Odkud? Ach, musím s králownou šwedskou odpowěditi: Proto že častokrát prawda není

z mramoru! Ona není z mramoru, poněvadž dle své přirozenosti se snaží, nějakou náklonnost w nás změniti a k tomu od naší přirozenosti oběti žádá. Ona není z mramoru, poněvadž obvyčejně naší marnost formouti. Kdo almužnu pravdy podává, nás káraje neb naučení nám dává, předpokládá, že toho potřebujeme; a to se stává očím naší samolásky snadno protimuhm. Nejlepší však prostředek nakloniti někoho ku přijmutí této almužny pozůstává w tom, abychom se sami ponížili a trpkou pravdu oslabili a w příjemném rousse podali.¹⁾

Alle při všst opatrudstí spojené s láskou k bližnímu, stává se ředce zřídka, aby bratrské napomenutí nebylo bez účinku. Ó té posetilstí lidské, volá sw. Augustin, my milujeme paprsky swětla a nemůžeme jeho wýčítky snést! Tak jednal Herodes, když dal swatého Jana Křestitele uwězniti, aby zároveň wýčítky swého swědomí do wazby dal; tak to bylo s Pilátem, když po otázce: Co jest prawda? od Spasitele se odvrátil, aby odpovědi neslyšel; tak to činili bážlivci israelští, když na proroky volali: Mluwte příjemné věci k nám! tak činí wšsčt ti wladaři, kteří každé smělé ústo ze země vyhánějí

¹⁾ Obzvláště přátelé mají uměti prawdu sobě wespolečně říci a odpustiti; owšem dlužno při tom se chrániti, aby se meze nepřekročily a nerozvážlivě se nejednalo. Mám to w nenáwisti, bí Bossuet, když se někdo chlubí, že dal radu a více o to dbá, aby z toho čest měl, než aby prospěl, a nad swým přítelem raději wítězoslavit chce, než jemu sloužiti. Proč mu domlouváš, aneb proč se tím chlubíš před celým swětem? Mělš jemu dobré napomenutí dáti, a nikoliv jemu potupu učiniti. Mluw k němu soukromě, tajně, mluw mu -do duše; neussětř neprawost, ale štetř štubu!

a pochlebníky zaprodajné w placenou službu najímají.

Opatrná panna nebude těchto slabostí následowati. Ona nikdy nepřipustí, aby jí beztrestně někdo potupowol, vzdávaje jí lživé pochwalh, které za sloužití se nikdy nepřičinila. S wděčností přijme prawdu, ať již z jakýchkoli úst přichází, a byt i od samé nepřítelkyně vycházela, neboť wí, že wýčitky nenáwistí, kdžž tato swůj zrak zosřtí, jí také wíce wyswětlení podávají. Tak se chowala swatá Monika. W domě jejích rodičů byla stará služka, která již jejího otce, kdžž ještě malý byl, chowala. Rodiče měli jí pro její cnostný žiwot we wážnosti a swěřili jí wychowání swých dcer, které ona bohabojně wychowávala a k střidnosti přidržowala. S touto služkou chodila malá Monika do sklepa pro wíno otcí swému. Jednou nádobu dolila z nepatrnosti až po wrch a aby nerozlila, upila wína. Od té doby čtíníwala to častěji, nejprw wíce ze swéwole, až pak tomu zwykla a se po každé i s chutí napila. Jednou se maličko pohádala se služkou touto, a ta w zlosti jí wyčtla, že jistě se napila wína a že je opilkyně. Tato wýčitka dojala ostře útlou duši děwčete. Malá Monika neřekla na to nic, odesšla, plakala, přemýšlela o swé chybě, a od té chvíle se jí warowala. —

Opatrná panna, nespokojuje se, aby sebe poznala; ona umí příležitě také se sebou boj wěsti.

Abý w tomto boji zwítěžila, bude přede wšším každému nebezpečenství utíkat, pakli že nížádná porownost jí newelí, w něm býti, a w něm swé odporování osvědčiti. Kdo miluje nebezpečenství zahyne w něm.¹⁾ Kdo místo toho, aby se ho warowal,

¹⁾ Strach 3, 27.

myšledává ho, na svou vlastní sílu se spoléháje, podobá se posetilé můře, která okolo světla obletuje. až pak světlem a teplem přilákána do něho slepě vrazí a se celá popálí. Jsou meze, za kterými svou body své pozbýváme. Rozum a víra se zatemňuje, a Bůh odvrací od nás ruku svou, poněmadž neslíbil, že bude odmětlivce, jenž chce přemožen býti, až do konce držeti.

Jsou příležitosti, kterých těžko jest se varovati, poněmadž jsou pokusení, která milujeme, a porážky, kterých hledáme. To věděl Spasitel, pročž aby nám ukázal, že musíme býti připraveni, všecko obětovati, pravil: „Jestliže oko tvé pohoršuje tebe, wylup je a wrz od sebe,“ to jest: je-li ti něco, bytby to nejmilejší bylo, příčinou hříchu, vzdal se toho; „neboť lépe jest tobě jednookému wjítí do království Božího, nežli dvě oči majícimu uwrženu býti do pekelného ohně.“²⁾

Tím chtěl říci, že jsou vítězství, která náramně namáhání stojí, avšak nebe že větší cenu má, než každé rozkošné opojení a peklo že jest strážlivější, než každé násilí. V mnohých případnostech jest okem pohoršujícím ona kniha, která nás klame a káže, a to tím snadněji, čím víc nás poutá. Dnen bál jest jím, z kterého se tím trestu hodnější nawracíme, čím více nás wábíl, ona myšlénka, ona upomínka, která we dne náš zaměstnává a w noci sny plodí; ono dostaveníčko, kde si, docela tisse a polo omámeni, díme: Nikdo nás newídí! — Toto oko umí opatrná panna wyloupnouti, aby je Bohu obětowala ku pro-

¹⁾ Mat. 5, 29. Marka 9, 46.

spěchu dusse své, a aby si poklesnutí ussetřila, které by jí snad více než hrůžení svědomí přineslo.

Panna, o které mluvíme, bude věděti, nejen zlého utíkat, ale také jeho zřídlo zacpat. Ona přiležitě učiní jako Job¹⁾, učiní smlouvu s očima svými, aby newiděly, coby mohlo pod popelem doutnající jiskru zase rozhárati a rozutíti. Bylo-li by potřebí, upravit si lože tvrdší a stůl skromnější, aby měla čistější myšlenky a bezvinnější noci.

Belký, ustavičný boj vede dusse s tělem o nadvládu. Následkem pádu prvních našich rodičů není to dusse, jejíž panování by bylo zabezpečeno. Dusse, která Boha poznává a miluje, dusse, která s nebe pochází, a tam se navrátiti snaží, cítí se opanování od těla a vlečenu býti do bláta nákazů morní. Ona jest svobodna od přirozenosti, ale v skutku zotročena.

A vládnutí povolána jsou, vzdává se ho často, unavena jsou námahou vládnutí; a každé takové pochybení žaluje na ni co svědek jejího ponížení. Ona snáší dvoji muč, muč svého pádu se strany svého těla a muč svého svědomí se strany sebe samé.

Slyšte sv. Pawla: V pravdě, volá on, nepochopuji, co činím; nebo ne co dobrého chci, to činím; ale činím to zlé, kteréž mám v nenávisti... Nešťastný já člověk! kdož mne vysvobodí z těla smrti této?²⁾ Takový byl nářek apoštola, který nosil jizvy Spasitelovy na těle svém³⁾ a chvátal mučen-

¹⁾ Job 31, 1.

²⁾ Řím. 7. 15 a 24.

³⁾ Galat. 6, 17.

nikde smrti wštric, která měla jeho mnohé a zážračné práce korunowati.

Kdož uzná nesmrtelné vzdychání a hrdinskou přísnost swatého Jarolima? „Jak často domníwal jsem se,“ tak wypravuje nám týž swětec, „na osamělé, žhavým sluncem wyprahlé poušti rozkošsem Římským ještě obcowati! Mé údy byly přikruty ofsklivým pytle, a má osmahlá twář měla tmawou barwu Aethiopana. Já plakal a vzdychal každodenně; a když mne spánek přes bránění mé přepadl, kleslo mé wychřablé tělo na holou zem. A přec widěl jsem se já, kterýž ze strachu před peklem sebe k tomuto wězení, štiřu a drawci obydlenému, odsoudil, uwe-
dena we své obrazotvornosti mezi tance Římanek. Twář má byla bledá postem a tělo mé hořelo žá-
dostí. W tomto zmrtiwělém těle plápolal wšak ještě plamen náruživosti. Tu jsem se uwrhl, wšší pomoci šsa žbawen, k nohoum Ježíšse Krista. Já je smácel slzami swými; já utíral je wlasý swými. Nepoddajné tělo své krotil jsem kolíkanedelním postem. Já měl i strach před přístřeším své komnaty; ona se mně zdála zpoluwinnicí mých myšlének. Rozhořčen sám na sebe, wydal jsem se samotén na poušť. Nalezl-li jsem nějakou hlubší úžlabinu, nějaké přikřejší ná-
wšší, učinil jsem je místem modlitby své a jakousi hladomornou pro své bídné tělo. Častokrát, toho jest Pán mým swědkem, widěl jsem se, když jsem mnoho byl plakal a zraký dlouho k nebi upíral, mezi sbory andělské uwe-
dena, a w radostné wítězo-
slávě prozpěwował jsem: Za tebou běžíme, ó Pane, uchwácení ssouce líbeznoti wůně Twé!“

Ústky pokusitelowy, kdo wám odolá? Milost Boží, podporowaná pytle swatého Jarolima a

ozbrojená mečem mrtvení.

Opatrná panna, nejsouc spokojena odporováním a utíkaním, přikročí k útoku, nikoliv aby marně proti nebezpečnosti čelila, nýbrž aby proti svému vlastním náklonnostem bojovala. Ona bude obléhati zlé, vykonávajíc dobré.

Džhá-li se v ní náklonnost k lakomství, odpoví na to skutkem středoosti; žádá-li pýcha zadoosti- učinění, odpoví ctičbou v pokoře; i nastane den, kde posledním dobrým jednáním vše přemůže, ovšem pod tou výminkou, že ničím nechábně, ani množstvím svých vlastních poráží. —

Andělé někdy ve jménu Božím zpívali: Boj na zemi lidem dobré vůle! Dobrá vůle nepozůstává v tom, aby člověk měl důvěru nebo nedůvěru, aniž v tom, aby nikdy neklesl, ale v tom, aby se pro své klesnutí upokojil, je vyžnal, nenáviděl a pak s důvěrou v Boha z pádu povstal.

Pročež opatrná panna, když večer sebe zpytuje a svědomí jí nečiní nijádné výčitky, dobrořečí Pánu; obviňuje-li ji, vzdychá nad tím, prosí za odpuštění a dří: S pomocí tvou, Bože můj, chci zítra lepší býti než dnes.

S pomocí Boží! Toto heslo Machabejských¹⁾ jest také heslem každé šlechetné duše, která dobrý boj bojovati chce a která, aby této pomoci dosáhla, se modlíti umí.

Modlete se! Toť předpis, jež nám Spasitel dává, a sice více jestě svým příkladem než svým učením. Jakoby říci chtěl: Modlete se, neboť modlitba jest výminkou a potravou pro každý nadpřirozený

¹⁾ 2 Machab. 8. 23.

život; modlete se, neboť bez modlitby budete slabí a klesnete; modlete se, neboť bez modlitby není cnosti spasitelné, není vítězství a proto ani koruny; avšak také: Modlete se, neboť modlitbou osvědčíte se.

Bylo to té doby, když Athénané obvyčej měli, slávu nemilosti stíhati a střepinovým soudem¹⁾ vítězoslávu svých nešťavněťských občanů odměňovati. Sláva Themistokla mohla jej mnohem méně, než osvědčí jiné, před vypovězením uchrániti. Jednoho tedy dne, smíme-li dějepisu věřit, přišel vítěz Salamisťský²⁾ pokoje zbavený a utíkající do obydlí krále Molosského.³⁾ Knížete nebylo právě doma; Themistokles sedne si ke krbu, vezme pacholátko cizího vládce do své náruči, a když tento vstoupí, dí k němu vešlawný poběhlík: Ó králi, pro svou dobrotu, pro mé neštěstí a pro toto dítě můj útrpnost s Themistoklem! — Themistokle, odpověděl barbarští kníže, těžko odolávám svému hněvu, ale ještě tižší bych odolal prosbě tvé.

1) Střepinový soud, ostrakismus, kterým se lid ve sněmu obecném proti nejvážnějším občanům, jižto se obecné svobodě nebezpečnými býti zdáli, prohlásoval střepkami, ostraka, do zastřené nádoby, urna řečené, vrženými. Když se takových střepků na kterých jméno dohyčného občana napsáno bylo, přes 6000 šefflo, byl on na 10 let ze země vypovězen.

2) Salamis nyní Molury zvaný ostrov u Athen, u kterého v úžině mořské Řekové pod vedením Themistokla v bitvě na moři dne 23. septembra r. 480 před Kristem Řánem švedené vešlawného vítězství dobyli a celé loďstvo perského krále Xerxa ztroskotali.

3) Molossia krajina v Epiru.

Zdali není tento slavný wyppovězenec u nohou onoho vládaře žitým obrazem vroucného a pokorného křesťana klecícího u nohou Všemohoucího? Kdož-by pochyboval o účelnosti jeho prosby! Zdaž jí nestojí po boku neskončená добрota, vlastní slabost a neobdolatelné prostřednictví?

Zdaliž se Bůh nejmenuje dobrotivým? A proti této neskončené dobrotě, která na přímluvu Abrahamovu Sodomě odpustiti nakloněna byla, proti této trpělivé dobrotě, kterou Mojžíš na hoře Sinai odzbrojil a na ní odpustění pro newděčný lid vymohl, proti této dobrotě může duse, která svou bídu uznávajíc se pokořuje, neobrazitelný útok vésti.

Obracím se k vašemu srdci, křesťanské ženy, řekněte mi, vy byste ubírajíce se po luční pěšince napadly nějaký hmyz, mraveněčka aneb nějaké jiné zvířátko, a měly v úmyslu pod podpatkem je rozmáčknouti, a sice bez pocítění při tom nejmenší vyčítky svědomí; ale co byste v tom okamžení cítily, kdybyste viděly, že hmyz ten s prosebným pohledem k vám se obrací a vás snažně prosí, abyste milostivě jeho slabého života usšetřily? Ach vy byste se neskončenou útrpností pohnuty cítily, vy byste jej rychle zdvihly, svým dechem zahřívaly a jej léčily, kdybyste jej byly poranily. Má-li prosba slabosti takovou moc, co máme o milosrdném tanutí Božím říci, když říká duse zaslechne, která svou nedostatečnost uznává, jej otcem nazývá a ho prosí: Příteli království tvé, buď vůle tvá?

A jakoby na tom dosti nebylo, dal nám Bůh za prostředníka, ne snad nějaké dítě královské, jaké Themistokles na své srdce položil a jeho otci podával, nýbrž svého jednorozeného Syna, v kterém se

jemu zalíbilo! On nám dal onu krev, která na nasse hlavy tekla a na vrchu Golgathy se svatým Janem náš křestila! Tať krev, která za nás o mílostrdenství volá, krev, kterou můžeme vždy k nebi pozdvihovati jakožto oběť smírující, jestto smíme k Bohu říci: Otče! jest pravda, my jsme slabí a neděční; my zasluhujeme přísné spravedlnosti tvé pro zlé skutky světa a své vlastní křehkosti; ale pohleď tuto na svého božského Syna, ježš jsi nám v přehojné lásce své dáti ráčil. Jeho pohled jest to, jenž Tebe prosí, onen pohled, který loupežníka na kříži dojal; jeho trnová koruna, jeho krev, jeho iivot, jeho zápas se smrtí volají k Tobě! Od této klanění hodné tváře neodvrátíš, ó Bože můj, tváře své: zhlédni na tvář Pomazaného svého! —

Nikoliv, není možná, aby Bůh takowémuto naléhání odolal. To věděl Ježíš; a proto pravil, že všem křesťanům je tím obraceje, že svým apostolům tato slova: Budete-li zač prositi Otce mého ve jmenu mém, dáť wám¹⁾; a Proste, bude wám dáno; tlučte a bude wám otevřeno.²⁾ —

Alle, řeknete, tak často jsem prosila, a přebce neobdržela! Tak často tloukla, a nebylo mně otevřeno! Mířšak prvé než na Boha požalujete, že svých zaslíbení nesplnil, wizte, zdali jste ho vždy o ty mílosti prosily, které wám nejpotřebnější a nejužitečnější byly. Prosily jste ho o sílu, abyšte nad oním neblahým pokušením zvíťazily, s upřímnou žádostí wyslyššenu byti? Jak mnohé by Pán welmi přewapil a náramně zarmoutil, kdyby se slova ješšch

¹⁾ Jan 16, 23.

²⁾ Luk. 11, 9.

chopil. Aneb, uměly jste vždy s hlubokou pokorou, s neobmezenou důvěrou, s vroucností, se setrvanlivostí prositi?

Vypravuje se o svatém Alfonsu z Liguori, že jednoho večera do kláštera své řehole přišed neosmělil se, bratry své, kteří se právě modlili, vytrhovat, a chodil po kláštere. Řeholníci kwapili trochu s litantií.

Svatý zakladatel řádu znamená to, rozžalostěný běhal po chodbách a mohl: „Ubohý Ježíši, ubohá Maria! jak se to s vámi zachází?“ — Kdyby andělé nebesťi nás ve přítomnosti Boží viděli a nasle modlitby slyšeli, zdali by neměli často příležitost beržimavý nářek světce tohoto opakovati: Ubohý Ježíši, ubohá Maria! jak se to s vámi zachází!¹⁾

Wy jste slabý, křesťanské ženy; často se lekáte obětí, kterých Bůh od vás žádá, prvé než vám nebe dá; a vám se snad i zdá, jakoby ráj příliš vysoko pro vaše síly byl.

Modlete se tedy tak, jak se modlíti máme;

¹⁾ Mešci úzkostlivé duše znepokojuvati. Vim, že jest téměř nemožno, abychom se bez zvláštní milosti Boží každé roztržitosti vystrlíhati, sic bychom museli bez smyslu, obrazotvornosti a paměti býti a ze světa tohoto odejiti. Díím i dušsem nábožným, že jejich roztržitost, jakož jejich zlé myšlenky, zřídka bývají dobrowolny, obzvlášť když nad tím vzdychají a rádi by jich byly prosty. Avšak musím též podočknouti, že se nám z nedostatku připravení duše a sebrání myšli své často stává, že k Ježíši a Marii s menší uctivostí a pozorností mluvíme, než se přičiňujeme, když se sobě rovnými mluvíme; neboť v rozmlouvání s těmito víme aspoň vždycky, co k nim povídáme.

wyproste si milost, swatými bývati, a uwidíte, že jste nadarmo neprosili.

My svou vlastní silou samotnou nejsme s nic: My nemůžeme sebe pokornými, čistými, lafťáky, skroupenými učiniti. Ale my můžeme vždy Bohu se modliti, aby s námi to učinil, co my bez něho učiniti nemůžeme. My můžeme na kolena padnouti, a jako David, potřeba-li, sedmkrát za den k němu říkati: Bože můj, přetvoř mne! Bože můj, wyswobod mne od pokusitele, od světa, ode mne samého! Ó zážračná moci modlitby! sama ze sebe nejsm s nic, awšak mám nad sebou toho, jenž wšedko může. Potřebí mně jej toliko wzýwati, a ejhle! on propůjčí slabosti mé svou wšemohoucnost. Já jdu k němu modlitbou svou; on přichází ke mně milostí svou. Bez modlitby jsem slaba, modlitbou pak stávám se silnou. — Jsou-li na zemi swatí a bezbožní, slabí, kteří přemoženi bývají, a silní, kteří zwítězují, jest toho příčina, že jsou na zemi dusse, které se modlí, a dusse, které se nemodlí! —

Pro sšlechtnou dusši, která se nejen zachrániti, ale také ozdobilí chce, aby se víc a více swému nebeskému ženichu líbila, jest ještě docela jiným způsobem účinná modlitba, než ta obyčejná čili zewnější, míním modlitbu wnitřnou.

Mluví-li swatí otcové o wniterné modlitbě, nazývají ji kličem nebeským, žebříkem Jakobovým, olejem, který lampu wroucnosti naplňuje, zrcadlem dusši swatosti se oddávajících. Ona rozjímáním wšedň pomůcky spasitelného uvažování a přísného zkoušení, a má we wnitřním rozmlouvání celou působnost nejwroucnější prosby. Z té příčiny dí swatý Viguori, že za spasení dusse ručí, jestli ona dosti štědrá, aby čtwt

hodiny po wsecký dny žiwota swého wniterně se modlíla. Toť snadně pochopitelno. Jenom smrtelným hříchem může dusse zahynouti, a pak musí tato dusse ještě od smrti překwapena býti, prwé než odpustění podořáhla. Smrtelný wšak hřích a wniterná modlitba jsou tak spolu nesnášeliwy, jako woda a oheň.

Dny nemohou pospolu obřáti; ony sebe we spolně zničují. Kůženec může se někdo modliti každenně a předce we zlém setrwati; na mši swaté může každé ráno býti a předce trestu hodné náwyky neodložit; ale cítiti, že těžce zhřěšil, a we wniterné modlitbě setrwati, toť nemožno! Buď se wzdá wniterné modlitby, anebo powstane z bahna platnou zpovědi; prostřední věci nestáwá, a žkussenost toho dokazuje.

Wniterní modlitbu mohli bychom takto wyjádřiti: Ona jest wniterní jednáni, kterým, s přispěním milosti, síly dusse swé nějakou prawdou swatého náboženství zaměstňawáme, abychom s Bohem rozmlouwali, dobrého poznání swých powinností nabyli, a wěrně je plnili.¹⁾ — Onať záleží z příprav, z jádra a ze záwěrku.

Připrawa pozůstáwá nejdříve z welké toužebnosti po dokonalosti, z obvyčejného sebrání síl dusse a z umrtweného žiwota. Dále třeba, abychom den předtím w knize pro naše duchowní potřeby přiměřené, před-

¹⁾ Swatý Trantisek Salešský dáwa důkladné nawedení ke wnitřní modlitbě a k rozjímání we Filothel, díl II. řaz. 1 — 9. — Knih pomocných ke wniterné modlitbě můžeš použiti; Swatého Anzelma kniha rozjímání. W Brně 1873 — Dílaka Stelly o opowrhování swěta marností, a zvláště splšů swatého Alfonsa z Liguori a jiných podobných.

mět k rozjímání pro následující den si vyhledali, bychom se vnitř jim zabývali, a abychom vniternou, modlitbu v pravý čas, totiž vždy, pokud možná, hned jak vstaneme, předemžali. A konečně abychom před vniterní modlitbou v přítomnost Boží žitvě se pomyslili, jemu se klaněli, a skroussenost, pokoru a důvěru vzbudili.

Vniterná modlitba, ve vlastním slova smyslu, předpokládá nejdříve rozvažování, které v tom záleží, že o některé pravdě víry přemýšlíme a ji sebe pronikneme tak, abychom se k jakémusi na ni nazírání povznegli. Především však předpokládá ona ty vnitřní rozmluvy duse s Bohem a se sebou, z kterých ona podstatně pozůstává. V těchto vniterních rozmluvách jeví se láska svatých dětinností a důvěrností.

Tato láska raduje se z toho, že Bůh skutečně jest čím jest; ona se raduje z toho, že se Bohu nic nemohoucí, a volá, jako svatý Michael: Kdo, jako Bůh? Ona odpočívá v tomto slabkém vytržení; pak procituje, aby se dala do plesání při myšlence, že to vždycky tak bude. Ona pronáší jako svatá Teresie Smrčovanému tisícere chvály a blahořečení; melebí jeho neškončené dokonalosti, jeho přerostkoucí krásu, jeho slávu, která ze zpěvů a cností, z výsledků jeho apoštolů a z obrácení hříšníků jemu zde na zemi vzchází.

Pro duse, která jest pouze nábožná, jsou tyto rozmluvy klidnější, pracnější, aniž jsou proto méně užitečné. Abych toho příklad dal, dejme tomu, že duse o políčku rozvažuje, jež Ježíš od žoldnéře dostal. Ona tím započne, že si upřítomní onen výjev, místo kde se to událo, a jednotlivé okolnosti;

pak bí docela tiše ku Spasiteli: „Kdo jest ten, co Tebe tepe, ó můj Ježíši! otrok, tvor, který w starém věku sotwa za člověka považován byl, bídník, kterého jsi chtěl swobodným učiniti cenou tak mnohých utrpení a práci! Proč tebe tepe? Aby Twou osobivost, jak bí, potrestal? Rouhání to! Ty, jenž jsi beránek Boží! Aby Tebe za Twé prominění potrestal? Jaké prominění? O nejsladší Ježíši! Twým prominěním jsou Twé dobrodiní. Políček, welký Bože! a Ty nepřikazuješ zemi, aby bezbožníka pohltila! A jeho ruka nevyšchá! A Twé klanění hodné oči nemetají blesky, které bouři zvěstují! Twé rty nemyšlují kletbu! Ty opovrhuješ i nejnepatrnější mstou rozhněvané duše, ty zamítáš i mlčení opovrhování, abyš mírně odpověděl: Proč mne tepeš?“ Ach, duše má žasne, ona se zamýšlí w rozvažování takové velikosti při takovém ublížení.“ — Na to se obrátí duše sama k sobě, wídouc, jak jest ještě vzdálena toho, aby se onomu božskému wzoru podobala, vytýká si docela tiše své mnohé výbuchy hněvu, svou částou netrpělivost, svou citlivost, kterou se snad nesnesitelnou pro své domácí stává. Ona se pokoruje, a we wší upřímnosti sebe objuzuje a prosí Ježíše za odpustění, že tak málo w jeho nemyslnatelné rchosti jemu se podobá. Odtud jest jenom ještě krok k přiměřenému, odhoblanému a určitému předsevzetí, totiž že chce budoucně pokornější a méně popudlivou se projevovati, spoléhajíc se přitom více na přispění Boží, než na svou vlastní sílu.

Závěreč wniterné modlitby pozůstává w tom, že dríme než odcházíme, Bohu díky wdáváme, jemu své předsevzetí sprostředkáním Wykupitelovým

obětujeme a její za milost prosíme, bychom věrně v něm setrvali přimlouvanou Panny Marie. Pak že sobě jednu z nejpěknějších myšlenek vybereme, která duši mezi modlitbou napadla, ji si zapamatujeme, bychom její vůni do sebe mezi duem vdechali; a to se stane duchovní kytíčkou. Konečně že se prostředků uchopujeme, bychom toho duce lehkomyšlnosti neb nesmyslnosti a nerozvážlivosti neztratili ovoce, kterého jsme snad ze své vnitřní modlitby ráno natrhali.

Blaze těm, kdo bez ochábnutí každodenně na pouští, jakou jim sebrání myslí zjednává, onu mannu hledati vědí, kterouž se vroucnost podněcuje! Oni dosáhnou jistě obou účelů života; neboť oslavují Boha a sebe posvěcují. Jako Mojžíš na hoře Sinai obcuje s Bohem, na něj takorča twáří ve twář patřice a s ním rozmlouvající, jako přítel s přítelem. O nich lze obzvláště říci, že ustavičně duse své ve svých rukou drží, totiž že je mají v bezpečnosti.

Vnitřní modlitba má bez pochybnosti své zkoušky, a jenom ti o tom nemědi, kteří jí nikdy neokusili. Často se stává, že duse i při nejlepší vůli jakousi zmalátnělostí cítí, která ji všílkou vládu objímá nad jejími silami, a jest jako ku vzdychání objouzena, dle slov prorokových, v zemi pusté a bezvodné. —

Dna jest trápena roztržitostí, vyprahlostí a nelibostí, tak že citelný dojem wíry, naděje a lásky trati. Trápena-li nad to nějakou tělesnou churawostí, rozmnožuje se tím více v ní trapný pocit její nečinnosti a studenosti pro všílkou pobožnost. Dna se widí takorča kolísati mezi čajností, kde ji všecko unawuje a odstrkuje, a věčností, která jí

podřbnoští a hrůzu způsobuje; mezi životem, jenž ji jest břemenem, a smrtí, které se děší; mezi samou sebou, v které jen potušení a nepokoj nachází, a Bohem, jenž ji strachu nahání. Konečně mořená jsouc tajnou žárlivostí na duše, jí na blízku jsoucí, které vidí vroucnější a šťastnější, domnívá se, že už tam se octla, kde člověk umdleností neb zoufalostí klesá.

Na tuto neutěšitelnou duši volám se všemi spisovateli, kteří o tomto předmětu jednali: Buď dobré myšli, neklesej srdcem! Ty stojíš v posledním okamžení zkoušky, který nebude vždy trvat. Brzy ráci Pán svou milost na tebe vyliší, a pole duše tvé poneše ovoce. Ježíš jest dobrý mistr. Zestliže nyní s tebou, jako s Ananískou, nakládá, právě v tebe důvěřuje, že zůstaneš jemu věrna. Posvěcení modlitby bývá často odplaton za trpělivost ve vyprahlosti. —

Wniterná modlitba bývá obvykle nejúčinnější, když jsme nejvíce při ní trpěli a nejnespokojenější sami sebou od ní odcházejí. „Jako hovádko učiněn jsem, ó Bože, před tváří Tvou,“ zvolal Dawid, „a však vždycky budu s Tebou!“¹⁾ A Bůh hleděl s výsostí nebeské s láskou na jeho obdivování hodnou věrnost. Podobně se to má s duší, která u Boha dle přese všechnu nechut. Její wniterná modlitba jest skutek lásky, jenž tím záslušnější jest, čím jest hrdinštější.

Šťastná ta opatrná panna, která wniternou modlitbu šlící umí, jako Magdalena hrob Ježíšův,

¹⁾ Žalm 72, 23.

s takovou láskou, jízto nijádné mlčení k zoufání nepřivádí. Brzy Ježíš se probudí a na ní lastavě pohledne. Nutí-li jí bojovati, tuto zkoušku jí ukládá, pomůže jí k vítězství; obdivuje jí v jejím boji, drží jí zpřímá v její mýlce a chystá se, aby po vítězství jí korunoval.

XI. Studně a ohniště.

Studně, ve které se dusse čistí, měla-li nestěti, se poskvrnití, není nijádná jiná, než svátost pokání; ohniště, u kterého se ona ohřívá aby mlačnost zapudila aneb jí předessla, jest nejivější svátost oltářní.

Šlechtná a opatrná dusse, která chce Boha svou vroucností oslawovati a svým zásluhami sobě nesmrtelnou korunu uwtí, bude se čas k času v oné spasné vodě ponořovati a oněm oživujícím plamenům blížit. —

Abys se nemýdala v nebezpečnosti v smrtici jed obracetí to, co jí má dle vůle Boží uzdrawovati, wyvolí si opatrná a statečná žena přede vším dle rady swatých swého duchovního vůdce. Prvé než jej wyvolí, bude se napřed raditi na modlitbách s Bohem, a po Bohu se svým vlastním svědomím. Ona bude sebe tázati se, který to zřízení, to její od řádné authority (vrchnosti) duchovní potvrzený čili od swého biskupa se zpowídání ustanovený kněz jest,

jenž jí svou vědomostí, svou známostí lidského srdce, a obzvlášť své cnotami nejvíce důvěry volává. Dalo-li svědomí odpověď, vyhnutí si docela svobodně, i nedá se docela lidským ohledy zdržovati neb bázní poutati. Aby pak duše ochotně nechala knězi nejtajnější kouty a záhyby prohlédati, musí neobmezenou důvěrou se proniknutou cítiti; důvěra však bývá wnuknuta a nedá se vynutiti. Ano, jdu ještě dále a dám, že ten kdo jí wtírá, zřídka bývá jí hoden.

Nábožná žena, ať děvečka nebo hraběnka bude vždy se zpovídati, aby mimo dobrou radu nebo upokojující útěchu odpuštění Božího a vzrůstu ve vroucnosti dosáhla. Ona vždy k posvátné soudné stoličce dokonalou upřímnost přináseti bude. Po patřičném sebe prozkoumání a vyprošťování bude pokorně a skrousseně všech těžkých hříchů na sebe žalovati, kterých winnou se uznává. Přísně vzato, přestačuje to; ale přísně vzato, jest toho také třeba, aby naše zpovědi nebyly svatofrádežné. Také se ona ze všech svých lehkých čili všedních poklésků myzná ano i ze svých nedokonalostí, aby snadněji odpuštění jich dosáhla, a také svého zpovědníka se svým vniterním stavem lépe obeznámila. Šlechtná duše bude i svou vlastní povahu zkoumati a zpytovat, a bude se tázati sebe, zdali svých domácích lidí nějak denně utrápí a nesoužije, nezpomínajíc ani žeby to mohlo trestu hodným býti; ona se svých očí zámoj strhne, kterým samoláška je zastírá, aby sebe tak viděla, jak v skutečnosti jest, a jak jí nacházejí ti, které unavuje a týrá, snad to ani nemědouc.¹⁾

¹⁾ Zjedně na takový způsob mohou naše časté zpovědi

Žať řídké jsou ty dusse, které vždy před Pána se sšlechtnou upřímností předstupují. — Žať mnohé žalují raději na jiné než samy na sebe!

Ža nassich dnů wšsedlo klesá, wíra, powaha, srdečnost. Náboženství se zneuctívá, ba i w posměch umádí a to i w jeho nejposwátnejších ochranných místech. Žať mnohé z těch snad, které blízké jsouce toho, aby očistěny ze zpomědnce powstaly, trestatelnější obtud odcházejí, poněwadž neměly zmužilsti ku poslednímu úsilí, aby se z pout lichého studu posledním wyznáním wyrwaly.

Nebohé dusse! ony slyšely rozhřessující slova z úst kněžowých wycházeti, ony widěly we jmenu Božím jeho ruku se pozdwihowati k odpustění a žehnání; ale odcházejíce odnášejí místo wtny zprossťeného a radostného srdce, jenom pomědomí, které nowým hryzením svědomí ještě více trápeno jest. Přiblíží-li se přes to wše ke stolu Páně, aby wzdalowaním se ho nepřissly w podezření, obnoví tím zrádu Jidášowu a Syna člowěka políbením zradí. Dnem a nocí, pakliže wšsedá wíra w nich newyhasla, bude se tajemný hlas w jejich srdci ozýwati, prawící:

býti užitečnými. Často se stává, že nábožná osoba každý týden se zpovídá a k stolu Páně přistupuje, a předece w jejím chowání neb powaze ani nejmenšího polepsšení pozorowati není. Žať toho příčina? Ža, že newniknouc hluboko do své vlastní přirozenosti, obhyčejným způsobem ze svých chyb se wyznává, které samy o sobě nic newyznamenávají a sotwa powšsednou, obecnou domluwu wyháňají, co zatím chybny ty wšsedny do hromady a w jejich wedlejších okolnostech z oněch, které se jich dopouštějí, obtížný kříž a z domu, w kterém tyto osoby bhdlejí, očistec učiniti mohou.

Tys lhala Bohu svému! Darma se modlíš, darmo pláčeš, darmo hledíš sebe ohluffiti. Tvé modlitby, tvé slzy, hluk, jenž má tvé svědomí překonati, nemohou zabrániti, abyš jeho náhnětky necítila; a od tohoto bolestného nátlaku budeš jen moci se oswoboditi, kdž se wyznáš; a to bude vždy tím trapnější, čím déle budeš tím odkládati.

Co si můj zpovědník o mně pomyslí, díte, který mně za swatou měl? — Slyšte raději! —

Swatý Jan, miláček Páně, wedl w Efesu welmi nadějného mládence a miloval jej welice. Jsa rozkazem císaře Domittiana do Říma pozván, swěřil mládence biskupu jemu známému řka: Dpatruj pečlivě tento poklad, jež ti swěřuji! Po několika letech wyhnanstwí do Efesu se nawráttw, tágal se swatý kmet biskupa: Coš učinil z mládence, kterého jsem ti swěřil? Biskup odpowědel s plácem: Newděcný a wrtkawý zapowrhowal mé rady a s prawé cesty jessel. Čím dál vždy hloub a hloub klesaje jest nyní w horách wůdcem loupežníků! — Při těchto slowech dal se apowstol do pláče, sedl na kůň, jezdil po horách, přišel do rukou loupežníků a prosil je: Dowedte mne k wassemu wůdci; — Ten wssak ze strachu před twáří, která by jeho svědomí zdrtila, utíká a skrývá se. Neunawitelně pronásleduje jej kmet, wolá na něj a rozpřáhá své rámě. Mladenec, pohnut spatřením lastawé twáře a sšediwých vlasů, zastawí se a ku kmetu se blíží, jenž jej objal.

Wssak loupežník, s poslední stopou studu, schowává swou prawici pod plášť: Proč schowáváš tuto ruku pod plášť? táže se apowstol a odkrývá ji, aby ji do své wzal. — Ach, wolá mladenec, prosím, neodkrýweј, nedotýkej se této ruky; jest to ruka, která

lidskou krev prolévala! — Synu můj, odpovídá dobrý kmet, příliš velké jest tvé provinění, ale větší ještě jest milosrdenství Boží!

Nebohá hříšnice, kterou srdce zamedlo a srdce zase zpět přivedlo, tímto mládencem jsi ty! ruka, kterou ukázati se on neosměloval, jest ona stránka, onen záhyb duše tvé, který tobě strachu nahání, a který by stud w hrůznou tmu rád zahallil. A apoštol, jenž se radostí chvěje, ji odkrýváje, jest kněz, kterého milosrdenství Spasitelovo na tvou cestu přivedlo, nikoliv aby výčitkami tebe rozhořčil, nébrž aby tebe potěšil odpouštěním.

Beze vši pochybnosti jsou věci které we zpovědi odhalené kněze zarmucují, ukazujíce, jak hluboce může duše pod vládnou náruživostí klesnouti; ale w ohýbání kolenou, we sklopené hlavě, w sepjatých rukou, w zaslzených očích, we rtech, které se otvírají k wyznání, jež zardění we tváři a zimnicné chvění w srdci způsobuje, spatruje kněz velikost duše, která nad studem vítězoslavy; spatruje účinek důvěry, která jej ctí, a skvělé vítězství milosti, které jemu vykřísknutí předpovídá. Zpovědník mělby se diviti! Což neslyší steré a tisícere zpovědi? což nezná křehlosti lidské? což všecko nezkusil, což nedotkl se tisícere bouře i jeho srdce? Onby wám měl trpké výčitky dělati! Co pak není člověk, jak wy? co pak nestojí jednou nohou u propasti, z které váš vytahnouti chce? copak není, žeby každého okamžení, w němž by výborná milost ho nedržela, na sobě musel oplakávati těch provinění, kterých nyní na vás oplakává? —

Zdaž není služebníkem Boha, který vždy s neunavitelným showiváním odpouští? Jsouli ústa

kněžova trpěná, jsou to jenom k naduté nepravosti, která se směje, se vypíná a se chlubí; ale pro duši, která vstává upokojujíc se, která se čistí obviňujíc sebe, bude zpovědník, jako Spasitel pro Magdalenu, vždy jen dobrou radu, nadějně slovo a odpustění mítí.

Litość čili skrouffenost srdce jest druhou podstatnou výminkou pravého pokání. Co pak jest litość? Vysvětlím vám to: Nědo vás urazil; vy máte dost moci v rukou, abyste učiněnou urážku pomstili. Ale vy sňomíváte, a ejhle! abych vaše rozhořčenost ukojila, přichází ta, ježto vás urazila, a prosí za odpustění. Co žádáte? vy žádáte zadošťčinění. Nejdrívě musí vinnice svou chybu a křivdu uznati. A co dále? Vy žádáte, abych patrně ukázala, jak velice jí to bolí, že tak jednala. Je to již wšedko? Ne, vy žádáte dále, abych se perouě odhodlanou ukázala, budoucně už nikdy tak nejednati; neboť bez tohoto předsevzetí, by její povídaná litość pouze ufflebekem byla. —

Dobře! co tak často žádáme k uspokojení své pýchy, anebo abychom hájením své cti zároveň své postavení chránili, to žádá také Bůh podle své spravedlnosti i podle své podstaty. Skrouffenosti jest třeba, poněmadž jsme Bohu zadošť činiti povinni, a toto zadošťčinění bez litości jest nemožné.

Co wšedko nedaloby se o této věci ještě říci! Jak často přetvářená nábožnost nabužívá zpovědi k wyprawování pouze wšedních věcí! Jak mnozí a mnohé zdají se spravedlnosti i milosrdenství Božímu vzdorovati, wypravujíce Bohu ve zpovědi své přehanebné odpadlictví bez pohnutí, jakoby to bylo

nejaké divadlo, při kterém by oni docela nezúčastněni byli! —

Člověk není skoupý na své slzy, on plýtvá jimi. Hojně je prolévá u hrobu svých příbuzných a přátel; slzy žalosti neb vzteku polívají jej někdy při ztrátě peněz; ba jeho oči se slzami zalívají při vypravování nějakého skutečného neštěstí. Já ho proto nehaním; neboť suadno tekoucí slzy ukazují na měkké srdce, které snadno bývá dojata. Ale přál bych, abychom přede vším ne-li své slzy, aspoň svou zarmoucenost těm věnovali, kteří ji nejvíce zaslouhují, totiž: Bohu a sobě samým.

Widěl jsem, — Bože můj, což není všecko na světě vidět! — viděl jsem lidi, kteří v samowražbě hledali prostředek proti vzteklé zoufalosti. Co se jim stalo? Jaké neštěstí je zastihlo? Zapálil hrom jejich obydli? Pohltil strážlivý bankrot (úpadek) jejich jmění? Zachvátila smrt někoho z jejich milých? Nikoliv, tyto lidé byli zamilováni, oni se klaněli modle z těla a nečistoty. —

Bo delší již čas plazili se u nohou modly a říkali k ní v rouhavé řeči: Já se tobě klaním, abych almužnu usmání obdržel, kteréž by vyjadřovalo: Již jsi toho dost; má pýcha jsi uspořádána, ty se mně líbíš; nezbyvá už víc, než abys se zahubil; nebo bohyně potřebuje mnoho! . . Ale jiného dne na to, spatřili na čele právě této modly, na jejích rtech, v jejích očích znamení, které jim jako pravilo: Tyš přestal mně se líbiti a já tebe s trůnu shazuji, abych zázu jiného předsevzala, který sice nemá víc rozumu než ty, ale má víc peněz. —

A najednou, s tímto znamením vtrhly zoufalství, smrt, peklo do jejich vyděšené duše. Mercete

jim: Podívejte se na krásné nebe, které se hvězdami třpytí, na tuto louku, která celá kvítím jest protkána; nercete jim: Slyšte zpěv ptactva, bubláni potůčků; nercete ani některému z těchto třestěnců, ruču mu tšknouce a zrať na něj upírajíce: Milý příteli, já tě miluji, zmuž se! Co mu po nebi s jeho hvězdami, po louce s její pažití, po přírodě s její krásou, po přátelství s jeho sladkostí; co mu po světě a životě? On miloval svou modlu; raději umřítí, než žívu býti a od ní nebyti již milovánu!

Alé Bůh! — Ach, pokojně spíme urazitě ho. Málo nám na tom záleží, jestli jsme se jemu dwa-
cetkrát za den nelíbili; jestli jeho čelo hněv, jeho pohled zármutek prozrazuje! —

Málo na to dbáme, jestli docela tšse k nám bí: Ty nejsi již mým dítětem, já nejsem již tvým otcem! Málo nás formoutí onen krutý křik, ona trním korunovaná hlava, ono rozedrané tělo, ony potoky krve a onen sladký pohled, jenž k nám bí: To se stalo pro tebe!

Nápodobně činil Jerusaleń. On se wysmíval sloum Kristovým, zapomněl na jeho milosti a vyhrožování. A Ježíš, laškový Ježíš plakal nad městem; on plakal nad tím, že ono neplakalo. Snad pláče také nad námi, proto že my plakatí neumíme; a my neumíme plakatí, protože neumíme milovati!

Swatý Petr miloval jej; také pravil k němu z pokorného srdce: Dbejdi ode mne Pane; neboť jsem člověk hřššný!¹⁾

Dawíd miloval; proto uměl svůj pád a svou křost žvěčnití, pěje na svém slzami smáčeném loži

¹⁾ Luf. 5. 8.

onu kajícní píseň: Smiluj se nade mnou, Bože! podle velikého milosrdenství svého!¹⁾)

Swatý Lubmík miloval; proto snažně prosil Wykupitele, aby jeho očím slzu skroussenosti dáti ráčil; nebo považoval ji, jak bí, za jeden z nejkrásnějších darů toho, kterých mu jich tolik dal. —

Wy křesťanské ženy, když se k této studnici přiblížíte, a byt to jen bylo, abyste pro obyčejné slabosti na sebe žalowaly, padnete vždy na chvíli u kříže, kde Ježíš winy ty smířil, na kolena. Budete Wykupitele za wýtečný dar prositi, abyste mohly jej aspoň maličko milowati, a naleznete slzu, ne-li we swých očích aspoň w srdci swém. Jen swých chyb pamětlivy jsouce, a swých titulů, swého stavu a bohatství jenom potud zpomínajíce, abyste swou neděčnost k Spasiteli lépe uvažowaly, řeknete s celníkem k němu: Pane, buď mně milostiv, neb já jsem jen hříšnice! Swět mne ctí a obhospává poklonami, protože swět jenom zewnějščí podobu wídí a ohled na ni bere; ale před Tebou, můj Bože, jenž srdce skoumáš a slabosti počítáš, padám na kolena, wyznávám se winou, prosím za odpustění a s odpustěním Twým, ó můj Bože, za milost, tak žitwu křti, abys za týden a za měsíc mně méně odpustiti potřeboval nežli dnes!

Tot řeč pokorné sšlechtné duše. S takovým předsewzetím může ona bez zawinění zrady k stolu Páně se přiblížiti a se zúčastniti hostiny angelské. Otwírajíc srdce své sladkému Spasiteli, aby swou přítomností je zahřál a posílnil, otwírá mu swatyni, do které on rád sestupuje a w ní raději mešká nežli w zlatém

¹⁾ Žalm 50.

stánku; neboť láska hledá lásku, a libuje si, nalezne-li lásku, která jí rozumí a sní se srovnává. —

Připravil jsi před obličejem svým stůl proti těm, kteří sužují mne; a milosrdenství Tvé následovati mne bude po všecky dny života mého!¹⁾

Co Hospodin učinil pro korunovaného proroka, činí Ježíš pro všechny ty, kteří jemu věrnými býti si žádají.

Ustanovil nejsvětější svátost oltářní, ráčil všem těm, kteří ho následovati se snaží, hostinu připravit, kteráby je silila proti jejich vlastním křehkostem a je těšila ve zkouškách života.

Ve této klanění hodné svátosti podává se nám Ježíš; on dává nám své tělo, svou krev, své božství; on žije v nás, a my žijeme v něm. Který jiný národ než křesťanský mohlby z takové přednosti se těšiti a jí se chlubití?

Ach! Pane, myš můžeme se Žalmistou říci²⁾, což jest člověk, že se tak snižuješ a nawištěmujeme jej? — Jestli při spatření takového divu srdce se chvěje, leká se rozum; než srdce může k rozumu říci: Odkud toto lekání, odkud tato slabost? Ty věříš slovu člověka, jeli muž poctivý; já pak mám slovo svého Boha, říkajícího: Toto jest tělo mé!

Ano, wroucné duše, my máme za rukojemství pro tento div a zázrak, nikoli slovo člověka, jenž jest vždy omylem podroben, nýbrž slovo Boha samého, jenž nikdy neklame a nikdy se neklame. Nikdy Spasitel tak patrně, tak potvrdivě nemluvil

¹⁾ Žalm 22.

²⁾ Žalm 8, 5.

a se neopákomal, jako tehda, když zástupu, jenž ho následoval, onen veliký zámer lásky své zvěštoval. On odměruje, bychom se tak vyjádřili, moc své řeči dle odporu, s jakým se potkala, neužívá podobností aniž myšlenku svou zahaluje. „Já jsem chléb živý, kterýž jsem s nebe sestoupil. —

Bude-li kdo jísti z chleba toho, žito bude na věky: a chléb, kterýž já dám, tělo mé jest. Kdo jí me tělo, a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm? —

Kterak, zvolali židé, nám může tento člověk dáti tělo své k jedení? Ježíš pak, jenž přítomen byl, jenž jejich řeč slyšel a jejich myšlenky viděl, odpověděl: „Amen, amen pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka, a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života; nebo tělo mé právě jest pokrm, a krev má právě jest nápoj.“

Twrdá jest tato řeč, zvolali židé, i kdož ji může slyšeti?¹⁾ A mnozí na to odešli, vypravuje nám písmo svaté; odešli s úsměchem na rtech, s posměšnou řečí v ústech, jakož s nimi odešli a ještě odcházeti budou tak mnozí svobodnomyslníci! A co činí Spasitel? Volá-li je na zpět, aby jejich zbouřený rozum upokojil a jim veliký omyl vymluvil, jakoby byli smyslu slova jeho neporozuměli? Nic z toho ze všeho, nýbrž obrací se k malému počtu těch, kteří mlčky a nerozhodně posud okolo něho stojí, a bí k nim: Zbaliž i vy chcete odejti? jakoby chtěl říci: Vy jste slova má slyšeli, wolte si; já ani písmeny aneb čárky neodvolám, a nechci učenníků, jejichž víra tak daleko nesáhá.

¹⁾ Jana 6. kap.

Aposťtolé šli tak ďaleko, že slovo Božímu uverili a je národům země s nebezpečnostím svého života, zvěštovali. Toto slovo opakovat svatý Pavol věřícím v Korintu, napomínaje jich slovy: Kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, jelikož nerozsuzuje těla Páně.¹⁾

Svatý Justín zvěštoval tato tajemství císařům pohanským a mučnicki scházeli se v katakombách,²⁾ aby se zmužilošti opojili, láskou se opojující při hostině, kterou ono slovo jim připravilo. Člowěčenstvo nejinač jednalo, nežli aposťtolové a mučenníci, věřilo slovo Božímu. Když někteří newěrci jeho lehlowěrnosti se posmíwali, nenásledowalo jich člowěčenstvo w této slabotě.

Smějte se nad jejich úsměšky, zřídilo stoly, plýtwalo zlatem, diamanty a kwětinami, aby stínem a sláwou obložilo onen zázračný chléb, o kterém Spasitel řekl: Toto jest tělo mé!

Pane, jest prawda, rozum můj se mate, co zatím srdce mé se klání; ale ty jsi to řekl, a já věřím slovo tvému, neboť slovo tvé jest život věčný. Já věřím w přítomnost twou we tvém stánku, o Bože můj, poněwadž věřím w lásku twou.

Láska! — Jaký jest její zákon? Ona touží po sjednocení až k jednotě. Podívejte se na matku. Ona

¹⁾ Korint. 11. 29.

²⁾ Katakomby jsou podzemní chodby okolo Říma, w kterých křesťané své mrtvé pochowávali w prvních 4 letech. Viz o nich: Gesta do swatého Říma od Pawla Freye, dědictwím swatojanským w Praze 1852 strana 170 a násled. — a Fabiola, čili cirkew w Katakombách. Wydána Dědictwím sw. Cyrilla a Meth. w Brně 1857. str. 232 — 265.

chová rozmilé dítě, které po devět měsíců pod jejím srdcem drželo, které krmila svým mlékem, krmivší je dříve krmí svou. Podívejte se na ní! Jak splácí ona jeho usmívání? Ona na ně odpovídá líbáním. Ona newí, jakby své city vyjádřit měla, kterými její srdce přetéká; a často se jí stává, že nesmyslná slova pronáší, která její lásku odhalují: Já bych se snědla! A chce-li nám někdo bolesti nejdůtklivější vykreslit, jaký jiný obraz nám podá, než obraz matky, která se nad postýlkou umírajícího dítěte shýbá, aby poslední úsměch dítěte přejala, marně ho bránivší proti útokům smrti? Ach! to má v tom svou příčinu že smrt jest rozdělením lásky, jestto jejím snem a její rozkoší jest spojení.

Bůh však miluje nás láskou žarlivou. On nás více miluje, nežli matka své dítě, více než kdy ženich svou newěstu miloval. Pročž pochopuji, že klenutí nebeské snížil, aby mezi námi byl; pochopuji, že člověku dovolil, jej vidět, k němu mluvit, jeho se dotýkat; pročž pochopuji ono tak potěšitelné a tak lastavé slovo, které přede dnem svého umučení pronesl: Menechám vás sirotků!¹⁾ Zítra ruka lidská tělo mé rozšápá, srdce mé probodne pro hříchy světa; brzy neužříte tváře mé, neuslyšíte hlasu mého; ale upokojte se. Když ve mém učení u vás zůstanu, abych vás vyučoval, budu ve mém staně (tabernakulu) bydlet, abych vás očeňoval, vás vyhlýchal a vás těšil, posilňuje vás. Menechám vás sirotků! Často přijdou na vás, ó vy synové lidské, dnové zlí, hodiny tvrdé, a marně se budete po čistém, soucitném srdci ohlížeti; já pak, Bůh váš, přítel

¹⁾ Jan 14, 18.

wáš, jenž wšeliké úzkosti srdce znám, poněwadž jsem je snášel, já budu u wáš, abych wásse wzdychání slyšel a na wásse žádosti odpowídal. Já nenechám wáš sirotků! Na zemi jest tolik slzí, jichžto třeba setřítí; tolik studených srdci, jichžto třeba zahřítí, tolik nezacelených ran. jichžto třeba zacelití; ze swého stánku chci si trůn lásky se snadným přístupem učinití, abych tam obtud ruce swé rozprostíraje wolal na wáš: Pojdte ke mně, wy wšickni, kteříž wzdycháte pod břemenem swých křehkostí neb bolestí, a já wám polehčím!

Kdyby Spasitel nebyl tohoto zázrafu učinil, nebylaby jeho moc snahám jeho lásky rowna byla; pročez nedivím se tomu, že tento zážraf wykonal, a wěřím w něj tím pewněji, jelikož srdce Božího třeba bylo, jej wymyslíti, a jeho wšemohoucností, jej proměstit.

Láska dychtí po spojení, ne na ošamžení, ani na století, ale nawždy. —

Proto má láska jenom jeden zákon, jakož taťe jenom jedno jméno má, na nebi i na zemi. Jakož Bůh se swým tworem w čase spojití se hledí, podobně dychtí, s ním se spojití na wěčnosti; a toto newýslowné spojení, z něhož blaženost wywolenných pochází, jest přewelebný cíl nasseho pomolání. Toto prosté rozważování postačuje, aby nám zážračné ustanowení nejsvětější swátosti oltářní wyswětliło.

Co pať jest wlastně k tomu potřebí, bychom ze žiwota Božího na wěčnosti žiwi byli? My musíme z jeho žiwota zde w čase žiwi býti, swé jednání se zákonem jeho srownáwající, cnost provozující. Wymínka pať cnosti jest milowání Boha. Čím wíc budeme Boha milowati, tím swětějšími budeme, poně-

wadž nám to bude tím snadnějším, abychom wítězili a wždy to wolili, co se jemu líbí, s opowržením toho, co se jemu nelíbí. Jelikož swatost wýmínkou nasseho úplného spojení s Bohem jest, a božská láska w nás příčinou jest swatosti, měl Spasitel náš následující úlohu k rozhodnutí: Jakým zázrakem lidské srdce víc láskou roznítím? Tuto úlohu rozhodl Spasitel, an sám sobě za odpověď dal: Já jeho srdce láskou roznítím, když budu w něm zůstáwati swým tělem, swou křoví, swým božstwím, swým srdcem a láskou swou! —

Ano křesťanské ženy, pro kteréž život jen růže má, když Kristus widěl, že swět na nás jen se usmívá, tu myslil na wassí duši, která jej wšedně krůpěje křiwé stála, a prawil sám k sobě: Jak uchwátím toto srdce, aby we wábeních swěta zůstalo mně wěrné? Já budu přebýwati w tomto srdci, já Stwořitel, ohniště lásky, která wí se obětowati; já se s ním tak wroucně spojím, že můj život životem jeho bude. Pak mu řeknu: Bud mým, jako já twým jsem. Nech mne u ohniště tebe zahřívati, jehož plameny nečiní zhouby; nech mne w radostech newinnosti tebe chrániti, w očekáwání radosti nesmrtelnosti. — Snad se neosmělí, mne oslyšeti; a pak bude ono silné, aby swůdnému lákání hada odolalo a na stezku oběti, bude-li třeba, se wydalo! —

Kterak mám popisowati tebe, šťastné okamžení, kde dusse jasne, od stolu Báne odcházejic, kde láska ji w srdci uchwacuje a ji dle slow písně Salomounowy, uwádí do sklepu winného lásky Boží, kde ona swou žizeň uháší. Bocity sobě odporne sjednocují se w této lásce w souhlas.

My se upokořujeme, ale upokořování jest bez zformoucenosti; my důvěřujeme v sebe, ale důvěra jest bez pých; my se bojíme, ale bázeň jest bez nepokoje; my doufáme, ale naděje jest bez osobování; máme sebe za nehodné, a obětujeme sebe; utvrhujeme se do prachu, a obšťmáme; klaníme se a milujeme! a přeb touto blažeností mizí svět se všemi svými mámtvými a klanými obrazy. —

Milujeme, a jako Magdalena rábí bychom na poušť utekli se svým pokladem; neboť srdce jest tam, kde poklad, a život, kde srdce jest. Milujeme a voláme s chotí písně Šalomounovy; Můj milý jest můj, a já jsem jeho; zpodobíte mne květem, nebo láskou omblévám. A z toho vytržení, bí svatý Jan Blatoušný, pozdvihujeme se, hotoví k boji, ozbrojeni proti pokusení, a ohnivi jako lew. — Také tehda, když Ježíš touto hostinou nasýtil ty, které až do smrti miloval, pravil k nim: Vstaňte a pojďme odtud!¹⁾ jakoby byl řekl: Již jsem všecko učinil, abych vaše poražení zamezil; nyní vstaňte a pojďme do zahrady smrtelné úzkosti; snad budete mítí sílu, mne následovati! A svatý Jan, mezi učennými ten, jenž s nejvěstší vroucností chleba života požíval, a nemehrownatelnou přednost měl, svému křžiému mistru nejbliže odpočívati, byl to také, který nejdále ho následoval.²⁾

¹⁾ Jan 14, 31.

²⁾ V čas války Krismské dostal francouzský plukovník poručení, jednu hrabdu vzít. On se vyřítíl jako lew, v čele svého pluku, který svou hrdinskou srdnatostí nadchnul. Pokojně a chladnokrevně uprostřed bobáků a kartáčů, jakoby se to o parádu jednalo, vzal nepřátelskou baterii! Plukovníku, promlouval k němu general,

Nábožné ženy, ježto vždy vítězí a brímě svých bolestí bez umdlení snášeti chcete, vy se budete často k onomu svatému stolu přibližovati, u kterého buďte se občerstvuje a srdce se rozširuje a sílí. Vy přijdete a k oné hostině se posadíte, ne že jest to právě na čas, ne abyste pozornost na sebe obraceli, nýbrž že váš srdce k tomu pobádá aneb obezřetný zpovědník vám to radí.

Cítíte-li se studenými, rozpomenete se, že Bůh od vás toliko čisté svědomí žádá, že přichází více k vůli nemocným, než k vůli zdravým; a řeknete k neposkvrněné Panně: Matko dobrotivá, jest to tělo těla tvého, krev krve tvé, co přijmouti, čím se krmiti chci. Ach, prosím, propůjč mi na oživení srdce svého, aby sobě Ježíš liboval, když svatyni zase nalezne, v které někdy přebýval! —

Je ti, kdo v lásku neměří, také v svátost lásky neměří, to pochopuji; vy pak, křesťanské ženy, vy věříte v lásku, jako květina v světlo sluneční, které jeho kalich rozvíjí, jak pták v jaro, které jeho plněně budí, jako srdce lidské ve víno, které obveseluje a opojuje. —

Vy tedy budete rty otvírati k přijímání chleba nebeského bez divení se. A proč byste měly se diviti? Což nejsou vaše rty pro vznesené působení ustanoveny? Což nepřichází pravda, která osvěcuje, láska, která obveseluje a potěšuje, denně z těchto polootvřených rtů s proudem řeči? Pročby nemělo oslavené tělo Boha-člověka branami ucházeti, skrze které

jaká to chladnokrevnost! Odkud máte tento pokoj?
— Můj generále, já byl dnes ráno u svatého přijímání!

pravda a láska vycházejí, které od něho pocházejí? Přijde den, kde toto klanění hodné tělo nebude již pro nás postačující potravou. My si budeme na ně zpomínati, jako Izrael vládná země swatou, na mannu si zpomínal, která mu byla potravou, dokud putoval na poušti. Swatá archa úmluvy přechovávala památku toho v zlaté nádobě; ale syn Abrahamův jí se již neživil. Odpočívaje v stínu révy a stromu figového požíval v pokoji slastného ovoce domova. Podobně nalezneme také my doputovaní pouští na Slon, swaté člowěčenství Kristovo zase; swýma rtoma budeme se jeho požehnaných rukou dotýkati a budeme na něj patřiti twáří v twář; jeho láska bude v naše radosti naplněné duše wtékati jako newysýchající proud opojení bez břehu; a to bude hostina hostiu, swatba swateb; swatba, o které Ježíš mluvil, aby učenníky své proti zlouffkám přístích duů silil: Nebudu píti z plodu winného kořene, až jej budu poznaw s wámi píti v království Otce swého.¹⁾

XII. Maria.

Bacholátka sedělo na klíně své matky, která je učila, kříž dělati. Když wyslowilo: We jmenu Otce, i Syna, i Ducha swatého, obrátilo se i své matce a docela udiwené na ni se podíwajíc zvolalo: Maminko, já wídm sice Otce, Syna a Ducha swatého, ale newídm nijádné matky! — Srdce člowěčenstwa

¹⁾ Luk. 22, 18.

promluvílo ústy tohoto dítěte. Ono potřebuje matku, a aby ve velkolepém díle našeho vykoupení nezůstala mezera, která by katolictví půwábnou wnadnost objala, dal nám Bůh matku Marii.

Beze wšší pochyby máme w klanění hodné osobě Wykupitelowě wšemohoucí prostřednictwí, které nám domoluje Swrchowánému s neobmezenou důměrou swá přání, swé wzdechy a swá důčtění přednáseti. Wšak Bůh wěděl, že přese wšechnu lastawost Ježíšowu na jeho twáři woble paprsků nejwšší welebnosti wždy zůstanou děšwá welikost a krmwá znamení, která člowěku jeho newběčnost na paměť uwáběti a jemu onu docela synowskou důwěru zabraňowati mohou, w které půwabnost a mocnost modlitby záležejí. Pro čistou duši jest lehké a snadné zwolati: Pane můj a Bože můj! ale pro zbloudilou duši, která odpustění hledá, swou newinnost si nazpět přejíc, jak mnohem lehčeji a snadčeji jest zwolati: *O Maria, matko má!* Bůh tedy ráčil we swé oddimowání hodné moudrosti mezi Ježíše a nás ženu w její nejčistší a nejshowiwawějšší powaze, matku postawiti. On chtěl, aby tato newyrownatelná žena, kteréby tento tak wznesený a tak líbezny úřad swěřil, jeho božstwí dosti blízko stála, ku zjednawání nám jeho milosti, a zase jeho dosti wzdálena byla, by welebnosti swé nic nezabáwajíc, lásku až k slabosti promozowala a nám důwěru až k úplné oddanosti do srdce wliwala.

Jako její božský Syn, podobně dí Maria, nám ruce podáwajíc a srdce swé nám otwírajíc, k nám ke wšem: *Pojďte ke mně, wy wšitkni, kteříž wzdecháte pod břemenem swých boleští neb křehkostí. Pojďte s důwěrou když wásše oči, jsouce zaslzeny*

úzkostí, neb báživých pro rozpominání se na poklésky, k očím Syna mého pozdvihnouti se neosměluji, ze strachu, žeby velebnost panovníčskou neb hněv soudcův v nich shledaly, o obraťte je aspoň k mým očím, a pohled můj každému z vás řekne: Dítě, není všecko ztraceno; otevři srdce své důvěře, spoléhajíc se na srdce mé; já mohu mnoho u toho, jehož velebnost tebe leká, a tvá prosba může mnoho u té, která svou slávu v to klade, že jest matkou tvou.

Koriolan¹⁾ senator, dobyvší si na bojích slávy, upadl svou hrdostí a nadutostí v nemilost Římského lidu tou měrou, že, chtěl-li smrti ujit, z Říma prchnouti musel. Rozpálen pomstychtivostí, uchýlil se k sousednímu národu, Volškům, krutým nepřátelům Římanů. Ochotně byli od nich přijati, rozpálil jejich zášť a vedl je vítězně proti Římu, chtěje krví svých spoluobčanů učiněnou jemu urážku smýt. Již byly níže vůkol popleněny a Řím na tak špatné nebezpečství nejše připraven, v nejhorší své sklíčenosti vzal své útočiště k prosbám. Senát²⁾ se sešel, vyvolil ze svého středu poselstvo, aby vítěznému patriciu³⁾ výmínek pochoje a smíření předneslo; Koriolan nechtěl je ani připustiti. Rozlítil se nadějí, že hlas náboženství bude proti tomuto neuprositelnému hněvu mocnější, než hlas vlasti, a kněží vyšli s olivovými ratolestmi v ruce, pochoje ve jménu bohů vyprosit! Koriolan zůstává

¹⁾ Gajus Marcius ob hrbitvského dobytí pevnosti Coriolu ve válce Římanů s Volšky nazván jest Coriolanem.

²⁾ Senát, rada starších v obci.

³⁾ Patricii sloužili v Římě, jenž byli z rodu senatorův, vrchní třída měšťanů; sprostí sloužili Plebeji.

neoblomen. Co zbývá slabosti proti tomuto náramnému hněvu? —

Zbývá jí ještě prosba matčina. Beturia, jeho matka, opouští město a přichází do ležení nepřátelského; Rortolan poznává tu, která jemu život dala, pouští zbraň, objímá matku svou, a Řím jest zachráněn.

Odkud tato moc? Matka jest slabá, a to jest první částka její moci. Slabost, která úpěnlivě prosí, zbývá často neobdolatelnější, než moc, která hrozí.

Wiť se, žeby to nějaké slávy nepřineslo, nad ní zvítěziti, a raději se dává člověk od ní přemoci. Jistý anglický básník znal tento záhyb srdce, an dí: Těžko jest člověku, čtvrt hodiny se ženou neb dítětem obcovati, aby se sám trochu ženou neb dítětem necítil. —

Přede vším spočívá moc matčina, když své dítě prosí, na té okolnosti, že její prosba vždy v jeho srdce, není-li ono docela znemravnělé, onen přemocný pocit ve svědomí budí, ježž uznalostí zveme. Prosí-li matka svého syna, není to pouze jazyk, který prosí; jest to život, jenž jej nosil, jsou to prsy, které jej kojily; jsou to rty, které na jeho čelo první políbení vtiskly, oči, které na jeho první procitnutí čekaly a s jeho prvním usmáním se potkaly, kolena, která jej konejšila, trudné noci, které stál, slzy, které pro něj byly prolity, péče srdce které tak velice jej milovalo. Když matka prosí, prosí všecko to, aby jej pohnulo; a všecko se sklání před takowouto výmluvností.

Je-li vaše moc, pozemské matky, tak veliká, pochopujete nyní moc, jakou nejlepší z matek na srdce nejlepšího ze synů vykonávati musí?

Pozorujtež tuto matku na swatbě w Kaně; ona dÍ jen slovo: Nemají už wína! a pak mlčí; a Ježíš, na její prosbu, činí první zážrak; co dím: on předchází hodinu svou prozřetelností ustanowenou, aby ještě onoho hlasu uposlechl, který, uwněl jemu weleti. Maria může posud prositi, vždy prositi za ty, kdo jí wzývají; Ježíš nachází zalíbení w tom, aby s láskou na ni patřil a jí takorůka pravil: Milá matko, mám-li zalíbení we své neobmezené moci, jest to proto, že mohu vždy tebe wyslyšeti! Mluw tedy s důwěrou; Zdalí nebyl tento žiwot po dewět měsíců mým neposkwrněným obydlím? Zdalí jsem se z těchto kolenou neusmíwal na Betlemské pastýře, jakož i na mudrce od wýchodu? Zdalí mne tato ruka newedla po pouští a nedržela mne na soumaru, který nás na útěku nesl? Zdalí to nejsou oči, w kterých poslední můj pohled tak ukrutnou úzkost a takowou lásku čistí mohl, kterou nížádná bolest ochabiti nemohla? Mluw tedy milá matko; nebo nebyloby dobře, abych twář odwrátil a twou prosbu odmítl!

A pozorujte dobře, křesťanské ženy, když Maria Spasitele prosí, prosí úpěnlivě nejen přeslawné mateřství, ale také dofonalá roztomilost.

Abychom vždy a mnoho podobáhowali, musíme uměti, mnoho a vždy se líbiti. Awšak ze wšech tvorů byla Marie Bánu nejpřijemnější, ne toliko jakožto dcera Otcowa, jakožto matka Synowa, aneb jakožto chof Ducha swatého, ale jakožto dofonalý wzor wšeliké krásy, wšeliké půwabnosti a wšeliké cnosti. Ona jest ta jediná, o které Bůh říci mohl: Wšedka jsi krásná, a poskwrny není na

tobě!¹⁾ An ji vždy wyslýchá, oblibuje si w tom, aby její cnosti, jakož i její mateřskou důstojnost uctil a přede vším její nemytovatelnou pokoru odměnil. —

Abychom pokoru Marie posouditi mohli, muselo by nám možno býti, její velikost posouditi a její wznesené přednosti pochopiti, s kterými Maria spolupůsobila svou ochotnou obětovností.

Co mám o těchto přednostech říci? Ježto Bůh svých darů vždy s měrou a někdy i skromně udílí, nezná on pro Marii nižádné míry, přehojně na ni vyhlí dary ty: „Zdráva buď Maria, milosti plná!“ Ježto každý tvor již před svým narozením zlému ponižující daň odvádí, widí Maria svým neposkvrněným počtím od tohoto ponížení se vyjmutu. Ježto každý tvor od svého Stvořitele život bere, propůjčuje jej Maria, tatořka, Stvořiteli; ba ještě víc, ona jest uchráněna kletby neplodných svou blaženou plodností a kletby, která plodné tíží, jelikož bez bolesti porodila, jakož bez poskvrny počala. Maria jest tatořka welkolepým výjimečným dílem, čili raději nemytovatelným mistrůvským dílem mezi, dělmi Všemohoucího, a její srdce jest, dle slova swatého Jana z Damasku, w jisté míře dílnou zážraků. —

A jakých zážraků! Zážraků, které Marii živým žřiblem znovu zrozeného člověčenstva činí. „Jako Ewa, dí sv. Ireneus, svou neposlušností pro sebe a pro celé lidské pokolení příčinou smrti se stala, podobně Panna Maria svou poslušností pro sebe a lidské pokolení příčinou spasení učiněna jest. Jako

¹⁾ Píseň Žalom. 4, 7.

onano slovem anděla temností k tomu svedena byla, aby Boha opustila, podobně byla Maria slovem angela světla přemluvena, aby byla Bohu poslušná, by se stala přimluvkyní Ewinoou, a by lidské pokolení, jakož pannou bylo smrti podrobena, Pannou také osmoboženo bylo." —

A Tertullian tu samou myšlenku vyjádřil řka: Slovo lži, které přineslo smrt, volilo se w srdce Ewino; slovo pravdy, které přináší život, volilo se w srdce Marie, aby žena uchránila, co žena ztratila. Takť uwádí Ewa svým hříchem smrt na svět, Maria uwádí svým mateřstvím naň život. Jakož žena w Ewě počátek ku pádu učinila, podobně měla dle vůle Boží žena w Marii počátek k napravení toho učiniti. Dle jeho vůle mělo člowěčenstwo sfrze Marii w Ježíšši Kristu žitvo býti, jakož sfrze Ewu w Adamu umřelo." —

„Adame, otče náš, raduj se," volá swatý Bernard, „ale ještě víc máš ty, Ewo, matko nasse, práwa, se radowati. Jakož jste wy byli půwodci wšech lidí, byli jste také ještě wrahy, a sice k nejwětššímu neštěstí wrahy, dříve ještě, než jste půwodci byli. Ale wy oba těšste se we své dceři; a w jakéto dceři! Aby se posetile omluvil, newáhal muž svým pádem ženu ztížití, řka: Pane, žena, kterouž jsi mi dal, dala mi z ovoce, toho a jedl jsem! Proměň nyní w důčinění toto zločinné obwinění a rei ku Pánu: Žena, kterou jsi mi za matku dal, dala mi z ovoce žiwota, a já byl znou zrozen!"

Takovým způsobem uzřela se Maria svým božským mateřstvím na rozhraní mezi dvěma světy postawenu: za ní ležel ráj, had, strom poznání, neposlušnost Ewina, a následkem toho čtyry tisíce let

temnosti, služebnosti a poruffenosti; před ní stála Golgota a za Golgotou nový swět, jehož matkou ona se stala. —

A jaký to swět! Křesťanský swět, oswícený wírou, zahrátý láskou, zachráněný milostí. Jakožto králowna proroků widěla tajemství plnou loď církve ke všem břehům přistávati a všude ztracené dusse přijímati; widěla národy, jeden po druhém, se nasycowati a napájeti živých wod toho, jenž řekl: Já jsem cesta, prawda, život! Widěla miliony panen, mučeníků a swatých dusí, které nebe obwejelowati a wzbuzowati měly diwadlem své hrdinnosti; widěla země kostely se pokrýwati, w kterých nesčíslné zástupy jejímu synu w duchu a w prawdě se klaněti měly; widěla swatyně, ku kterým tisíce čistých dusí, za korouhví její kračejíce, zpěwy k její chwále prozpěwující, putowati budou. —

O tvém srdci, Maria, zajisté prorok říci mohl: Widěti bude počestné potomstvo; užří je a nasytí se. A dobře mohl Duch swatý o tobě říci: Mnohé dcery shromáždily bohatství, tys přewýššila všecky. Tobě, Maria, wděčíme toho, který nám všecko nawrátil.

A jaká to sláva! Aťšak jak mnoho obětí ona také stála! Trojí wůle musela k dílu nasseho wýkoupení napomáhati: wůle wěčného Otce, jenž swého jediného Syna dal, wůle tohoto Syna, jenž sám sebe na obět smíření wydal, wůle Marie, která ze swého wlaštiného života obět na naši spáju utwořila a wydala. Otec dává tomuto Synu, dle jeho zrození od wěčnosti, jenom welikost a welebnost; swatá panna, w souhlasu s nejjwětější Trojicí, dává mu člowěčenství propůjčující jenom ponížení a bolest,

aby zúčastněním se naší slabosti s ní sňování měl, a zaplacením pro náš výkupného násse zavinění usmířil. Ona mu nedává života; on má věčný a slavný život; ona mu dává smrtelnost, ona mu dává smrt.

Když Pilát dí: Ejhle člověk! když beránek Boží na dřevě kříže svůj život dokonává, může Maria, bolestná svědkyně takové muky, říci: Oni dokonávají, co já začala; já jsem to, která tím tuto obět vyдалa; já jsem jeho prvním mučitelem. To pohnulo svatého Epifana k smělému slovu: Maria jest křížem!

Nejsouc tím spokojená, aby vydaním oběti pro násse vykoupení spolu působila, chtěla Maria, troš za troš, na bolestné cestě ho následovati. — Aby svět spasil, musel Ježíš svou krevi jej vykoupiti, svým učení jej osvětit, svým příkladem jej roz-nítiti. Aby svět svým příkladem zachránil, musel Ježíš světlu na sobě protibraz vystaviti. Svět miloval slávu až k opošení pýchy; aby jej wyléčil, musel se ponížiti až k zničení. Svět miloval bo-hatství až k sobectví; aby jej wyléčil, musel Ježíš chudobu až k obnažení přemžiti. Svět miloval rozkoš až ku ztracenosti; aby jej wyléčil, musel Ježíš mrtvení až k ukřižování se podrobiti. Maria pak musela, aby povinnosti svého božského mateřství bez wady vyplnila, tohoto trojnásobného obětování se zúčastniti; to pohnulo velkého učitele církevního k výroku: „Nikdy nebylo dítě pro matku tak těžké, jako Ježíš pro Marii byl.“

Dějepts wypravuje o velikánu či obru, kterého skroucenost pod jménem svatého Kristofa nesmrtel-ným učinila. Aby za své hříchy pokání učinil,

podrobil se obtížné úloze, přes řeku od jednoho břehu na druhý na svých ramenou vssedky pocestné přenášeti, kteříby ho o to požádali. Tu uslyší swatý Kristof jednou v bouřlivé noci na své dveře klepat. Otevře a spatří nahé, promrzlé pachole, které chce přes řeku se dostat. Belikán je pobízí, aby tu noc v jeho chatrči zůstalo, a připomína mu wítr, bouři a tmu; pachole stojí na tom, chce přes řeku. Kristof, věren svému slibu, běže je na ramena, a odvažuje se mezi vlny a skály; ale čím dále jde, tím víc zdá se mu tíže růsti, ona se stává neunesitelnou. Belikán se zastaví řka: Ale víš-li pak mé dítě, že jsi se stalo mně těžkým jako swět? Nediv se tomu, odmětilo pachole; neboť neseš toho, který swět stvořil.

Co swatý Kristof božskému pacholeti řekl, to mohla wětšími práwem Maria říci. Také ona nesla tíž, která denně růsti se zdála. Mucena jsouc, útočiště v chlévě hledati, v noci po neznámé cestě utíkat, snad o chléb v cizích místech žebrati, mohla k dítěti ve své náruči říci: Víš-li pak, že jsi těžké jako swět! A Ježíš by mohl jí odpowěditi: Milá matko, nediv se, neboť neseš toho, který chce swět vykoupiti. —

Bez pochyby nestěžowala si Maria; neboť nesla zároveň s Ježíšem srdce, které bylo láskou roznícené, a touto láskou, měla víc síly, než onen Belikán. Snášela své bolesti, a snášela přede wším bolestí svého božského Syna; ale ona milowala tyto bolesti; neb wěděla, že tyto bolesti, Syna i matku trápící, nás spastí. A když poslední den nastal, v kterém přinesení oběti, trudné dílo našeho vykoupení, ve smrtelné úzkosti mělo wykonáno býti, tu

stojí matka u obětného oltáře a nachází ve svém trpčnosti naplněném srdci ještě dost síly, aby věčného Božího uposlechla a vítězit nad svou bolestí vznesené slovo: „Pane buď vůle tvá!“ vyslovila, které jí mělo hrdinskou průvodkyni Veránka učinit, jenž ve své krvi hříchů světa umyl.

O! jistě mohl-li kdy tvor míti právo, zde na zemi ctění a slávy pohledávati, byla to Maria; neboť žádný tvor newládl nikdy takovou velikostí, jako ona.

Aťšak ona uměla tuto velikost korunovati, přemýšlujíc ji svou nemýrnatelnou pokorou; ona zvítězila nad svou vlastní slávou, jakož zvítěziti uměla nad svými bolestmi. Po celý čas svého vezdejšího života žůstávala Maria v skrytosti. Oči mé ji hledají a nalézají ji vedle jeslí, na poušti, v Egyptě, v Nazaretě vždyť tak, že skrytost zároveň s její velikostí a cností tvrdost její chudoby zafřiti může. —

Později hledám ji na hoře Tábor v onom okamženi, kdeby to tak sladké pro její oči bylo bývalo, svého božského Syna viděti oslaveného, tak sladké pro její uši, hlas Nejvyššího slyšeti: Ten toť jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo.¹⁾ nenalezám ji; ona postrádá té útěchy, aby jako Petr v slasti zvolala: „Dobře jest nám zde býti!“ Později nalezám ji ještě, ale na hoře Kalvarii, u paty kříže, v posledním okamženi, kde její srdce jenom hořkost pije a její pokora nemá se slávy co báti! Mochloby se říci, že všudy a vždy se ošťouchá, oslavy svého božského Syna se zúčastniti a ji zeslabiti. —

¹⁾ Mat. 17, 5.

Wšemohoucí wšak čítá wšechy oběti této rovně tak čisté jako hrdinné duše; a neměl-li by ji za to powýšiti a slávou odměniti? Boží syn ježí Syn, kterého tak nezisknou láskou milowala, učinil ji spráwkyňi swých pokladů, aby dobrodiní rozšíwala a polehčowala strasti země, jsouc za to oslawowána, a takorča powažuje on sláwu ježí za sláwu swou, a radosti ježí za radosti své, poněwadž ježí láska jest láskou jeho. Ona může wždy za nás milosrdenství Syna swého prositi; neboť on si wždy w tom líbuje, aby nowým paprskovým leskem ježí ponížení odměňowal, dáwaje ježí moc nowým díwem na jawo! Nebo wzežrel na nízkost děmky swoje; ať od nynějška blahoslawiti budou mne wšickni rodové.¹⁾

O blaženosti! Ona přeslawná králowna, ona newyrownatelná Panna, ona mocná matka jest našší matkou! —

Ježíš maje na kříži umíratí shledl na ty, kteří w jeho muce a tolem něho stáli, a mezi nimi spatřil ty oba, kteří z lásky jemu wěrní byli až do smrti, na jedné straně neposkwrněnou pannu, a na druhé sw. Jana, swého miláčka. A Ježíš obrátil se k Marii a řekl k ní: pokynuw na učenníka swého: Ženo, hle syn twůj! Potom obrátil se k sw. Janu, pokynuw na Marii, a řekl: Hle matka twá!²⁾ Spozorowali jste láskawost Spasitelowu, jeho pečlivosť o nás w onom posledním okamžení? Obrácen jsa k Marii, k oné matce, která jemu právě w tomto okamžení tak patrný důka; lásky své dala, má Ježíš pro ni jen příkré slowo. On neblí k ní Milá matko!

¹⁾ Luk. 1, 48.

²⁾ Jan 19. 26—27.

Mohlo-by se říci, že má strach, kdyby toto slovo vyslovil, žeby ještě víc oheň, jenž ji sežirá rozplamenil. On má pro ni méně sladké slovo: Ženo, dí on, hle syn tvůj! On s ní zachází, jako s cizí. Jaká to rána pro srdce Marie, kdyby pohled Ježíšův nebyl hořkost takového slova otladil! B náramné lásky k nám, tvářil se Ježíš, jakoby byl ukruten. Zdá se, jakoby byl řekl: Ženo, zapomeň, můžeš-li, žeš matka má, abys svou veskerou lásku na ty přenesla, které tobě směřují; nebo já se wracím k otci svému, a v království jeho by byla tvá pečlivost o mne zbytečná; ale pro ně jest putování obtížno, cesta jest ještě dlouhá a poseta mnohým trním; bdi nad nimi, jakož nade mnou bděla! Ženo, hle syn tvůj! Brzo, dítky, neuzříte tváři mé více; ale nenechám vás sirotků. Poukazují vás na slítování lásky, kterou znám; zanechávám vám svou matku; milujte ji, jako ona miluje vás. Třeba život její vás nenosil; třeba její prsy vás nekojily, její srdce přináleží předce vám v tomto okamžení mukou. Synu, hle matka tvá! —

Pochopujeme-li my všecky ty naděje, které pro nás tato závěť v sobě obsahuje? Pochopujeme-li cenu klenotu, jež nám odkazuje, an nám srdce Marie za útočištné místo vyfazuje?

Srdce matky, a jakéto matky? Té nejčistší, jakou kde svět viděl. Ach, křesťanské matky, chcete-li mnoho milovati, chcete-li vždy mocí milovati, prostě Marti, aby srdce vaše napodobně tak čisté zachovala, jako to své zachovala. Mějte vážnost samy před sebou, a hleďte si vážnost získati. Rozpomeňte se, že čisté a vzájemné ctění jest vůní, v které srdce svou cnost a lásku svých život si chrání. Že Maria ve

svém srdci tak mnohé poklady pro nás nachází toho příčina tkví v tom, že její srdce jest neposkvrněné; a biskup Bossuet chřeje žár polibků, jimiž Ježíše pocelovala, vyjádřiti, dí: Byly to více než polibky matky, byly to polibky panny, aneb raději, byly to polibky pannenské matky!

Ono mateřské srdce není pouze srdce neposkvrněné matky; jesti to také srdce bolestné matky; a to nás musí přede vším potěšovati, jelikož to našti důvěru náramně zvyšuje.

Abych člověk trpícímu člověku ulehčoval, třeba mu abych sám byl napřed trpěl; abych slzy jiných stíral, třeba mu, abych vůbec vnitřní úzkost srdce chápal a polítil, musí srdce mít, a to srdce takové, které často bolesti způsobovalo svou sklíčeností. Avšak přede všemi twory Maria nejvíce trpěla; ona nejlépe onu vnitřní opustěnost srdce, které se obvyčejně duse posmívají, a onu muku znala která často z očí studnice hořkých slzí dělává. Můžeme i říci, že srdce Marie Panny jediným ohništěm jejích utrpení a jediným jevišťem jejích dlouhých a bolestných muk bylo. —

Čteme v písni svatém o dceři Faraonově, že ku břehu Nilu se koupat šla, a na vodě řeku ošitku ze šití plavati viděla. Naleznuvši v této kolébce dítě, které se na ni usmívalo, poručila dvěma na blízku se nacházejícímu, abych kojnou pro to dítě vyhledala. Toto mladé děvče byla sestra pacholátka, a toto pachole byl Mojžíš. Ona tedy šla a přivedla svou a pacholátka matku. Celá šťastná běží tam, myslíc, že plod života svého zase nazpět obdrží. Ale jak veliký byl její žal, když dceru

Faraonowu uslyšela k sobě říci: Wezmi pachole a odchovej mi je. Pro pacholka budu ja matkou, pro tebe bude on cizincem!

Jaká to rána pro srdce oné matky! Jaké to bolestné sklamaní! A předce, co jest takowáto bolest u poronání k úzkosti která srdce Marie swírala? Jakožto králowna proroků, přehledla budoucnost. Za jesleml widěla pro své dítě wypowiedění, za wypowieděním chudobu a skrytost w Nazaretě, za Nazaretem studni Jakobowu, u které Ježíšsi někdy mnohém wic newděkem a naružiwostmi ldi, než dlouhou cestou unawenému odpočnutí třeba bylo.—

A jessťe we wětšší dálce widěla na vrchu pusté horny kříž a na tomto kříži obět! Tuto obět widěla w stínu lásky své růsti, přerozkossný to obraz mladosti, přiwětiwosti a krásy. Od jeho útlých rukou přijímala lahovení, kterých andělé, bychom tak řecli, jí záwiděli; a každé z těchto lahovení, každé z těchto políbení prokláwalo její srdce mečem, studenějším nad studenost smrti, práwě tím, že opojením nedýrownatelne libeznosti rozšířeno bylo. Ach tajemství plné widění proměnilo wíno, tak lahodné, w hořkost!

An Bůh onen poklad jí swěřowal, řekl k Marii, jako dcera Faraonowa k matce Mojžíšowě: Wezmi toto dítě, nos je dewět měsíců pod srdcem swým, žiw je mlékem swým, pěstuj je laskawě, odchovej je, ale nikoliw pro sebe, nýbrž pro mne; ono musí mou sprawedlnost smířiti a swět wykoupiti. Nezapomeň na to nikdy, ono jest obět, kterou pro ono obětowání wychowáwáš. Odchowěj je, nikoliw pro podporu swého stáří, aniž, abyš ofusila onoho pro mateřské srdce tak sladkého štěstí, widěti plod života swého

od zástupů ctěna a zdvojnásobňovati svým účastenstvím radost jeho vítězoslavy; nyní odchovej je, abyš je někdy viděla osouzené, utouhané, rozedrané a ukřižované. Odchovej je pro políbení Židášova, pro políček služebníka Anáššova, pro bice žoldnéřovy, pro třtinu posmívání, pro korunu trnovou, pro dřevě kříže. Odchovej je, abyš někdy po jeho krvavých stopách šla, kterými se budou kameny Golgatské červenat, abyš viděla, jak na své bolestné cestě svůj kříž nese a svou krásnou tvář tobě poskytuje, pokrytou prachem a krví a posměchem, a své bolesti rozhojňuje všemi tvými bolestmi! Odchovej je, abyš někdy jeho nohy a ruce hřebíky prorážené viděla, abyš toto dítě, nejkrásnější mezi syny lidskými, na kříži rozpláté a rouch zblázněné spatřila, abyš viděla a v nemýšlenném úžasu pozorovala, jak jeho rány otřesením se rozšiřují, abyš jeho vymřuté kosti počítala, a na své srdce onu tak čistou krev přijala, kterou tvé srdce jemu dalo. Odchovej je, abyš spatřila, jak v poměti pni, v největší smrtelné úzkosti, v úplné osamělosti, jak jest ztřešeno, na svém těle všemi mukami zlomeno ve své duši mou spravedlností, odstrčeno od země s posměchem, zdrceno od nebe, které na jeho hlavou železným učiněno, a jak svým pohledem z pohledu tvého pomodeň přenáramné bolesti čerpá, která na zemi ani jména nemá.

Ach, toť vrchol; v tomto okamžení vydává Beránek Boží, posud tichý a trpělivý, z úst svých nářek: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil! Tento nářek, toto vzdychnutí jlyší neposkytnutá matka. Ona slyší jej a srdce její, laskavostí bezmeznou rozšířené, vytrhuje se v rozlícenosti z pout,

jímž sevrěno, a vrhá se na srdce oběti, aby ji k sobě tisklo a řeklo: Můj milý, můj jediný, ty nejsi opuštěn; nebo tobě zůstává matka, která na bolesti tvé pohlíží! A Ježíš uchopuje toto v láhce rozničené srdce, odvrací je od sebe a dává je nám řka: Ženo, hle syn tvůj!

Měli bychom se diviti tomuto ctění, kterého se Panně Marii za podíl dostává? Diviti se, že církev ji vyzývá pod rozličnými jmeny a ji nazývá: Uzdrazvením nemocných, pomocníci křesťanů, potěšením zarmoucených, útočištěm hříšníků?

Co se mne týká, cítím radostné rozehvění, a nedívám se tomu, vidá, jak plavce v bouři ji vyzývá, bojovník před bitvou k ní úpěnlivě volá, dělátko v kolébce ji prosí, mládež svou newinnoř, dospělejší život jí svou starost a stáří své nářky a naděje své jí svěřuje. Nedívám se tomu, vidá pahorky jejími swatyněmi korunované a tyto swatyně slibnými dary zdobené. Nedívám se tomu, vidá, jak svět se zkouřel, zkázou a záhubou jemu hrozících, vstává. Maria vidí s výšostí nebeské sice mnohé lehkomyslné dítky na zemi kráčet, ale také mnohé, které ji milují a ještě víc svými skutky než svými zpěvy welebí a oslawují.

Přeslawná králowno, přemilá matka, proužaj nám svou dobrotu. Vzeři okem lásky na nejvyššího pastýře církve. Již po dlouhý čas kráčí, jako tvůj božský Syn, s břemenem kříže svého po drsnaté cestě na Wolgatu; utiš bouři, polož meze pomodní strašti jeho a upříjemni kalich jeho tak, jako je přijemné srdce jeho. Behnej také, ó dobrá máti, křesťanstwu a všem, jímž se wznesené a těžké úlohy dostalo, je wěsti a jprawowati. Dej, aby wždy ku svému nej-

krásnějším vítězoslávám tu připočítávali, kterou čest
tvého božského Syna se rozmnožuje. Behnej také naši
vlasti a celému našemu národu a vypros, aby v
jednotě wiry se opíraje o skálu církve svaté chodil
vždy ve světle Beránka a pil ze studnice vody ži-
vota a jedl ze stromu života. Behnej také, ó dobrá
máti, mně a všem lidem, abychom byli napsáni v
knize života Beránka, Syna tvého. Podporuj naši
slabost, potěšuj naši žalost, stírej slzy naše; dej
především, aby srdce naše vůni těch tří květů
vydechovalo, které jsi nejvíce milovala, lilie, violky,
růže, tak aby se mohlo o nás všech říci, co písmo
svaté o ženě (Judith 15, 10) dí, která svými cnot-
mi, svou krásou a svou odhoblaností slávu si získala:
Tyš sláva Jerusaléma, thyš radost Izraele, thyš čest
lidu našeho!

Obsah.

Strana

I. Nemilování a neměň	5
II. Šlechtnomyšlnost a sobectví.	21
III. Nábožnost a líbeznost	34
IV. Žiř a ztráta	52
V. Matka a dítě	70
VI. Žena a bída	87
VII. Žena a móda	102
VIII. Žena obdivování hodná	120
IX. Chot Kristova.	137
X. Opatrná a posetlá panna	152
XI. Studně a ohniště	173
XII. Maria	190

Stanovy

Dědictví sv. Cyrilla a Methodia v Brně.

§. 1.

Účel dědictví sv. Cyrilla a Methodia.

Dědictví pečuje o zvedení lidu Moravského, jakého náš čas požaduje; o zvedení vssestranné, avšak na základě víry katolické s vyloučením vsselíké politiky.

§. 2.

Prostředky k dosažení účelu tohoto.

1. Episkopáni a vydávání kněh, a sice netoliko výhradně náboženských, nýbrž vůbec vzdělávacích a k duchovním potřebám věku našeho prohlédavších, zvláště dějepisu, zeměpisu, poznání vlasti, přírody, řemesel a orby atd. I v zábavných spisech obsažena býti má buď obrana, buď utvářování pravdy některé katolické, jižto se odpor časový dotýká.

Vydávati se budou dědictvím, pokud jmění stačí:

- a) Obšírné životopisy svatých.
- b) spisy poučné.
- c) spisy zábavné.
- d) časopisy a vsseltjaké listy běžné.

e) předměty umělecké, ku př. obrazy, zeměměry
čili mapy atd.

Poznamenání. Orgánem Dědictví sv. Cyrilla a
Methodia jest „Hlas“, časopis církevní.

§. 3.

Šetření zákonů tiskových.

Při vydávání časopisů, knih běžných, obrazů
atd. budou se stávající zákony tiskové zewrubně za-
chowávati.

§. 4.

Řízení Dědictví.

1. Spoluúdem Dědictví státi se může každý,
kdo za sebe jedenkrát na vždy položí 15 zl. r. m.

2. Wklad tento může se zaprawiti buď na-
jednou, aneb we třech po sobě jdoucích ročních lhů-
tách we 5 zl. r. m., které až do dne 31. září každého
roku wplaceny buďtež. Kdo by do této lhůty wkladeš
nezaplatil, přestává býti údem Dědictví.

3. Kdo wšak témuž ústavu 105 zl. r. m. wě-
nuje, považován bude za spoluzakladatele a obdrží
4 wýtisků wěcí Dědictwím wýdaných zdarma.

4. Kdo jednou na vždy dá 50 zl. r. m. bude
téhož ústavu spoluúdem I. třídy a obdrží 3 wýtisky.
Kdo 30 zl. r. m. dá, stane se spoluúdem II. třídy
a obdrží 2 wýtisky. Kdo 15 zl. r. m. položí, bude
spoluúdem III. třídy a obdrží 1 wýtisk zdarma.

Spojí-li se manžel s manželkou w jeden toliko
základ o 15 zl. r. m., wýdáwati se jim budou knihy
jen do úmrtí toho, který první w diplomu pozna-
menán jest.

Poznamenání. Starší až posud přistoupili údové nezavazují se k doplatkům k nově zvyššenému wkladu, avšak vybízejí se, aby sami dobrovolně svůj wklad doplniti ráčili. —

Řdyby bylo zapotřebí II. neb III. vydání některé již vydané knihy, spoluúkové ji dostávati nebudou, nýbrž knihy ty prodávati se budou ve prospěch pokladnice Dědictví, aby se nákladnější díla vydávati mohla.

Abý úmrtí spoluúda přišlo ústavu tomuto ve známost, žádají se vel. pp. duchovní pastýřové, aby úmrtí takové pokladníkovi Dědictví, třebaš přímo posstou oznámiti ráčili. Podobného oznámení písemného zapotřebí jest, kdykoliv spoluúd některý buď k vyšší důstojnosti vyšel, neb se jinam přestěhoval.

5. Věční údové, jako řeholý, děkanství (wikariáty), osady, kněhárny, školy, rodiny, spolky, bratřstva atd. se více nepřijímají.

6. Každému wolno, doplněním wkladu u vyšší třídu postoupiti. Zastle-li tudíž ku př. spoluúd III. třídy k prvním 15 zl. r. m. opětně 15 zl. r. m., stane se spoluúdem II. třídy atd. Avšak spoluúdství postoupiti jinému nedovoluje se.

7. Každý přistupující račiž jméno a místo přebývání svého, jakož i biskupství a děkanství (wikariátu) a poslední posstu zewrubně udati.

8. Každý kněz, který jest údem Dědictví sw. Cyrilla a Methodia, béře na sebe povinnoš, buď ve slavnost, buď některý den w oktávě sw. apostolů Cyrilla a Methodia každoročně sloužiti Mšstí swatou, za mšsecký žitvé a mrtvé spoluúdy dotčeného Dědictví; a bude-li libo a možno-li

jinou Mssí swatou za obrácení národůw slowanských od jednoty církewné odloučených, kterouž pobožnost jistě každý spoluúd co wěrný katolík spolu konati neopomíne.

9. Zemřeli, za které někdo wkladek k Dědictwí učinil, tak jako ti, jižto na smrtelné posteli nejméně 15 zl. r. m. za sebe do Dědictwí odkázali, stávají se účastnými duchowních milostí, w předešlém (8.) čísle jmenovaných.

Každý, jenž byl wkladek učinil za mrtvého, pokud žiw jest, knihy bez ohledu na welikost wkladu — owšem nejméně 15 zl. r. m. — po jednom wýtisku dostávatí má.

10. Spráwu Dědictwí sw. Cyrilla a Methodia webe wýbor, sestávající z kněží, kteří buď w Brně buď na blízku přebývají.

11. U jiných osob a úřadů zastupuje Dědictwí sw. Cyrilla a Methodia starosta, a w jeho zaměstnání jeden z jednatelů.

12. Wýbor scházíwá se čtvrtletně, a k wyzwání starostou i častěji w Brně, aby, čeho zapotřebí, w poradu bral, a wětšinou hlasů přítomných wýborníků o nálezech pro celé Dědictwí platných rozhodoval. — Wýbor má práwo, počet údůw swých odcházejících doplniti nebo i rozmnožiti, awšak ne jinak, než katolickými kněžími, a každoročně uweřejňuje zpráwu o činnosti své.

13. Každý spoluúd Dědictwí má práwo písemně návrhy své činiti a přání swá projevowati dotčenému wýboru, kteržto při swých shromážděních zavázán jest, jich swědomitě w úwahu bráti, a dle

ních, pokud potřebno, prospěšno a možno jest, se zachovati.

14. Ve sporech z poměru spolkového snad vzniklých, odvolává se k starostovi, a v domněle nedostatečném vyhovění k příslušcím c. k. úřadům.

15. Kdo témuž Dědictví obětuje práce své literární neb umělecké, obdrží na myslomnou žádost honorár podle výbornosti, obšírnosti a důležitosti práce své, o čemž výbor úsuděk pronese.

§. 5.

Rozesílání knih a výtvorův uměleckých.

O rozesílání knih, spisův a jiných předmětův Dědictvím vydaných postará se výbor. Každý přistupující k Dědictví ihned račť oznámiti, že které z ustanovených expedic si knihy bráti bude.

Poznámání I. Pravidlem u této věci ostane, co na lístku tiskáno jest: že na poukázání lístku svého každý spoluúd v hlavní komisi u pana Antonína Mitsche, knihkupce v Brně, Františka Nětrnáče v Praze a Bedřicha Grosse v Olomouci knihy sobě vybíratí má. Kdo by však chtěl poslou knih svých své dostati, račť se obrátiti frankovaným listem na jmenovaná knihkupectví.

Poznámání II. Všechné dopisy v záležitostech Dědictví sv. Cyrilla a Methodia buďtež posílány pod adresou na prof. M. Brocházku, starostu Dědictví; zásilky peněz pak buďtež činěny v listech frankovaných pod adresou:

Posladnictví svat. Cyrilla u Methodia v Brně,
Bewerská ulice, pacholetský seminář.

Poměr k vládnímu řízení.

1. Vládnímu řízení se ponechává nahlédati w jednání spolku, bdíti nad zachowáním nařízení u propůjčeném potvrzení daných, aneb wšseobecnými předpisy stanovených, a uzná-li za potřebu, přidati spolku od příslušicého úřadu určeného císařského komísara.

2. Kdyby se spolek rozejíti měl, rozhodne wýbor o jmění w duchu Dědictwí sw. Cyrilla a Methodia, a podá o tom předběžnou zpráwu wšf. c. k. místodržitelství, a swému P. T. nejdůstojnějšsimu panu biskupowi.

Příjem a výdaj Dědictví šs. Cyrilla a Methoděje
od 1. ledna až do 31. prosince 1873.

Rubrika	Příjem	Na úpisech			Na hotovosti		
		žl.	fr.	10	žl.	fr.	10
	Zbutek od r. 1872 . . .	59550					
	Na hotovosti jichobek o 543 žl. 34 ⁵ / ₁₀ fr.						
	Nový příjem.						
I.	Úroků . . .				2550	38	
II.	Přistoupením nových údů, doplněním a darů . . .				831	45	
III.	Ztěženého za knihy . . .				275	31	
IV.	Rozličné jiné příjmy . . .				11	85	
	Souhrn příjmů . . .	59550			3668	99	
	Výdaj.						
	Na nová díla:						
I.	Za tisk a papír . . .				910	01	
II.	Za wazbu . . .				988	—	
III.	Na daně . . .				—	77	5
IV.	Převozného . . .				20	64	
V.	Posilovacího . . .				20	—	
VI.	Rozličné jiné výlohy . . .				234	55	
VII.	Schodek od r. 1872 za- praven . . .				543	34	5
	Souhrn výdaje . . .				2717	32	
	Bilance.						
	Když od příjmů . . .	59550			3668	99	
	odčítá se výdaje . . .				2717	32	
	zůstane ukončením r. 1873	59550			951	67	
	Výkaz jmění.						
	A. Ve věřejných fondech . . .	59550					
	B. Na hotovosti . . .				951	67	

V Brně, dne 31. prosince 1874.

Robert Šuderla, **Matěj Procházka,** **Fabian Roháček,**
t. č. zkoumatel účtů. t. č. starosta. t. č. pokladník.

Wyprodej kněh z nasseho Dědictwí za welmi sníženou cenu.

Dědictwí šš. Cyrilla a Methoděje má, jak z níže položeného seznamu spatřiti lze, hojnost kněh na sklade, které za welmi lewnou, w témž seznamu naznačenou cenu prodáwá. Š wybízí wšsechny ušlechlé podporowatele dobrého čtení, aby si neobtěžowali tu neb onu knihu aneb i wíce kněh z nasseho Dědictwí buď pro sebe aneb pro místní knihownu objednatí. Poslouží tím předně sobě samým, neboť obdrží knihy obsahy dobrého, welmi poučného a na mnoze i mile zábawného, na nichž spolu nelpí nic z onoho kalu jedowaté newěry a nemrawnosti, jímž za nassich dnů mnohé knihy potřísněny jsou; poslouží tím ale také i nassemu Dědictwí w jeho finanční tísní a umožní, aby se budoucně údům wětšší podíly dáwati mohli. — Šdo si řečené knihy opatřiti hodlá, ať se obrátí úštně neb písemně na pokladníka nasseho Dědictwí, wp. Gablána Roháčka, prefekta pacholeckého šemtnáře w Brně, na Wewerské ulici.

Seznam kněh, které Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje na skladě má a za snížené ceny prodává.

J m é n o b í l a	Počet exemplá- řů na stladi	Pů-	Sni-
		vodní cena	žená cena
		zl. fr.	zl. fr.
Josefus Flavius o válce židovské .	473	1 40	50
Život sv. Alžběty II. vydání	1213	— 70	50
Život sv. Cyrilla a Methoděje	53	1 05	1 —
Fablosa	41	1 52	1 —
Život sv. Jana Kaptstrána	879	1 60	80
Děje sv. mučedníkův .	950	— 70	30
Dějepis církve katolické	1474	2 —	1 —
Sw. Frantisek Borgias	859	1 20	60
Blah. Jan Sarkander	3383	2 —	1 —
Život sv. Angely	821	— 60	30
Život sv. Augustina	689	2 —	80
Hospodářská kniha	952	1 —	60
Cesta do sv. země I. díl	984	1 50	60
II. díl	1283	1 50	60
Cesta do Francouz a Španěl I.	910	1 —	40
II.	2400	— 75	30
III.	2400	— 50	20
Morawan, kalendář od roku 1852	13	— 36	15
1853	3	— 36	15
1857	20	— 36	15
1858	35	— 36	15
1860	35	— 36	15
1861	40	— 36	15
1862	35	— 36	15
1863	38	— 36	15
" 1864	36	— 36	15
" 1865	40	— 36	15
" 1866	40	— 36	15
1867	330	— 36	15
1868	84	— 36	15
1869	182	— 36	15
1870	86	— 36	15
1871	182	— 36	15
" 1872	280	— 36	15
Obraz sv. Ludmily	1060	— 60	20
" " Boštěha	980	— 60	20
" " Cyrilla a Methoděje . . .	270	— 50	20
Menší obrázků 18. Cyrilla a Methoděje	5700	—	02
Mapa Palestiny	400	—	10
Cernégorn .	380	—	05
Podobizna Suffilowa	15	—	20

S e z n a m

zemřelých údů Dědictví sw. Cyrilla a Methoděje,

**kterí během roku 1873 zemřeli, aneb, ač dříve
mrtví, správě Dědictví teprv letos
oznámeni byli.*)**

*) Uctivě se žádají všickni příznivci našeho Dědictví, aby úmrtí spoluúčů správě Dědictví rychle oznámili, jelikož se to u mnohých spoluúčů teprva po letech stávalo.

3 arcibiskupství Olomuckého.

- 4566 Benessova Marie w Křenowicích.
12653 Štíčka Františka w Rohatci.
12983 Šrubař Jan we Frenštátě.
3955 Gigánek Nepomucena we Welš. Týnci.
9977 Šrámek Antonín w Hrubém Týnci.
13231 Šwédowa Kateřina ze Dworka.
5112 Šoffát Ewa w Křenowicích.
5756 Šakubík Kaspar z Prusk. Bítst.
7713 Šunc Jan w Opawě.
8303 Šmita Anton w Kelessowicích.
8947 Šagini Terezie w Opawě.
9491 Šlachý Wincenc w Suchobátce.
9949 Šorunský Marcel z Welš. Šostic.
10185 Šibkova Maria ze Smolk.
10485 Šwarcer Frant. w Bratšci.
10775 Šaleta Johana w Ottendorfu.
11830 Šod Markety Šerečkové w Šlownci.
13300 Šosler Anna z Replachowic.
4677 Šoláček Frant. w Mileticích.
6274 Šprokl Šimon we Špičkách.
12748 Šoural Jan w Drahaněch.
11688 Šaníček Tomáš w Mělnici.
10347 Šp. Šitek Jan, kaplan w Šluku.
12791 Šoběš Wáclaw w Mělnici.
13592 Šokoupilowa Kosiha we Wanowicích.
4572 Šoleneš Josef w Topolanech.
5029 Šorůwka Matouš w Nebotíně.
3446 Šocka Ignát w Louče.
7382 Šillisch Josef w Kunowicích.
12292 Šanák Anton w Kunowicích.
1716 Šp. Šufanger Josef, farář w Kolíně.
2893 Šýkora Abdon w Šechowicích.

- 8223 Šustek Anna ve Starém Dvoře.
 1154 Kwapilowa Anna w Sluzně.
 7417 Odtáhal Tomáš w Holici u Olomouce.
 8182 Prchla Frant., učitel w Pittně.
 9142 Kundra Jan w Hostětíně.
 10730 Šadil Jan w Domaželicích.
 10731 Zdražil Frant. w Domaželicích.

3 biskupství Brněnského.

- 855 Štir Leopold, hospodský ve Třtěníci.
 8909 Zahodowa Eleonora w Třebíči.
 1243 Rácel Frant. w Rosicích.
 2066 Hollek Fabian ve Starém Potvorowsku.
 13006 Boštšef Martin z Bořetic.
 2221 Kolba Frant. w Pavlovicích.
 5651 Hanák Josef w Malkovicích.
 3127 Hruža Josef w Přeskači.
 3128 Kudrna Josef w Přeskači.
 12221 Kučera Matěj w Ubi.
 9074 Foltin Anton w Pollici.
 4606 Pekša Jan w Rosicích.
 957 Dp. Plešák Jan, farář w Olešnici.
 2761 Rod Josefa a Anny Šewčíkových ve Skalci.
 3031 Chudáčková Maria w Mětně.
 8624 Štraka Josef w Lanžhotě.
 12402 Brumovský Barbara w Lanžhotě.
 2311 Sporowcowa Josefa w Bystřici.
 2259 Šassekowa Josefa w Bystřici.
 13563 Dp. Frant. Duda, farář w Rajci.
 9688 Mikeš Filip w Lipníku.
 4468 Antošová Anna w Ošestowě.
 5040 Klubal Fabian ve Wilmovicích.
 12218 Řehlkowa Anna w Deblíně.
 6807 Tomeš Antonín w Morawanech.

3 arcibiskupství Pražského.

- 10229 Procházkowa Alžběta w Dolních-Běřkovicích.
 1306 Dp. Neumann Pantaleon, farář ve Beltrusích.

3 biskupství Budějovického.

12784 Jaroš Tomáš w Chotči.

3 biskupství Králohradeckého.

398 Konopáč Frant., farář w Trpíně.

7556 Schüller Bohumil, ředitel na realné škole w Políče.

7268 Pokorný Jan, remírník w Annadorfu.

5961 Jodaš Anton w Hořicích.

6298 Motroubek Josef w Hradci Králové.

6746 Uždilova Maria w Doubravici.

Tedy úhrnem w Pánu zesnulých údů letoš, jak dalece správě Dědictví oznámení byli 72, kteřížto se modlitbám žijoucích odporučují.